

STRATEGIA ROZWOJU KOSZALINA

(po zmianach z dn. 19.04.2018 r.)

Koszalin, kwiecień 2018 r.

Spis treści:

1. Wstęp	3
1.1 Zmiany w treści Strategii Rozwoju Koszalina w 2018 r.	4
2. Metodologia.....	5
3. Diagnoza społeczno-gospodarcza Miasta Koszalina – wybrane elementy.....	7
4. Analiza SWOT	28
5. Wizja i misja	30
6. Mapa Strategii Rozwoju Koszalina w perspektywie do 2020 roku	31
7. Cele strategiczne i operacyjne	32
8. Procedury wdrażania, monitoringu, ewaluacji i aktualizacji Strategii Rozwoju Koszalina....	48
8.1. Wdrażanie Strategii Rozwoju Koszalina	48
8.2. Monitoring Strategii Rozwoju Koszalina.....	49
8.3. Ewaluacja Strategii Rozwoju Koszalina	50
8.4. Aktualizacja Strategii Rozwoju Koszalina	51
8.5. Finansowanie realizacji Strategii Rozwoju Koszalina.....	51
9. Powiązanie Strategii Rozwoju Koszalina z krajowymi i regionalnymi dokumentami strategicznymi.....	52
Załącznik nr 1	
Załącznik nr 2	

1. Wstęp

Podstawowym celem działania samorządu jest osiągnięcie zrównoważonego rozwoju prowadzącego do poprawy jakości życia lokalnej społeczności. Zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym do zadań własnych miasta należy zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty poprzez realizację szeregu zadań własnych określonych ustawą. Realizacja i wzajemne powiązanie tych zadań wymaga starannego planowania.

Strategia Rozwoju Koszalina (SRK) jest dokumentem strategicznym wyznaczającym najważniejsze kierunki rozwojowe miasta w perspektywie do 2020 roku. Określa wizję Miasta - rozumianą jako obraz przyszłości Koszalina, misję - pełniącą funkcje motywacyjną, dotyczącą wartości istotnych dla lokalnej społeczności oraz cech ją wyróżniających, a także wyznacza cele strategiczne i operacyjne przeznaczone do realizacji w przyjętym horyzoncie czasowym.

W systemie zarządzania polityką rozwoju *Strategia* pełni kluczową rolę jako generalny plan postępowania, ale również jako narzędzie komunikowania się i partnerskiej współpracy z mieszkańcami. *Strategia Rozwoju Koszalina* wskazuje na to, co jako lokalna społeczność możemy i chcemy osiągnąć w perspektywie następnych ośmiu lat.

Niniejszy dokument stanowi zaktualizowaną wersję *Strategii Rozwoju Koszalina* przyjętej uchwałą Nr XXII/400/2001 Rady Miejskiej w Koszalinie z dnia 29 marca 2001 roku. Zmiana uwarunkowań zewnętrznych związanych m.in. z wejściem Polski do Unii Europejskiej, zmiana sytuacji społeczno - gospodarczej jak i przestrzennej Miasta Koszalina, a także jego otoczenia oraz czas jaki minął od uchwalenia *Strategii* to główne przesłanki przemawiające za potrzebą jej aktualizacji. Zachodzące zmiany oraz perspektywa wejścia w 2014 roku w nowy okres programowania Unii Europejskiej spowodowały także aktualizację wielu krajowych i wojewódzkich dokumentów strategicznych, w tym obowiązującej do 2020 r. *Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego*. Czynniki te przyczyniły się zarówno do przystąpienia przez Miasto do aktualizacji ww. dokumentu, ale także do dostosowania jego ram czasowych do obowiązujących dokumentów, tj. do roku 2020.

Proces aktualizacji *Strategii* pozwolił na wprowadzenie niezbędnych zmian i w efekcie wypracowanie dokumentu programowego na miarę obecnych potrzeb i aspiracji Miasta. Ponadto osiągnięcie przyjętych celów przyczyniać się będzie nie tylko do rozwoju Koszalina, ale w dużej mierze także do rozwoju całego regionu dlatego realizacja wielu zadań wynikających z przyjętych założeń wymagać będzie również współpracy z okolicznymi samorządami.

Strategia Rozwoju Koszalina składa się z trzech części merytorycznych i dwóch załączników. Części merytoryczne obejmują: analizę sytuacji społeczno – gospodarczej Miasta; założenia strategiczne (wizja, misja i cele) oraz procedury realizacji *Strategii*. Natomiast w załącznikach do dokumentu określono: wykaz sektorowych programów rozwoju stanowiących instrument wdrażania *Strategii* oraz bazę wskaźników monitorowania *Strategii*. *Strategii Rozwoju Koszalina* po aktualizacji jest wynikiem prac Zespołu zadaniowego ds. aktualizacji *Strategii Rozwoju Koszalina*, ale również efektem weryfikacji koszalinian, dokonanej w szerokim procesie konsultacji społecznych.

Zapisy *Strategii Rozwoju Koszalina* stanowią zaproszenie do podejmowania wspólnych działań na rzecz naszego Miasta. Działania te powinny zmierzać do urzeczywistnienia wizji Koszalina w 2020 roku, zgodnie z którą Koszalin będzie znaczącym ośrodkiem rozwoju w obszarze basenu Morza Bałtyckiego. Miastem dobrze zorganizowanym komunikacyjnie, z przyjazną przestrzenią miejską, rozwiniętą turystyką oraz nowoczesną gospodarką opartą na współpracy regionalnej, krajowej i międzynarodowej. Ponadto wszystkie przedsięwzięcia wynikające z założeń tego dokumentu przyczyniać się będą do promowania Marki Miasta Koszalina.

1.1 Zmiany w treści Strategii Rozwoju Koszalina w 2018 r.

Strategia Rozwoju Koszalina (SRK) przyjęta przez Radę Miejską 23 maja 2013 roku uchwałą nr XXXII/486/2013 stanowi najważniejszy miejski dokument długoterminowego planowania, określający cele rozwoju społeczno - gospodarczego Koszalina w perspektywie do 2020 roku. To zasadnicze znaczenie strategii dla Miasta powoduje, że szczególnie istotne są mechanizmy jej wdrażania, kontroli, oceny i aktualizacji.

Konieczność zaktualizowania *Strategii Rozwoju Koszalina* wynikała z analizy Zespołu wdrożeniowego ds. Strategii Rozwoju Koszalina przyjętych przez Radę Miejską *Raportów z Realizacji Strategii Rozwoju Koszalina* od 2013 do 2016 r. oraz zmian zaproponowanych w *Raporcie z badania ewaluacyjnego Strategii Rozwoju Koszalina za lata 2013 – 2016*, opracowanego we wrześniu 2017 na zlecenie Gminy Miasto Koszalin.

Naniesiono następujące zmiany w Strategii Rozwoju Koszalina

1. Dokonano zmian w zakresie wykorzystywanych do monitorowania postępów realizacji Strategii wskaźników – załącznik 2
2. Dodano zapisy dotyczące rozwijania aktywności obywatelskiej oraz działalności instytucji pozarządowych,
3. Poszerzono zapisy dotyczące przyjaznej przestrzeni miejskiej o opis działań likwidujących poczucie peryferyjności oraz sprzyjających powstawaniu nowych centrów wielorodzinnych,
4. Uwzględniono zapisy o dotacjach unijnych w ramach punktu „Nowoczesna gospodarka”, w tym m.in. dodano podpunkt o realizacji we współpracy z innymi gminami projektów współfinansowanych ze środków unijnych,
5. Uwzględniono w Strategii organizację działań miękkich, które służą zwiększeniu zaangażowania mieszkańców Koszalina w proces wdrażania Strategii,

2. Metodologia

Prace nad aktualizacją *Strategii Rozwoju Koszalina* rozpoczęły się we wrześniu 2011 r. i trwały do kwietnia 2013 roku. Aktualizacja *Strategii Rozwoju Koszalina* przeprowadzona została samodzielnie, poprzez powołany przez Prezydenta Miasta Koszalina *Zespół zadaniowy ds. aktualizacji Strategii Rozwoju Koszalina*. W skład Zespołu weszli przedstawiciele komórek organizacyjnych Urzędu Miejskiego, miejskich jednostek organizacyjnych, Radni Rady Miejskiej oraz przedstawiciele ciał opiniotwórczo – doradczych. W ramach poszczególnych zadań wynikających z prac nad tym dokumentem Zespół nawiązał współpracę również z ekspertami zewnętrznymi. Proces aktualizacji Strategii podzielony został na pięć etapów:

W ramach wskazanych etapów członkowie powołanego Zespołu podczas 35 spotkań podejmowali szereg zróżnicowanych czynności diagnostycznych, analitycznych oraz planistycznych. Pierwszy **etap organizacyjny** obejmował powołanie Zespołu zadaniowego ds. aktualizacji Strategii Rozwoju Koszalina i określenie zasad jego funkcjonowania jak również przyjęcie harmonogramu prac nad aktualizacją SRK. Drugi etap aktualizacji to **etap diagnostyczny**. W ramach tego etapu Zespół dokonał oceny sytuacji społeczno-gospodarczej Koszalina, w wyniku której powstał dokument *Diagnoza społeczno – gospodarcza Miasta Koszalina*. Diagnoza oparta została na analizie zastanych danych statystycznych oraz danych wewnętrznych Urzędu Miejskiego i miejskich jednostek organizacyjnych. Dane przeanalizowane zostały w okresie czasowym 2000 – 2011 (tam gdzie było to możliwe uwzględniono również rok 2012) tak aby zobrazowane zostały zmiany zachodzące w poszczególnych obszarach funkcjonowania Miasta. Ponadto, w każdym z tych obszarów zidentyfikowane zostały kluczowe problemy oraz wyzwania. Dokument poddany został również ocenie eksperckiej przez firmę BestConsulting z Koszalina. Wskazana firma dokonała weryfikacji oraz sporządziła skrót ww. opracowania. W wyniku tej oceny powstała ostateczna wersja Diagnozy wraz ze skrótem. Celem uzupełnienia prac diagnostycznych przeprowadzone zostały przez firmę ITTI sp. z o.o. z Poznania badania ankietowe wśród mieszkańców Koszalina. Badania te dotyczyły identyfikacji kluczowych problemów oraz wskazaniu pożądanych kierunków rozwoju Koszalina do 2020 roku. Na etapie diagnostycznym członkowie Zespołu dokonali także kompleksowej oceny realizacji obowiązującej Strategii.

W ramach trzeciego etapu – **analizy strategicznej** na podstawie wcześniej przeprowadzonych badań (diagnozy, badania wśród mieszkańców oraz oceny realizacji) Zespół zadaniowy ds. aktualizacji Strategii Rozwoju Koszalina przygotował analizę silnych i słabych stron Koszalina oraz szans i zagrożeń dla rozwoju miasta. Następnie na tej podstawie Zespół zdefiniował wizję i misję Koszalina. W dalszych

pracach sformułował cele strategiczne (4) oraz cele operacyjne (26). Określając cele skoncentrowano się na obszarach uznanych za priorytetowe. Przyjęcie takiego założenia pozwoliło na ograniczenie zbyt dużej liczby celów i wyznaczenie tych możliwych do spełnienia w przyjętym horyzoncie czasowym. Mając na uwadze powyższe w projekcie Strategii zaproponowana została struktura dwupoziomowa celów. Cele strategiczne wyznaczają długotrwały kierunek rozwoju miasta dla urzeczywistnienia przyjętej wizji. Natomiast zaproponowane cele operacyjne stanowią rozwinięcie celów strategicznych, a ich realizacja warunkuje osiągnięcie celów strategicznych. W miesiącu październiku 2012 r. przeprowadzone zostały konsultacje społeczne *Diagnozy społeczno – gospodarczej miasta Koszalina* wraz ze skrótem oraz wizji, misji oraz celów strategicznych i operacyjnych.

Takiej formule Strategii Zespół podporządkował również nową koncepcję jej realizacji opartą o zestaw wskaźników służących monitorowaniu postępów z realizacji celów oraz sektorowe programy rozwoju stanowiące instrument wdrażania Strategii. Na tym etapie określony został również system ewaluacji i aktualizacji SRK.

Podczas **etapu czwartego - konsultacyjno – redakcyjnego** przygotowany został wstępny projekt *Strategii Rozwoju Koszalina*, który następnie poddany został szerokim konsultacjom społecznym. Konsultacje projektu *Strategii Rozwoju Koszalina* podzielono na 3 kategorie, tj. prowadzone w sposób bezpośredni – podczas dziewięciu spotkań konsultacyjnych; pośredni za pomocą strony internetowej www.obywatelski.koszaliln.pl i www.koszalin.pl oraz poprzez popularyzację w mediach. Podczas konsultacji społecznych nie zostały zakwestionowane podstawowe założenia projektu *Strategii Rozwoju Koszalina*, zgłaszane uwagi koncentrowały się przede wszystkim na zmianie akcentów, uzupełnianiu lub rozwijaniu zawartych w dokumencie treści. Zasadne merytorycznie uwagi mieszkańców miasta przedstawione w konsultacjach społecznych zostały uwzględnione w ostatecznym projekcie Strategii. W ramach ostatniego **piątego etapu - etapu końcowego**, projekt *Strategii Rozwoju Koszalina* przedłożony został Radzie Miejskiej.

- ◆ Ład przestrzenny
- ◆ Warunki przyrodnicze i ochrona środowiska
- ◆ Uwarunkowanie demograficzne
- ◆ Bezpieczeństwo
- ◆ Zdrowie i pomoc społeczna
- ◆ Nauka i edukacja
- ◆ Społeczeństwo informacyjne
- ◆ Kultura
- ◆ Sport i rekreacja
- ◆ Organizacje pozarządowe
- ◆ Rynek pracy
- ◆ Lokalna gospodarka
- ◆ Turystyka
- ◆ Drogi
- ◆ Komunikacja miejska, infrastruktura kolejowa, lotnicza, wodna
- ◆ Sieć wodociągowa, kanalizacyjna, gazowa, ciepłownicza
- ◆ Gospodarka odpadami
- ◆ Mieszkalnictwo
- ◆ Samorząd
- ◆ Budżet

3. Diagnoza społeczno-gospodarcza Miasta Koszalina – wybrane elementy¹

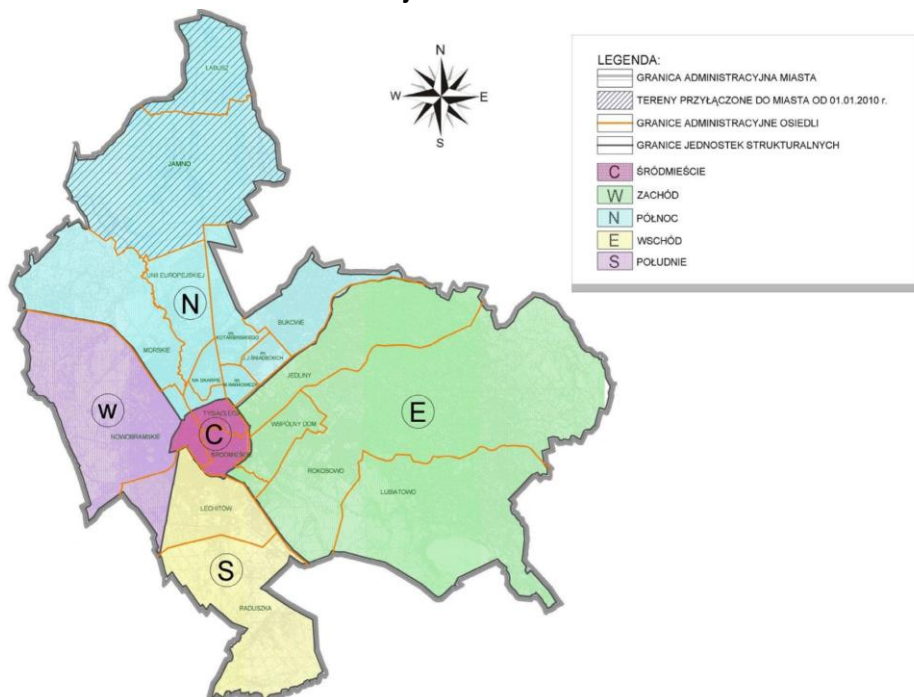
Koszalin, miasto na prawach powiatu - posiada status samodzielnego powiatu grodzkiego, położone jest na terenie województwa zachodniopomorskiego u wybrzeża Morza Bałtyckiego, w północno-zachodniej części Polski. Koszalin zlokalizowany jest na Pobrzeżu Koszalińskim, w dorzeczu rzeki Dzierżęcinki oraz nad Jeziorem Lubiatowskim i Jeziorem Jamno. Miasto bezpośrednio graniczy z sześcioma gminami powiatu koszalińskiego tj.: Mielno, Sianów, Będzino, Biesiekierz, Świeszyno oraz Manowo. Miasto swoim obszarem zajmuje powierzchnię ponad 98,3 km², co stanowi ok. 0,43% powierzchni województwa zachodniopomorskiego. Łączna długość granic administracyjnych Koszalina wynosi 73 km. Liczba ludności Koszalina, na dzień 31 grudnia 2011 r., wynosiła 109 233 mieszkańców, stanowiąc ok. 6,3 % ludności województwa zachodniopomorskiego. Na 1 km² w mieście przypadło 1 111 mieszkańców.

Miasto stanowi drugi, co do wielkości w województwie, ośrodek administracyjno-gospodarczy oraz kulturalno-wypoczynkowy. Oprócz instytucji lokalnych skupia także główne urzędy i instytucje o znaczeniu regionalnym, między innymi: Sąd Rejonowy, Sąd Okręgowy, Urzędy Skarbowe, Wydział Zamiejscowy Urzędu Marszałkowskiego, Delegatura Urzędu Wojewódzkiego, Urząd Celný oraz siedziba Zachodniopomorskiego Zarządu Dróg Wojewódzkich. W mieście funkcjonuje Muzeum, Bałtycki Teatr Dramatyczny, Filharmonia oraz liczne obiekty sportowe. Miasto Koszalin to również ważny ośrodek akademicki na Pomorzu Środkowym, w którym dominującą rolę pełni Politechnika Koszalińska.

Ład przestrzenny

Obszar Miasta Koszalina podzielony jest na 6 jednostek strukturalnych, w tym 5 jednostek obszarowych („C” - CENTRUM; „S” - POŁUDNIE; „W” - ZACHÓD; „N” - PÓŁNOC; „E” - WSCHÓD) i obszar komunikacyjny, w którego granicach znajduje się podstawowa sieć drogową i tereny kolejowe.

Rysunek Nr 1. Podział miasta Koszalina na osiedla i jednostki strukturalne

Źródło: UM Koszalin, Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Koszalina

¹ Pełna diagnoza znajduje się w opracowaniu: „Diagnoza społeczno-gospodarcza Miasta Koszalina”, Urząd Miejski w Koszalinie, Koszalin 2012 r.

Jednocześnie obszar w granicach administracyjnych Koszalina został podzielony na 17 osiedli (jednostek pomocniczych), którym nadano nazwy: „Bukowe”, „Jedliny”, „im. Tadeusza Kotarbińskiego”, „Lechitów”, „Lubiatowo”, „Morskie”, „Na Skarpie”, „Nowobramskie”, „Raduszka”, „Rokosowo”, „im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich”, „Śródmieście”, „Tysiąclecia”, „Unii Europejskiej”, „im. Melchiora Wańkowicza”, „Wspólny Dom”, „Jamno - Łabusz” (utworzono w 2010 r.). Obowiązujące plany miejscowe obejmują w swych granicach 34% terenów w granicach administracyjnych Koszalina. Zgodnie z ustaleniami Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Koszalina docelowo planuje się objąć miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego cały teren miasta w granicach administracyjnych, z wyłączeniem użytków ekologicznych, kompleksów leśnych i użytków zielonych oraz terenów zamkniętych. Przedmiotowe tereny zajmują ok. 37,3% obszaru Miasta. Wobec tego pozostało do objęcia planami 28,7% powierzchni terenów miejskich, w tym tereny Jamna z Łabuszem stanowiące 15,3%. Obecnie dla ok. 17% powierzchni Miasta są rozpoczęte procedury opracowywania planów miejscowych.

Tabela Nr 1. Stan planistyczny terenów Koszalina

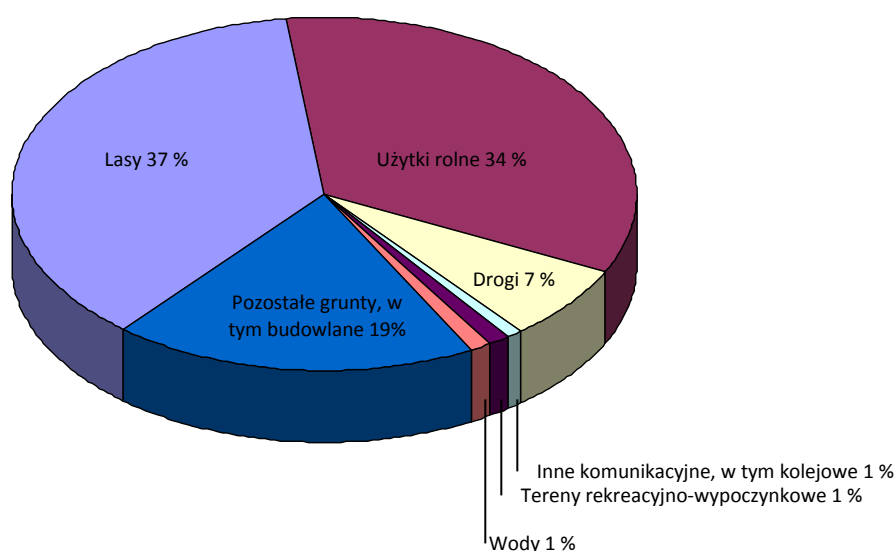
Tereny:	Powierzchnia	% udział
niewymagające (lasy, tereny zamknięte) opracowania m.p.z.p.	3 670,0 ha	37,3%
wymagające i posiadające opracowany m.p.z.p.	3 336,3 ha	34,0%
wymagające, a nie posiadające, m.p.z.p.	2 827,7 ha	28,7%
Razem tereny w granicach miasta	9 834,0 ha,	100 %

Źródło: UM Koszalin, opracowanie własne, stan na 31 grudnia 2011 r.

łącznie ok. 82% terenów, wymagających opracowania planu, po zakończeniu trwających prac przy planach, znajdzie się w granicach obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, a ok. 18% zostanie do „oplanowania” w kolejnych latach.

Na terenie miasta Koszalina znajdują się tereny o różnym przeznaczeniu. O faktycznym przeznaczeniu gruntu rozstrzyga zapis w ewidencji gruntów, określający sposób użytkowania terenu, zaś o jego docelowym przeznaczeniu przesądza zapis miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Wykres Nr 1. Wykaz gruntów w granicach administracyjnych Miasta

Źródło: UM Koszalin, opracowanie własne na podstawie danych WGIK.

Warunki przyrodnicze i ochrona środowiska

Na obszarze Koszalina występuje zróżnicowana struktura terenów zielonych w skład których wchodzi m.in. lasy państwowe i prywatne oraz zieleń miejska na którą składają się między innymi: las komunalny, zieleń przyuliczna oraz tereny 7 parków miejskich (w tym 5 wpisanych do rejestru zabytków), skwerów i zieleńców (w tym 2 wpisanych do rejestru zabytków). Tereny zielone stanowią 38,32% powierzchni miasta, przy czym przeważającą ich część stanowią grunty leśne okalające miasto.

W granicach administracyjnych miasta występuje 67 punktowych i 13 przestrzennych form ochrony przyrody. Na obszary prawnie chronione, stanowiące ok. 36% powierzchni miasta, składają się: obszar chronionego krajobrazu „Koszaliński Pas Nadmorski”, w obrębie którego znajduje się obszar Natura 2000 - „Bukowy Las Górki”, 2 rezerваты przyrody: „Jezioro Lubiatowskie im. prof. Wojciecha Górskiego” i „Bielica”, zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Wąwozy Grabowe” oraz 9 użytków ekologicznych.

Koszalin jest miastem relatywnie czystym. Na stan powietrza obszaru Koszalina wpływają zanieczyszczenia, których główną przyczyną jest emisja antropogeniczna, tj. związana z działalnością człowieka (pojazdy samochodowe, ogrzewanie mieszkań), pochodząca z procesów energetycznego spalania paliw (dwie ciepłownie opalane węglem kamiennym) oraz przemysłowych procesów technologicznych. Zgodnie z przeprowadzonymi ocenami jakości powietrza w latach 2008-2011 na terenie strefy „miasto Koszalin” nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych norm badanych substancji SO₂, NO₂, NO_x, CO, benzenu, pyłu PM₁₀, metali (ołów, arsen, kadm, nikiel), co dało podstawę do zaklasyfikowania jej pod względem większości zanieczyszczeń do klasy A. Wyjątek stanowiło stężenie benzo(a)pirenu, ze względu na przekroczenie poziomu docelowego oraz średniorocznego, strefa „miasto Koszalin” została zaliczona do klasy C. Wskazaniem obszarem przekroczeń na terenie miasta Koszalina było Śródmieście oraz Osiedle Lechitów i Tysiąclecia.

Wody podziemne w mieście charakteryzują się II klasą jakości (wody dobrej jakości). Natomiast wody powierzchniowe stanowią w części wody jeziora Lubiatowskiego oraz wody rzeki Dzierżęcinki. Woda rzeki Dzierżęcinki przepływająca przez obszar miasta ma III i IV klasę czystości. Wody jeziora Lubiatowskiego, jak wynika z ostatnich badań monitoringowych, charakteryzują się III klasą czystości, a pod względem kategorii podatności na degradację wody jeziora były pozaklasowe.

Uwarunkowanie demograficzne

Koszalin, pod względem liczby mieszkańców jest drugim, po Szczecinie, ośrodkiem w województwie. Liczba ludności, na dzień 31 grudnia 2011 roku, wynosiła 109 233 mieszkańców, co stanowiło ok. 6,34% ludności województwa i 0,28% ludności kraju. W populacji mieszkańców przeważają kobiety (52,73% populacji), co bezpośrednio przekłada się na wysokość współczynnika feminizacji, który w 2011 wynosił 112 kobiet na 100 mężczyzn (wzrost o 1,84% w stosunku do 2000 r.). Na przestrzeni lat 2000 – 2009 liczba mieszkańców miasta sukcesywnie malała, natomiast począwszy od 2010 r. liczba mieszkańców zwiększa się. Bezpośrednim czynnikiem zwiększenia się liczby mieszkańców Koszalina było przyłączenie w 2010 r. dwóch sołectw Jamna i Łabusza (wzrost ogólnej liczby mieszkańców o ok. 1 tys. osób). Sytuację demograficzną Koszalina w latach 2000 -2011 przedstawia tabela nr 2.

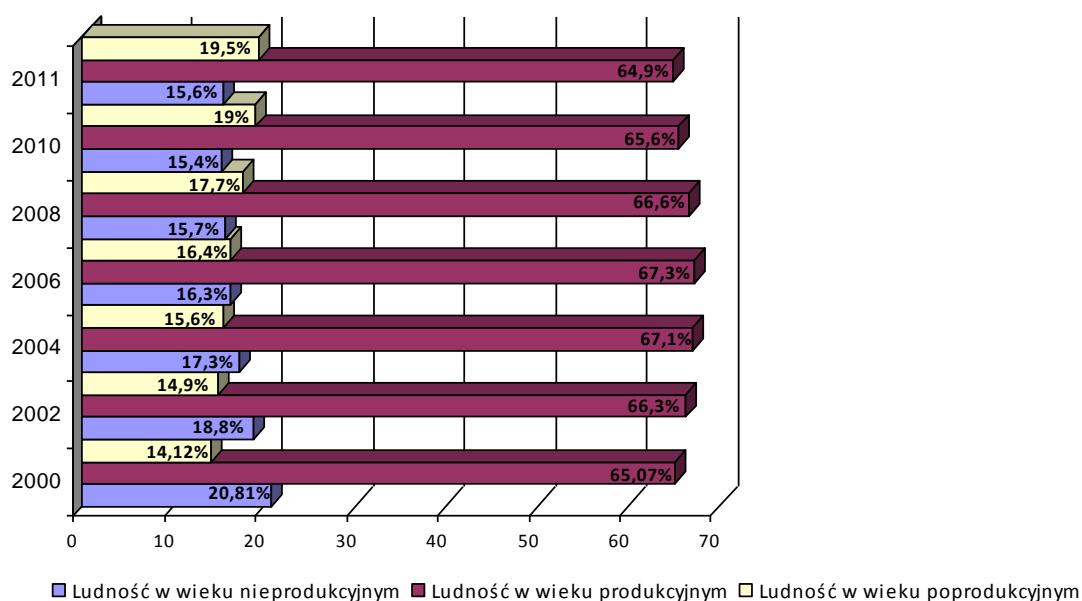
Tabela Nr 2. Liczba mieszkańców Koszalina w latach 2000-2011 (wg faktycznego miejsca zamieszkania²)

Wyszczególnienie	2000	2002	2004	2006	2008	2010	2011	2011/2000
Kobiety	56 918	56 685	56 448	56 384	56 270	56 766	57 598	1,18%
Mężczyźni	51 981	51 795	51 325	51 309	50 876	51 182	51 635	-0,67%
Ogółem:	108 899	108 480	107 773	107 693	107 146	107 948	109 233	0,31%

Źródło: UM Koszalin, opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Struktura wiekowa mieszkańców Koszalina w latach 2000 – 2011 zmienia się poprzez systematyczny spadek liczby osób w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym, przy jednoczesnym wzroście liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Starzenie się społeczeństwa jest zjawiskiem narastającym i coraz bardziej odczuwalnym. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym w 2000 roku wynosiła 14,12% ogólnej liczby mieszkańców, w roku 2011 było to 19,5%, natomiast liczba osób w wieku przedprodukcyjnym w 2000 r. wynosiła 20,81% a w 2011 r. już tylko 15,6%. Stosunek liczby osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do liczby osób w wieku nieprodukcyjnym wynosił w 2002 roku 0,79, a w 2011 roku wzrósł do 1,253 osoby. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym przekroczyła liczbę osób w wieku przedprodukcyjnym w 2006 roku.

Wykres Nr 2. Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w Koszalinie w latach 2000-2011

Źródło: UM Koszalin, opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Zmiany relacji między poszczególnymi grupami wieku, według kryteriów ekonomicznych, przekładają się na wielkość współczynnika obciążenia demograficznego. Wskaźnik ten przedstawia wzajemne relacje liczby osób w poszczególnych grupach. Wskaźnik obciążenia demograficznego w latach 2002-2011 dla Miasta jest relatywny i wynosił 0,54. Oznacza to, że na 2 osoby w wieku produkcyjnym przypada minimalnie więcej niż jedna osoba młodsza lub starsza. Wskaźnik ten w Koszalinie utrzymuje się na zbliżonym poziomie do średniej dla województwa zachodniopomorskiego (0,52) oraz dla kraju (0,55).

Od kilku lat liczba osób napływających do Koszalina jest niższa niż opuszczających miasto – ujemne saldo migracji w latach 2000-2011 powiększyło się czterokrotnie. W okresie od 2000 do 2011 roku

² Ludność faktycznie zamieszkała - ogół osób (ogółem lub według określonych cech) zameldowanych na pobyt stały w danej jednostce administracyjnej i faktycznie tam zamieszkałych oraz osób przebywających czasowo i zameldowanych w tej jednostce administracyjnej na pobyt czasowy ponad 3 miesiące (do 2005 r. ponad 2 miesiące)

widoczna jest poprawa wskaźnika dynamiki demograficznej, będącego wynikiem systematycznego wzrostu liczby urodzin w badanym okresie (wzrost o 16,8%). Ponadto, występuje dodatni przyrost liczby małżeństw, ponad trzykrotnie większy niż liczby rozwodów. Współczynnik dzietności, oznaczający liczbę urodzonych dzieci przypadających na 1 tys. kobiet w wieku rozrodczym, tj. 15-49 lat w 2011 r. wynosił 27,6, kształtował się na poziomie poniżej średniej wojewódzkiej i krajowej.

Dokonana przez Główny Urząd Statystyczny prognoza demograficzna dotycząca ogólnej liczby mieszkańców Koszalina wskazuje, że do roku 2035 będzie dominowała niekorzystna tendencja demograficzna, która może spowodować zmniejszenie liczby mieszkańców nawet do 95 tys. osób. W prognozie GUS-u przewiduje się pogorszenie struktury wiekowej (wzrost mediany wieku), a także znaczny wzrost wielkości populacji ludności w wieku poprodukcyjnym (rok 2011 - 19,61%; rok 2035 - 28,32%).

Bezpieczeństwo

Nad bezpieczeństwem mieszkańców Koszalina czuwają wyspecjalizowane jednostki, między innymi policji, straży miejskiej, sanepidu, weterynarii oraz pogotowia ratunkowego. Na terenie Koszalina funkcjonuje Zintegrowany System Ratowniczy (skupia 16 służb i podmiotów), Komisja Bezpieczeństwa i Porządku dla Miasta Koszalina i Powiatu Koszalińskiego, Rządowy Program Ograniczania Przestępczości i Aspołecznych Zachowań „Razem Bezpieczniej”. W latach 2000-2011 nastąpiła znaczna poprawa w zakresie bezpieczeństwa w mieście m.in. zmniejszyła się ogólna liczba stwierdzonych przestępstw (o ok. 21%), wzrosła wykrywalność przestępstw, ogółem (o ok. 50%), zmniejszyło się zagrożenie przestępczością kryminalną (o ok. 35%) oraz wzrosło bezpieczeństwo na drogach w mieście (o ok. 70%).

Zdrowie i pomoc społeczna

Podobnie jak w innych miastach, również w Koszalinie ważną rolę w życiu społeczeństwa odgrywa pomoc społeczna. Zadaniem pomocy społecznej jest przede wszystkim zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym przez podejmowanie działań zmierzających do usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. W okresie 2001-2012 pomocą Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej zostało objętych średnio rocznie 3 375 rodzin (7 242 osób). Z danych wynika, iż niezmiennie od kilku lat najistotniejszym powodem przyznawania pomocy jest ubóstwo. Tabela nr 3 prezentuje dominujące powody przyznawania pomocy społecznej.

Tabela Nr 3. Powody trudnej sytuacji życiowej najczęściej występujące w latach 2001-2012

Powód trudnej sytuacji życiowej klientów	Liczba rodzin						
	2001	2003	2005	2007	2009	2011	2012
Ubóstwo	2731	3301	1983	1985	1783	2119	2248
Bezrobocie	2371	2877	2633	1923	1481	1793	1861
Długotrwała lub ciężka choroba	1501	1736	1182	1088	1258	1725	1524
Niepełnosprawność	760	926	945	902	977	1255	1092
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	619	503	738	607	423	543	499
Potrzeba ochrony macierzyństwa	161	192	63	73	102	181	249
Alkoholizm	57	74	421	258	120	166	204
Bezdomność	64	63	66	118	101	107	102
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	119	130	44	48	30	49	50
Narkomania	8	18	58	30	6	12	11

Źródło: UM Koszalin, opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Koszalinie

W ostatnich latach wzrasta liczba rodzin objętych pomocą społeczną z powodu ubóstwa i bezrobocia. Bezpośrednią przyczyną wzrostu może być trudna sytuacja na rynku pracy: likwidacja zakładów pracy,

redukcja zatrudnienia. Zmiany demograficzne w strukturze wiekowej niosą za sobą wzrost liczby osób korzystających z pomocy, w formie kierowania osób do domów pomocy społecznej. W 2011 roku w Domach Pomocy Społecznej przebywało 131 osób, w 2004 roku było to 6 osób. Największy, bo 60% wzrost liczby osób przebywających w DPS odnotowano w latach 2009-2012.

Na terenie Miasta funkcjonują publiczne i niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej oraz indywidualne praktyki lekarskie finansowane z Narodowego Funduszu Zdrowia - w ramach zawartych kontraktów. Miasto Koszalin, w zakresie swoich kompetencji, finansuje działania z zakresu profilaktyki i ochrony zdrowia oraz poprawy jakości życia mieszkańców. Odrębnymi programowymi wydatkami, na rzecz poprawy zdrowia są działania na rzecz osób niepełnosprawnych.

Na terenie Koszalina funkcjonuje jeden Żłobek Miejski, który posiada w swojej strukturze 5 oddziałów. Możliwości pobytowe dzieci przedstawia tabela nr 4.

Tabela Nr 4. Ilość miejsc w Żłobku Miejskim w latach 2002-2012

Żłobki/rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Żłobki (oddziały)	5	5	4	4	4	4	4	4	4	5	5
miejsca	250	250	240	240	240	276	299	330	330	354	400
dzieci przebywające w ciągu roku	236	215	213	263	277	289	331	360	366	395	446
wskaźnik (ilość miejsc w żłobku na 1000 dzieci w wieku 0-3)	0,25	0,25	0,24	0,24	0,24	0,28	0,30	0,33	0,33	0,35	0,40

Źródło: UM Koszalin, opracowanie własne na podstawie danych ze Żłobka Miejskiego w Koszalinie

Od 2007 roku ze względu na rosnące zainteresowanie opieką żłobkową, systematycznie zwiększana jest ilość miejsc w Żłobku, jednakże w dalszym ciągu jest ona niewystarczająca wobec zapotrzebowania. Rada Miejska w Koszalinie w 2011 roku podjęła uchwałę o dofinansowaniu niepublicznych żłobków i klubów dziecięcych, dzięki czemu podmioty niepubliczne rozpoczęły tworzenie placówek żłobkowych. Do końca grudnia 2012 r. na terenie miasta utworzonych zostało 7 niepublicznych żłobków, zapewniających łącznie 218 miejsc dla dzieci.

Nauka i edukacja

W roku szkolnym 2012/2013 w Koszalinie Gmina Miasto Koszalin jest organem prowadzącym dla 19 przedszkoli, 14 szkół podstawowych, 13 gimnazjów, 5 liceów ogólnokształcących, 14 techników, 7 zasadniczych szkół zawodowych, 2 placówek szkolnictwa specjalnego, poradni psychologiczno-pedagogicznej, bursy międzyszkolnej, internatu, Pałacu Młodzieży, Centrum Kształcenia Ustawicznego (z różnymi typami szkół dla dorosłych) i dla Szkolnego Schroniska Młodzieżowego. Na terenie Miasta Koszalina funkcjonuje Publiczne Technikum Informatyczne „Computer College”, jest to jedyna działająca szkoła publiczna, prowadzona przez osobę fizyczną. Ponadto Miasto Koszalin, w roku szkolnym 2012/2013, dotuje 55 niepublicznych jednostek oświatowych.

Ogółem w mieście jest 13 329 uczniów w 575 oddziałach (23,2 uczniów w oddziale), co w korelacji z danymi demograficznymi, dotyczącymi liczby mieszkańców w 2011 r. w poszczególnych grupach wiekowych, wskazuje na wyraźną tendencję spadkową w odniesieniu do liczby najmłodszych mieszkańców Koszalina. W wieku 3-5 lat to tylko 2,6% mieszkańców, 6-11 to 4,8%, a 12-19 lat stanowią 7,8%. Z prognoz demograficznych, dotyczących liczby mieszkańców w poszczególnych grupach wiekowych, wynika, iż liczba potencjalnych kandydatów do szkół ponadgimnazjalnych będzie maleć aż do roku szkolnego 2022/2023. W okresie dwunastu lat szkolnych nastąpi zmniejszenie liczby absolwentów gimnazjum z 1 029 osób w roku szkolnym 2010/2011 do 896 osób w roku szkolnym 2021/2022 (w tym ze szczególnym spadkiem w latach szkolnych 2016/2017 i 2017/2018 - ok. 770 osób).

Tabela Nr 5. Uczniowie na poszczególnych poziomach kształcenia w latach szkolnych od 2001/2002 do 2012/2013

Placówki	Liczba uczniów w roku szkolnym											
	01/02	02/03	03/04	04/05	05/06	06/07	07/08	08/09	09/10	10/11	11/12	12/13
szkoły podstawowe	6 787	6 529	6 240	5 975	5 816	5 597	5 530	5 312	5 210	5 218	5 365	5 322
gimnazja	4 391	4 213	3 946	3 750	3 533	3 408	3 383	3 306	3 144	2 990	2 866	2 908
licea ogólnokształcące	3 973	3 521	3 272	2 905	2 760	2 759	2 771	2 674	2 562	2 500	2 386	2 322
technika	2 513	2 534	2 261	2 150	2 227	2 109	2 016	1 830	1 812	1 843	1 878	1 963
licea profilowane	-	202	585	677	633	584	463	422	338	277	231	110
zasadnicze szkoły zawodowe	1 593	1 190	970	1 078	1 144	943	873	853	876	835	790	704
Razem uczniowie:	19 257	18 189	17 274	16 535	16 113	15 401	15 036	14 397	13 942	13 663	13 516	13 329

Źródło: UM Koszalin, opracowanie własne Wydziału Edukacji

W koszalińskich szkołach podstawowych, uczniowie rokrocznie ze sprawdzianu na zakończenie nauki uzyskują ocenę powyżej średniej dla szkół w województwie zachodniopomorskim. Miernikiem poziomu nauczania w gimnazjum jest egzamin gimnazjalny. Podobnie jak w szkołach podstawowych wszystkie koszalińskie gimnazja również osiągają wskaźnik wyższy od średniej w okręgu. W odniesieniu do absolwentów koszalińskich liceów i techników, wskaźnik zdawalności egzaminu dojrzałości kształtował się we wszystkich latach na poziomie wyższym od średniej krajowej i okręgu.

W koszalińskich szkołach nastąpiła znaczna poprawa dostępu uczniów do sprzętu komputerowego. Związane jest to ze wzrostem wskaźnika procentowego szkół wyposażonych w komputery przeznaczone do użytku uczniów. Wskaźnik komputeryzacji dla poszczególnych grup szkół cechuje tendencja rosnąca z wyjątkiem wskaźnika dla szkół podstawowych. Pomimo poprawy wartości tego wskaźnika w mieście jest on nadal niższy niż średnia dla województwa. Podobnie kształtuje się miernik dotyczący ilości uczniów przypadających na 1 komputer z dostępem do Internetu. Mimo poprawy tych wskaźników dla Koszalina (w latach 2003-2011 wysoki trend wzrostowy), to i tak jest on wyższy niż ten sam wskaźnik dla woj. zachodniopomorskiego. Mimo znaczącego wzrostu dostępności komputerów dla uczniów, w ostatnich latach zahamowany został proces wymiany sprzętu. W roku szkolnym 2011/12 w szkołach było aż 89,23% komputerów, które miały co najmniej 5 lat.

Koszalin stanowi ważny ośrodek akademicki w regionie. Na terenie miasta działają dwie wyższe uczelnie publiczne: Politechnika Koszalińska i Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Koszalinie oraz jedna niepubliczna: Koszalińska Wyższa Szkoła Nauk Humanistycznych. W mieście funkcjonują także filie zamiejscowe wyższych uczelni z innych miast oraz znajduje się również kilka punktów wykładowych uczelni zewnętrznych. Na terenie Koszalina działają także Wyższe Seminarium Duchowne Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej oraz dwie szkoły kształcące oficerów i podoficerów dla potrzeb wojska tj.: Centrum Szkolenia Sił Powietrznych im. Romualda Traugutta oraz Centralny Ośrodek Szkolenia Straży Granicznej.

Tabela Nr 6. Szkoły wyższe oraz studenci i absolwenci szkół wyższych podregionu koszalińskiego w latach 2004-2011

Wyszczególnienie	2004	2006	2008	2010	2011
szkoły wyższe, w tym:	3	4	4	5	4
wyższe techniczne	1	1	1	1	1
pozostałe szkoły wyższe (w tym państwowe wyższe szkoły zawodowe)	2	3	3	4	3
jednostki zamiejscowe (filie, punkty konsultacyjne)	11	12	10	14	13
studenci	20 174	16 969	15 512	14 276	13 921
absolwenci	3 611	3 345	3 054	3 802	3 400

Źródło: UM Koszalin, opracowanie własne na podstawie danych GUS

Według danych GUS dla podregionu koszalińskiego³ w latach 2004-2011 zwiększyła się oferta edukacyjna (wzrosła liczba szkół wyższych) natomiast liczba studentów zmniejszyła się o blisko 31%. Obecnie na kształtowanie się wielkości populacji studiującej ma wpływ wiele elementów, m.in. czynniki demograficzne powodujące, że roczniki młodzieży opuszczającej uczelnie są obecnie bardziej liczne niż tej młodzieży, która rozpoczyna studia. Czynniki te powoduje zmniejszanie potencjalnej liczby studentów. W analizowanych latach wystąpił również spadek ogólnej liczby studentów wszystkich typów szkół wyższych zarówno w kraju jak i w województwie zachodniopomorskim.

Spółeczeństwo informacyjne

Na terenie Miasta Koszalina działa kilku operatorów telekomunikacyjnych (w tym telefonii komórkowej) świadczących usługę dostępu do Internetu. Usługi dostępu szerokopasmowego do sieci internetowej, na terenie Koszalina, zdominowane są przez trzech operatorów telekomunikacyjnych, tj. dwóch operatorów ogólnopolskich (Orange Polska, Netia) oraz lokalną telewizję kablową (Telewizja Kablowa Koszalin Sp. z o.o.). Do tych podmiotów należy większość koszalińskich odbiorców sieci internetowej. Pozostałą część rynku obsługują mniejsi operatorzy alternatywni, w przeważającej mierze oferują dostęp do Internetu drogą radiową. Na terenie Koszalina, od 1995 roku, działa ponadto Miejska Sieć Komputerowa KOSMAN, dysponująca własną infrastrukturą światłowodową, łącząca podmioty niekomercyjne, gwarantując im wysoki poziom usług.

Obecnie na terenie Koszalina funkcjonuje około 40 punktów dostępu do Internetu typu Hotspot, w tym 14 utworzonych w ramach projektu realizowanego przez Gminę Miasto Koszalin (Szkoła Podstawowa nr 7,6 i 17, Gimnazjum nr 6 i 7, Zespół Szkół nr 3 i 7, Przedszkole na 23, Politechnika Koszalińska – 3 obiekty, Biblioteka Koszalińska, Zarząd Obiektów Sportowych oraz Urząd Miejski).

Kultura

Miasto Koszalin zapewnia warunki do rozwoju wszystkich dziedzin kultury oraz powszechny dostęp do jej dóbr. Głównymi partnerami w tworzeniu, upowszechnianiu i rozwijaniu kultury w mieście są instytucje, organizacje pozarządowe, twórcy i artyści indywidualni, szkoły artystyczne, wyższe uczelnie oraz inne podmioty działające w tej sferze. W mieście funkcjonuje 5 instytucji kultury: Bałtycki Teatr Dramatyczny im. Juliusza Słowackiego, Centrum Kultury 105 w Koszalinie, Filharmonia Koszalińska im. Stanisława Moniuszki, Koszalińska Biblioteka Publiczna im. Joachima Lelewela i Muzeum w Koszalinie.

Wzrasta rola kultury w życiu mieszkańców, jak i w umacnianiu rangi miasta oraz w jego promowaniu. Wpływ na to ma m.in. różnorodna i bogata oferta kulturalna. Należy tu podkreślić realizację cyklicznych imprez o zasięgu międzynarodowym, krajowym i regionalnym. Wśród najważniejszych są: Koszaliński Festiwal Debiutów Filmowych „Młodzi i Film”; Europejski Festiwal Filmowy „Integracja Ty i Ja”; Międzynarodowy Festiwal Filmów Dokumentalnych o Włodzimierzu Wysockim „Pasje wg św. Włodzimierza”; Międzynarodowy Festiwal Organowy; Światowy Festiwal Chórów Polonijnych; Letni Festiwal Kabaretu „Kabareton”; Lato Polonijne; Międzynarodowy Festiwal Zespołowej Muzyki Akordeonowej, M-Teatr, Generacja, Hanza Jazz Festiwal.

Sport i rekreacja

Sport i rekreacja, jako elementy kultury fizycznej, mają na celu dbałość o zdrowie i prawidłowy rozwój psychofizyczny koszalinian. Miasto Koszalin podejmuje działania zmierzające do określenia przejrzystego sposobu finansowania upowszechniania kultury fizycznej. Miasto znaczną część środków finansowych przeznaczonych na sport i rekreację wydatkuje na poprawę stanu technicznego

---

³ Najniższą jednostką dla której gromadzone są przez GUS dane dot. szkolnictwa wyższego jest NTS 3 – podregiony

istniejących obiektów sportowych, a także tworzenie nowych. Rozwój bazy obiektów sportowo – rekreacyjnych w Mieście w latach 2001-2012 przedstawia tabela poniżej.

Tabela Nr 7. Ilość obiektów sportowych na przestrzeni lat 2001-2012

Rodzaj obiektu/rok	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Stadiony	2	2	2	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Boiska	46	48	48	48	50	54	56	61	65	70	70	70
Hale sportowe	5	5	5	5	4	4	4	4	5	5	5	6
Sale gimnastyczne	35	36	36	37	37	37	37	37	37	37	38	38
Korty tenisowe otwarte	9	9	9	9	9	9	9	10	10	11	10	10
Korty tenisowe kryte	-	-	1	1	1	2	2	2	3	4	4	4
Pływalnie kryte	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Strzelnice	-	-	-	-	1	1	1	1	1	1	1	1
Lodowiska	-	-	-	-	1	1	1	1	1	1	1	1
Skateparki	-	-	-	-	1	1	1	2	2	2	2	2
Kompleksy „Orlik”	-	-	-	-	-	-	-	2	4	6	7	9
Razem:	98	101	102	105	109	114	123	125	133	142	143	146

Źródło: UM Koszalin, opracowanie własne na podstawie danych Zarząd Obiektów Sportowych Sp. z o.o. w Koszalinie, Zarząd Dróg Miejskich w Koszalinie, Zarząd Budynków Mieszkalnych w Koszalinie, Koszalińskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o. w Koszalinie, koszalińskie spółdzielnie mieszkaniowe, koszalińskie rady osiedli

Efektorem zwiększonych wydatków na kulturę fizyczną i rekreację jest większa aktywność ruchowa mieszkańców, a w szczególności dzieci, co przejawia się wzrastającym zainteresowaniem dostępnością do infrastruktury sportowej i rekreacyjnej. Wraz ze zwiększonym zainteresowaniem sportem i rekreacją zaczęła się rozwijać aktywność stowarzyszeń o profilu sportowym, co przedstawia tabela nr 8.

Tabela Nr 8. Ilość stowarzyszeń kultury fizycznej w Koszalinie w latach 2001-2012

Stowarzyszenia kultury fizycznej/rok	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Kluby sportowe w ewidencji UM Koszalin nie prowadzące działalności gospodarczej	14	15	15	15	22	25	27	27	29	33	36	37
Organizacje sportowe wpisane do KRS	16	22	28	28	30	32	33	33	33	33	31	31
Uczniowskie kluby sportowe	15	15	17	17	17	18	19	19	21	21	21	22
Ogółem:	45	52	60	60	69	75	79	79	83	87	88	90

Źródło: UM Koszalin, opracowanie własne

Dzięki tak prowadzonym działaniom prosportowym w Koszalinie cyklicznie organizowane są imprezy, do których zaliczyć można między innymi: Międzynarodowy Bieg Wenedów, Międzynarodowy Festiwal Szachowy - Memoriał im. Józefa Kochana, Ogólnopolski Festiwal Mini koszykówki - Camp, Międzynarodowy Turniej Tenisa Ziemnego ITF Men's Futures, Regaty żeglarskie o puchar TRAMPA. Organizowane są także rozgrywki ligowe ekstraklasy koszykówki mężczyzn i piłki ręcznej kobiet, w których biorą udział koszalińskie zespoły AZS Koszalin S.A. i KU AZS Politechnika Koszalińska. Ponadto w hali sportowo-widowiskowej organizowane są również imprezy o charakterze krajowym i międzynarodowym.

Organizacje pozarządowe

Lokalna aktywność społeczna (w różnych obszarach) jest jednym z podstawowych czynników stymulujących rozwój społeczny i gospodarczy regionu. Realizacja idei społeczeństwa obywatelskiego to rozwój działalności, niezależnych od państwa, różnego typu instytucji, organizacji, związków i stowarzyszeń, umożliwiających samodzielny rozwój obywateli oraz będących wyrazem ich osobistej aktywności. Organizacje pozarządowe stanowią istotny element demokratyzacji społeczeństwa obywatelskiego. Prowadzona przez organizacje pozarządowe działalność stanowi znaczący wkład w rozwój Miasta, jest także najlepszym sposobem budowania odpowiednich postaw społeczeństwa obywatelskiego. W 2012 roku, na terenie miasta, w systemie REGON zarejestrowanych było 447 fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych. W badanych latach, tj. 2000-2012 według danych GUS, liczba zarejestrowanych organizacji w mieście zwiększyła się o 186 jednostek, co stanowiło przyrost wszystkich organizacji w stosunku do okresu bazowego o 67%.

Tabela Nr 9. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne w Koszalinie w latach 2000-2012

PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ WPISANE DO REJESTRU REGON													
Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
sektor prywatny-fundacje	19	21	22	24	27	30	31	34	37	39	40	42	46
sektor prywatny – stowarzyszenia i organizacje społeczne	244	269	264	284	304	323	336	358	360	372	386	393	401

Źródło: UM Koszalin, opracowanie własne na podstawie danych GUS

W Koszalinie funkcjonuje wiele organizacji o zasięgu lokalnym, a także oddziałów terenowych organizacji o zasięgu ogólnopolskim, m.in.: Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta, Stowarzyszenie Wspólnota Polska, Towarzystwo Opieki nad Zwierzętami, Polski Komitet Pomocy Społecznej, Polski Czerwony Krzyż, Związek Harcerstwa Polskiego Chorągiew Zachodniopomorska, Polskie Stowarzyszenie Diabetyków, Światowy Związek Żołnierzy AK, itd.

Systematyczny wzrost ilości organizacji na terenie miasta Koszalina, podobnie jak w całej Polsce, jest wynikiem przede wszystkim wzrostu świadomości społecznej, zwiększenia zaufania w społeczeństwie w zakresie zrzeczania się osób w celu realizacji wspólnego celu, czy rozwijania swoich zainteresowań. Wpływ na ten stan ma też szereg regulacji prawnych pogłębiających i ułatwiających współpracę administracji z sektorem pozarządowym, jak również możliwość pozyskiwania z zewnętrznych źródeł środków finansowych na realizację celów statutowych, których organizacje pozarządowe nie mogłyby realizować z własnych środków. Kierunki współpracy i formy zlecania zadań publicznym organizacjom pozarządowym oraz innym podmiotom działającym na terenie miasta, prowadzącym działalność pożytku publicznego określa właściwy na dany rok „Program współpracy Miasta Koszalina z organizacjami pozarządowym oraz podmiotami, prowadzącymi działalność pożytku publicznego”.

Rynek pracy

Jednym z największych problemów mieszkańców Koszalina jest bezrobocie. Na koniec 2012 r. stopa bezrobocia w Koszalinie wynosiła 12,0 %. Faktem jest, że tendencja tego wskaźnika w porównaniu do lat poprzednich jest spadkowa (w 2002 r. bezrobocie w Koszalinie wynosiło ok. 20 %), to jednak liczba bezrobotnych w ostatnich czterech latach wzrosła o ponad 2 tys. osób. Spadek liczby bezrobotnych w latach 2000 -2012 osób jest wynikiem działań nakierowanych na łagodzenie negatywnych skutków bezrobocia i aktywizację lokalnego rynku pracy, zarówno w ramach programów krajowych, jak i przy wsparciu funduszy europejskich. Osoby bezrobotne otrzymały jednocześnie możliwość skorzystania z działań podnoszących szanse zatrudnienia, takich jak programy aktywizacyjne, szkolenia czy kursy przekwalifikowujące.

Tabela Nr 10. Bezrobocie w Koszalinie w latach 2000-2012

Wyszczególnienie	2000	2002	2004	2006	2008	2010	2011	2012
Stopa bezrobocia [%]	15,7	20,5	20,8	15,3	7,8	11,0	11,2	12,0
Liczba bezrobotnych, w tym:	8 155	10 340	10 313	7 312	3 880	5 384	5 510	6 037
- kobiety	4 741	5 478	5 454	4 144	2 048	2 721	2 811	2 909
- z prawem do zasiłku	2 146	2 258	2 090	1 292	591	912	871	1 001
- długotrwale bezrobotne	3 198	5 188	5 277	4 922	2 100	2 498	2 845	3 064

Źródło: UM Koszalin, opracowanie własne na podstawie danych PUP w Koszalinie

W strukturze wiekowej bezrobotnych w Koszalinie przeważają osoby w wieku 25-34 lata (w 2012 r. - 27%), kolejną pod względem liczebności jest grupa wiekowa 45-54 lata (w 2012 r. - 24%). W latach 2000-2012 znacznie, bo o ok. 12% zmniejszyła się liczba bezrobotnych poniżej 25 roku życia. Negatywnym zjawiskiem jest natomiast wzrost o 18% liczby bezrobotnych w przedziale wiekowym 55+. Największa liczba bezrobotnych w Koszalinie, w roku 2012 legitymuje się wykształceniem gimnazjalnym i niższym (31%). Wynika to z faktu braku dostatecznych kwalifikacji lub zbyt niskich kwalifikacji zawodowych osób bezrobotnych. Najmniejszą grupę stanowią bezrobotni z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (11%). W analizowanym okresie, w latach 2000-2012, największym wzrost osób bezrobotnych o 9% nastąpił w przypadku osób z wyższym wykształceniem, natomiast największy spadek wśród bezrobotnych z wykształceniem zasadniczym zawodowym (4,5%).

Blisko 60% ogólnej liczby pracujących osób zatrudniona jest w sektorze prywatnym. W lokalnej gospodarce dominuje zatrudnienie w sektorze usług - 69,7%, w przemyśle i budownictwie - 29,5% oraz w sektorze rolniczym - 0,8%. W roku 2010, według danych GUS, najwyższy wskaźnik osób pracujących był w sekcji handlu i napraw, a następnie w przetwórstwie przemysłowym i w edukacji.

Wg danych GUS ze spisu powszechnego wynika, że w strukturze źródeł utrzymania mieszkańców Koszalina w 2011 r. przeważają osoby utrzymujące się z pracy najemnej (34%) oraz będące na utrzymaniu (25%) i emeryturze (21%). Pozostałe 20% utrzymuje się z pracy na własny rachunek, rent, zasiłków i świadczeń oraz innych niewymienionych i nieustalonych źródeł.

Tabela Nr 11. Przeciętne wynagrodzenie brutto w Koszalinie w latach 2002-2011

Wyszczególnienie	2002	2004	2006	2008	2010	2011	2011/2002
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto	2 078,06	2 169,24	2 352,94	2 774,00	3 070,78	3 181,23	+53,1%
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w relacji do średniej dla województwa	100,5	97,4	97,7	96,3	98,4	96,7	-3,8%
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w relacji do średniej dla kraju	92,8	90,0	89,2	87,8	89,4	87,8	-5,4%

Źródło: UM Koszalin, opracowanie własne na podstawie danych GUS

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w Koszalinie w 2011 r. wynosiło 3 181,23 zł, co stanowiło 96,7% średniej dla województwa zachodniopomorskiego oraz 87,8% średniej dla kraju. W latach 2002-2011 poziom średniego wynagrodzenia brutto wg danych GUS wzrósł o ok. 53%.

Lokalna gospodarka

W Koszalinie, według ewidencji statystycznej REGON, w 2012 roku zarejestrowanych było 18 373 podmioty gospodarcze, z czego 97% wszystkich podmiotów gospodarczych należy do sektora prywatnego (w sektorze: usług aż 81,6%, przemysł i budownictwo 17,8%, rolniczym - 0,6). W latach 2000-2012 liczba podmiotów wzrosła o 20%. Głównymi czynnikami rozwoju przedsiębiorczości są dwa czynniki, tj. wzrost aktywności gospodarczej mieszkańców oraz przechodzenie pracobiorców na formę samozatrudnienia.

Tabela Nr 12. Struktura podmiotów gospodarki narodowej w Koszalinie w latach 2000-2012

Wyszczególnienie	2000	2002	2004	2006	2008	2010	2011	2012	2012/2000
podmioty gospodarki narodowej ogółem	15 289	17 368	18 358	18 392	18 455	18 815	18147	18 373	+20,%
sektor publiczny-ogółem	236	333	432	490	458	590	587	601	+154%
państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	112	199	209	186	172	164	161	161	+44%
przedsiębiorstwa państwowe	15	14	4	3	1	1	1	-	-
spółki handlowe	24	22	24	24	21	21	20	18	-25%
spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	0	0	1	1	1	1	1	1	-
państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego, gospodarstwa pomocnicze	10	2	2	2	1	1	-	-	-
sektor prywatny-ogółem	15 053	17 035	17 926	17 902	17 997	18 225	17 560	17 772	+18%
sektor prywatny-osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	12 277	14 125	14 762	14 557	14 499	14 594	13 851	13866	+13%
spółki handlowe	748	883	938	1 006	1 047	1 156	1 198	1252	+67%
spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	175	170	176	198	217	231	232	242	+38%
spółdzielnie	162	159	156	154	139	132	130	126	-23%
fundacje	19	22	27	31	37	40	42	46	+142%
stowarzyszenia i organizacje społeczne	244	264	304	336	360	386	393	401	+64%

Źródło: UM Koszalin, opracowanie własne na podstawie danych GUS

Z przedstawionego zestawienia wynika, że w okresie ostatnich jedenastu lat przybyło w mieście ponad 3 tys. podmiotów, w tym przede wszystkim podmiotów gospodarczych należących do sektora prywatnego. Duży wzrost, w latach 2000-2012, można zaobserwować w przypadku spółek handlowych (wzrost o 67%) oraz spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego (wzrost o 38%).

Struktura podmiotów gospodarczych w mieście, według kryterium wielkości, tj. ilości zatrudnianych osób, wykazuje że w analizowanym okresie 2002-2012 w Koszalinie ok. 96,7% wszystkich podmiotów gospodarczych to firmy małe, zatrudniające do 9 pracowników, 2,6% to firmy zatrudniające do 49 pracowników, kolejne 0,7% stanowią pozostałe firmy.

Biorąc pod uwagę liczbę firm należących do osób fizycznych w Koszalinie (13,9 tys. firm) oraz liczbę ludności w wieku produkcyjnym (70,8 tys. osób), to co piąta osoba w wieku produkcyjnym posiada, własną firmę. Świadczy to o dużej aktywności ekonomicznej mieszkańców Koszalina. Wysoki poziom przedsiębiorczości koszalinian potwierdzają wskaźniki GUS. W 2012 r. wielkość wskaźnika ilości firm przypadających na 10 tys. mieszkańców wynosiła 1 661 firm, jest to jeden z wyższych wskaźników w kraju.

Zgodnie z rejestrem Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej w Koszalinie działalność gospodarcza prowadziło 9 978 osób.

Wpływ na rozwój przedsiębiorczości w mieście mają również licznie działające w mieście instytucje otoczenie biznesu oraz podmioty komercyjne świadczące usługi na rzecz innych podmiotów w zakresie wspomaganie realizacji podstawowych funkcji gospodarczych (m.in. usługi administracyjne, finansowe, prawne, itd.).

W opracowanym przez Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową raporcie „Atrakcyjność Inwestycyjna Województw i Podregionów Polski 2011” dokonano syntetycznej oceny atrakcyjności inwestycyjnej województw i podregionów Polski w trzech kategoriach: działalności przemysłowej, działalności

usługowej oraz działalności zaawansowanej technologicznie. Według pierwszego kryterium – działalności przemysłowej - atrakcyjność podregionu koszalińskiego określona została jako „niska” (2009 „niska”, 2010 „niska”); wg działalności usługowej jako „przeciętna” (2009 „przeciętna”, a w 2010 jako „niska”); natomiast atrakcyjność inwestycyjna wg kryterium działalności zaawansowanej technologicznie w przytoczonym raporcie oceniona została jako „wysoka” (2009 „wysoka”, 2010 „przeciętna”).

Koszalin stwarza coraz większe możliwości inwestycyjne przedsiębiorczości wyznaczając w planach zagospodarowania przestrzennego atrakcyjne lokalizacyjnie tereny przeznaczone pod zabudowę usługową, produkcyjno-usługową, produkcyjną, składy i magazyny, itd. Tereny inwestycyjne są lub będą zabezpieczone (trwają lub są w planach realizacji przyłączenia) w niezbędne uzbrojenie pozwalające rozpocząć działalność gospodarczą. Do najważniejszych z nich zalicza się: tereny Podstrefy „Koszalin” SSSE, tereny produkcyjne i usługowe położone pomiędzy torami kolejowymi relacji Koszalin-Szczecin a torami kolejowymi relacji Koszalin - Kołobrzeg przeznaczone pod obiekty produkcyjne, składy i magazyny oraz zabudowę usługową a także tereny zabudowy produkcyjno-usługowej, produkcyjnej, składów i magazynów położone między linią kolejową Szczecin-Gdańsk, ul. Morską, lasem i granicą miasta.

Powszechnie stosowanym miernikiem obrazującym rozwój społeczno-gospodarczy regionu jest poziom PKB na jednego mieszkańca. Nie prowadzi się badań dotyczących udziału w procesie tworzenia PKB poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego, jak gmina bądź powiat, co byłoby bardzo przydatnym miernikiem obrazującym poziom wzrostu gospodarczego na poziomie lokalnym.

Tabela Nr 13. Produkt Krajowy Brutto w latach 2000-2010 (w mln zł)

Wyszczególnienie	2000	2002	2004	2006	2008	2009	2010	2010/2000
Polska (mln zł)	744 378	808 578	924 538	1060 031	1275 432	1343 366	1416 585	+90,3%
Województwo	33 599	35 234	38 079	42 887	51 375	52 389	54 647	+62,6%
Podregiony (NTS 3):								
- szczeciński	5 819	6 211	6 905	7 443	9 671	9 353	10 047	+72,6%
- koszaliński	9 701	10 403	12 078	13 713	16 114	16 604	17 274	+78,1%
- m. Szczecin	12 897	13 172	12 943	15 071	17 559	18 092	18 457	+43,1%
- starogardzki	5 182	5 447	6 153	6 660	8 030	8 339	8 869	+71,1%

Źródło: UM Koszalin, opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wartości PKB w przeliczeniu na jednego mieszkańca w podregionie koszalińskim w 2010 wynosiła 29180 zł. W analizowanych latach utrzymywała się ona na poziomie niższym niż średnia dla kraju (80%), czy województwa (90%).

Turystyka

Miasto Koszalin posiada duży potencjał turystyczny⁴, choć nie jest on w pełni wykorzystywany. Miasto posiada wiele atrakcji turystycznych, wynikających z położenia geograficznego oraz historii Miasta czy bogatej oferty kulturalnej i sportowej, dlatego jest w stanie zaproponować turystom atrakcyjne spędzenie czasu w każdym aspekcie podróży np.: wypoczynkowym, krajoznawczym, zdrowotnym czy biznesowym. Zestawienie bazy noclegowej prezentuje tabela poniżej.

⁴ Turystyka nie jest zjawiskiem jednorodnym i w ramach jej definicji znajdują się m.in.: turystyka wypoczynkowa, kwalifikowana, poznawcza, zdrowotna, biznesowa, religijna.

Tabela Nr 14. Baza noclegowa oraz jej wykorzystanie w Koszalinie w latach 2000-2011

Baza noclegowa – wykorzystanie w Koszalinie	2000	2002	2004	2006	2008	2010	2011	2011/2000
Turyści zagraniczni	4 839	4 662	6 544	5 199	4 378	3 047	4 656	-4%
Udzielone noclegi ogółem	77 389	50 437	51 059	48 339	62 288	61 019	61 681	-20%
Turystom zagranicznym	8 906	7 832	10 758	8 652	7 845	5 012	8 101	-9%
Obiekty	13	11	10	11	10	12	10	-23%
Miejsca noclegowe	654	677	499	468	443	594	536	-18%

Źródło: UM Koszalin, opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na terenie Koszalina znajduje się 10 turystycznych obiektów zbiorowego zakwaterowania, w tym 5 hoteli (3 o standardzie*** i 2 o standardzie**), 1 schronisko młodzieżowe, 1 motel o standardzie**, 2 inne obiekty hotelowe oraz 1 obiekt niesklasyfikowany. Ponadto na terenie Koszalina funkcjonuje 19 obiektów nie będących obiektami hotelarskimi, w których świadczone są usługi hotelarskie.

W Koszalinie główną rolę informacji turystycznej pełni Regionalne Centrum Informacji Turystycznej (znajduje się w strukturach Stowarzyszenia Gmin i Powiatów Pomorza Środkowego).

Drogi

Łączna długość dróg publicznych w Koszalinie wynosi 220,7 km, w tym dróg utwardzonych 204,75 km. Porównując długości dróg, największy odsetek stanowią drogi gminne (52,5%) i drogi powiatowe (33,2%). W sumie tworzą one 85,6% ogólnej długości wszystkich dróg. Przez miasto przebiega międzynarodowa trasa komunikacyjna E-28 (Berlin-Kaliningrad), droga krajowa S-11 (łącząca Koszalin z południem kraju) oraz S-6 (Szczecin-Trójmiasto).

Tabela Nr 15. Zestawienie długości dróg publicznych w gminie Koszalin

Wyszczególnienie	Stan	
	km	%
Łączna długość dróg, w tym:	220,677	100
- drogi krajowe	19,752	8,95
- drogi wojewódzkie	9,941	4,51
- drogi powiatowe	70,094	31,76
- drogi gminne	120,87	54,78
Wskaźnik ogólnej długości ulic przypadający na 1 km²	0,123	

Źródło: UM Koszalin, opracowanie własne na podstawie danych Zarządu Dróg Miejskich w Koszalinie

Ostatnia ocena stanu nawierzchni sieci ulicznej miasta Koszalina, która została wykonana w roku 2006 metodą SOSN potwierdziła, że większość dróg jest w stanie zadowalającym. Badania wykazały, że konieczne jest pilne przeprowadzenie remontów na około 5,5 km odcinków ulic objętych oceną (ponad 6% długości przebadanej sieci), natomiast na ponad 23 km zalecane jest zaplanowanie w najbliższym czasie remontów poprzedzonych szczegółowymi badaniami stanu nawierzchni (ponad 25% długości przebadanej sieci). Za stan dróg w Mieście Koszalinie odpowiada Zarząd Dróg Miejskich w Koszalinie.

W ramach zarządzanej przez ZDM infrastruktury znajdują się również miejsca parkingowe, ścieżki rowerowe oraz obiekty mostowe. Na terenie Koszalina istnieje 178 stanowisk postojowych typu „taxi” i 14 typu „taxi bagażowe”. Miasto zapewnia 9 930 miejsc postojowych dla samochodów osobowych oraz 267 dla pojazdów uprzywilejowanych (dla osób niepełnosprawnych). W obszarze

miasta znajduje się sieć dróg rowerowych o łącznej długości 32,4 km. Jak również 27 obiektów mostowych jest podzielonych na: wiadukty (5 szt.), mosty (7 szt.), przepusty wielootworowe (1 szt.), kładki dla pieszych (12 szt.) i przejścia dla pieszych (podziemne 2 szt.). W układzie komunikacyjnym funkcjonuje obecnie 23 szt. sygnalizacji świetlnej i 13 rond typu: mini (1 szt.), małe (3 szt.), średnie (6 szt.), duże (1 szt.) i 2szt. rond określanych jako inny typ, które powstały w wyniku zmiany organizacji ruchu.

Komunikacja miejska, infrastruktura kolejowa, lotnicza, wodna

Na terenie miasta Koszalina usługi transportu zbiorowego świadczy jeden przewoźnik Miejski Zakład Komunikacji Sp. z o.o. Aktualnie posiadany potencjał transportowy obejmuje 64 pojazdy, z czego 77% to autobusy niskopodłogowe, dodatkowo 100% to autobusy spełniające normy EURO. Przewozy pasażerskie wykonywane są na terenie miasta Koszalina oraz dwóch gmin powiatu. Sieć komunikacyjna obejmuje 14 linii o łącznej długości 156,29 km.

Przez Koszalin przebiegają dwie jednotorowe linie kolejowe relacji:

- Pierwszorzędna linia kolejowa nr 202 Stargard Szczeciński-Gdynia;
- Drugorzędna linia kolejowa nr 402 Koszalin-Kołobrzeg (początek linii prowadzącej do Goleniowa, przez Kołobrzeg i Trzebiatów).

Ponadto od 2008 r. w celu uruchomienia przewozów pasażerskich na trasie kolejowej Koszalin-Mielno Koszalińskie, Miasto Koszalin przejęło odcinek Mścice-Mielno Koszalińskie o długość 5,24 km, który został zrewitalizowany ze środków Miasta. Od 2008 r. codziennie w sezonie letnim odbywają się regularne kursy szynobusem. Obsługa pasażerów odbywa się na przystanku w Koszalinie, na dworcu PKP oraz dworcu PKP w Mielnie Koszalińskim. Dodatkowo w Koszalinie znajduje się wąskotorowa stacja kolejowa. Do Koszalina Wąskotorowego dochodzi linia kolejowa Koszalin Wąskotorowy-Bobolice Wąskotorowe. Od roku 2005 kolejką wąskotorową zarządza Towarzystwo Miłośników Koszalińskiej Wąskotorówki z siedzibą w Koszalinie.

Miasto planuje ponowne uruchomienie lotniska cywilnego do użytku publicznego w Zegrzu Pomorskim, które zgodnie z posiadaną dokumentacją, pozytywnie ocenioną przez niezależnych ekspertów Unii Europejskiej, ma szansę stać się motorem rozwoju dla regionu koszalińskiego. Z uwagi na niewystarczające środki Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2007-2013, do którego wpisano projekt reaktywacji lotniska, zakłada się etapową realizację tego przedsięwzięcia.

Ze względu na położenie w mieście nie występuje typowa infrastruktura wodna. Jednakże po przyłączeniu Jamna wraz z Łabuszem udało się uruchomić przeprawę przez jezioro Jamno statkiem pasażerskim „Koszałek” (MZK jest armatorem statku). Uruchomienie przeprawy nastąpiło w roku 2009. Rejsy statkiem odbywają się tylko w okresie wakacyjnym i są atrakcją oraz alternatywną formą komunikacji dla turystów przybywających latem do miasta i regionu.

Sieć wodociągowa, kanalizacyjna, gazowa, ciepłownicza

W Koszalinie za dostarczanie wody oraz odbiór ścieków odpowiedzialne są Miejskie Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o. w Koszalinie. Miasto w przeważającej części posiada sieć wodociągową, z wyjątkiem terenów, gdzie dotychczas brak jest uzbrojenia. Należy podkreślić, iż w 2008 roku, Koszalin osiągnął wartość wskaźnika dostępności instalacji wodociągowej na poziomie 97,1% (2 miejsce w województwie zachodniopomorskim⁵). System kanalizacji na terenie Miasta Koszalina swoim zasięgiem obejmuje 95% obszaru miasta w tym 20% to kanalizacja ogólnospławna. (75% kanalizacja rozdzielcza, 20% ogólnospławna, 5 % brak kanalizacji).

---

⁵ <http://www.eregion.wzp.pl/gospodarka-komunalna/dostepnosc-instalacji-wodociagowej.html> (11.07.2012 r.)

Tabela Nr 16. Wybrane dane liczbowe dotyczące sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w latach 2000-2011

Wyszczególnienie	Lata						
	2000	2002	2004	2006	2008	2010	2011
URZĄDZENIA SIECIOWE							
Wodociągi							
długość czynnej sieci rozdzielczej (km)	160	171	175	182	191	197	204
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania (szt.)	5 001	5 418	5 819	6 095	6 380	6 636	6 826
woda dostarczona gospodarstwom domowym (dam ³)	5 927	5 236	5 004	4 699	4 332	4 132	4 051
ludność korzystająca z sieci wodociągowej w miastach (osoba)	111 337	104 883	104 245	104 486	104 049	103 910	105189
Kanalizacja							
długość czynnej sieci kanalizacyjnej (km)	151	163	168	171	180	184	194
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania (szt.)	4 831	5 277	5 629	5 794	6 073	6 298	6 470
ścieki odprowadzone (dam ³)	8 801	7 454	6 985	6 507	6 128	5 962	5 793
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w miastach (osoby)	109 429	101 839	101 519	101 548	101 208	102 123	103419

Źródło: UM Koszalin, opracowanie własne na podstawie Rocznika statystycznego

Jak wynika z zestawienia przedstawionego w tabeli na przestrzeni lat 2000-2011 długość sieci kanalizacyjnej i wodociągowej wzrosła średnio o 28%. Należy jednak zwrócić uwagę na spadek ilości osób korzystających z tychże sieci w latach 2002 -2010. Dla obu sieci jest to spadek 7%, który należy powiązać z uwarunkowaniami demograficznymi, gdyż procent ludności korzystający z sieci wodociągowej i kanalizacyjnej praktycznie się nie zmienił (sieć wodociągowa - spadek o 0,4%; sieć kanalizacyjna – wzrost o 0,7%). Dodatkowo można zauważyć, iż na przestrzeni lat 2002-2011 nastąpiło ograniczenie zużycia wody w gospodarstwach domowych przypadających na jednego mieszkańca - średnio o 10 m³.

Miasto zaopatrywane jest w gaz ziemny przez Zakład Gazowniczy w Koszalinie, łączna długość sieci gazowniczej wynosi 259,6 km. Na podstawie uzyskanych danych oraz informacji przekazanych przez Zakład Gazowniczy w Koszalinie można stwierdzić, iż nie występują w mieście problemy z dostępem użytkowników do sieci gazowej. Głównym dostawcą ciepła w mieście jest Miejska Energetyka Ciepła. Istniejąca sieć to: podziemna preizolowana (stanowi 58%) o długości 61,7 km; podziemna kanałowa (stanowi 39%) o długości 41,2 km; napowietrzna (stanowi 3%) o długości 3,5 km. Istniejący system ciepłowniczy posiada rezerwy i nie ma problemu z podłączeniem nowych odbiorców ciepła.

Gospodarka odpadami

Kompleksowa gospodarka odpadami na terenie Koszalina obejmuje wywóz odpadów z terenu Koszalina i ich zagospodarowanie. Na terenie miasta Koszalina odbiorem odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zajmują się firmy posiadające zezwolenia na ten cel, w chwili obecnej największym odbiorcą odpadów komunalnych z terenu Koszalina jest Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. Odpady komunalne z terenu Koszalina są zagospodarowane poza terenem Miasta, tj. w gminie Sianów, w Regionalnym Zakładzie Odzysku Odpadów w Sianowie (RZOO). Kompleksowa gospodarka odpadami, to także odbiór odpadów niebezpiecznych, tzn. odpadów medycznych wytwarzanych w gabinetach lekarskich, przeterminowanych leków zbieranych w aptekach, baterii odbieranych ze szkół, przedszkoli, urzędów i przedsiębiorstw, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz odpadów zawierających azbest. To równocześnie odbieranie

innych rodzajów odpadów niezaliczanych do niebezpiecznych, tj. odpady wielkogabarytowe, budowlane.

W obecnie funkcjonującym systemie gospodarki odpadami właściciele nieruchomości zawierają indywidualne umowy z przedsiębiorcami prowadzącymi działalność w zakresie odbierania odpadów komunalnych. Przedsiębiorcy mają obowiązek selektywnego odbierania wszystkich rodzajów odpadów komunalnych gromadzonych na terenie nieruchomości wielorodzinnej. Zasady zbiórki odpadów wielkogabarytowych ustalane są z zarządcami nieruchomości.

Tabela Nr 17. Wielkość zebranych zmieszanych odpadów komunalnych w latach 2005-2011⁶

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Ogółem [ton]	38 785,07	40 624,24	46 668,84	44 636,64	42 806,50	39 804,08	38 483,10
z gospodarstw domowych	28 726,49	28 378,08	33 504,28	29 024,79	26 616,39	24 582,90	24 818,07

Źródło: UM Koszalin, opracowanie własne na podstawie danych GUS

Jak wynika z zestawienia ilość zebranych odpadów komunalnych w roku 2011 wyniosła 38,5 tys. ton co w porównaniu z rokiem 2005 daje spadek o 0,8%. Rok 2007 był rokiem o największej ilości zebranych odpadów komunalnych (ok. 47 tys. ton) oraz rokiem o największym współczynniku wzrostu zbieranych odpadów komunalnych w ujęciu do roku poprzedniego (14,9%). Od roku 2007 można zaobserwować systematyczny spadek ilości zbieranych odpadów komunalnych w ujęciu rok do roku (2008 r. - spadek o 4,4%; 2009 r. - spadek o 4,1%; 2010 r. - spadek o 7,0%). W roku 2011 odnotowano niewielki wzrost na poziomie ok. 1%. Pomimo spadkowej tendencji warto pamiętać, że nie wszystkie odpady komunalne wytworzone zostały zebrane. Według szacunków GUS prawie 10% wytwarzanych w Polsce odpadów komunalnych trafia do środowiska w sposób nieewidencjonowany.

Mieszkalnictwo

Zaspakajanie zbiorowych potrzeb mieszkaniowych należy do zadań własnych gminy, zgodnie z przepisami ustawy o samorządzie gminnym. Zadanie to realizowane jest poprzez tworzenie i utrzymywanie gminnego zasobu mieszkaniowego oraz wspieranie i tworzenie dogodnych warunków rozwoju dla innych podmiotów prowadzących działalność w zakresie budownictwa mieszkaniowego.

Tabela Nr 18. Zasób mieszkaniowy w Koszalinie

Lata	Mieszkania	Izby	Przeciętna powierzchnia użytkowa
2000	36 468	126 031	
2002	39 303	138 285	59,4
2004	39 900	140 560	59,9
2006	40 351	142 396	60,4
2008	41 238	145 465	60,8
2010	42 380	149 568	61,5
2011*	42 926	154 533	60,5

*wg spisu powszechnego

Źródło: UM Koszalin, opracowanie własne na podstawie danych GUS

Dane wskazują, iż w ostatnich latach przybyło ponad 6 tys. mieszkań. Łącznie w latach 2000-2011 nastąpił 17,7% wzrost ilości mieszkań, a największy przyrost odnotowano w latach 2000-2002 i wyniósł on 8%. W kolejnych latach wskaźnik ten osiągał tempo wzrostu na poziomie 2%-4%.

⁶ odpady przyjęte na składowisku w Sianowie z miasta Koszalina

Komunalny zasób mieszkaniowy jest zasobem starym (86% zasobu wybudowana została przed 1945 rokiem, a 30% zasobu wymaga gruntownego remontu). Zasób ten jest zarządzany przez Zarząd Budynków Mieszkalnych, który jest zakładem budżetowym. Czas oczekiwania na przydział mieszkania komunalnego wynosi obecnie 5-7 lat.

Tabela Nr 19. Podział budynków komunalnych ze względu na czasokres użytkowania i wymogi remontowe

Liczba budynków z podziałem na lata ich budowy wg stanu na 2011 r.					
	przed 1945	w latach:			Razem
		1945-1970	1971-2002	2003-2011	
Ogółem, z tego:	166	9	4	13	192
a) wymagające remontu gruntownego	57	0	0	0	57
b) wymagające remontu częściowego	90	8	4	0	102
c) niewymagające remontu	0	0	0	13	13
d) przeznaczone do sprzedaży	9	0	0	0	9
e) przeznaczone do wyburzenia ze wzgl. technicznych lub wynikające z planów zagospodarowania przestrzennego	10	1	0	0	11

Źródło: UM Koszalin, opracowanie własne na podstawie danych ZBM

Z danych Narodowego Spisu Powszechnego wynika, że w Koszalinie w 2011 r. było 42,9 tys. mieszkań z czego 42% stanowiły własność spółdzielni mieszkaniowych (w tym 30% - mieszkania własnościowe i 12% - mieszkania lokatorskie). Osoby fizyczne posiadają 27% koszalińskich mieszkań; własności gminy to 18% wszystkich mieszkań. Pozostałe 13% należy do Skarbu Państwa, zakładów pracy, towarzystw budownictwa społecznego oraz podmiotów pozostałych i nieustalonych (9%).

W Koszalinie działa również Koszalińskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o., które jest spółką ze 100% udziałem Miasta. KTBS realizuje idee budownictwa mieszkaniowego na zasadach określonych przez ustawę o niektórych formach popierania budownictwa mieszkaniowego. Zgodnie z ideą funkcjonowania TBS, lokale przeznaczone są dla ludzi średnio zamożnych, a w pierwszej kolejności przyznawane są osobom opuszczającym lokale komunalne.

Jak wynika z tabeli nr 20 na przestrzeni lat 2000-2008 nastąpił gwałtowny wzrost ilości mieszkań w zasobach KTBS, z 79 mieszkań w roku 2000 do 794 mieszkań w roku 2008. Jest to wzrost o 905%. Podobnie kształtuje się wskaźnik dotyczący łącznej powierzchni lokali. Tu w latach 2000-2008 nastąpił wzrost o 747%. Okres 2008-2010, to okres przygotowań i realizacji kolejnych inwestycji czego przejawem jest wzrost łącznej ilości mieszkań w roku 2011.

Tabela Nr 20. Zasób lokali mieszkalnych KTBS Sp. z o.o.

Wyszczególnienie	Lata						
	2000	2002	2004	2006	2008	2010	2011
Ilość mieszkań	79	304	513	513	794	794	882
Powierzchnia	4 905	17 278	27 427	27 427	41 540	41 540	46 051

Źródło: UM Koszalin, opracowanie własne na podstawie danych z KTBS Sp. z o.o.

Samorząd

Koszalin jest gminą miejską oraz miastem na prawach powiatu. Miasto funkcjonuje w oparciu o ustawę o samorządzie gminnym, ustawę o samorządzie powiatowym oraz Statut Miasta Koszalina. Władzę uchwałodawczą sprawuje Rada Miejska, wykonawczą - Prezydent Miasta, wybierani są w drodze bezpośrednich wyborów na czteroletnie kadencje. W listopadzie 2010 roku odbyły się wybory samorządowe, w których mieszkańcy Koszalina wybrali Prezydenta Miasta oraz radnych do Rady Miejskiej.

Skład Rady Miejskiej w poszczególnych kadencjach:

- kadencja 1998-2002 - 45 radnych,
- kadencja 2002-2006 - 25 radnych,
- kadencja 2006-2010 - 25 radnych,
- kadencja 2010-2014 - 25 radnych.

Prezydenci Miasta Koszalina w latach 2000-2011:

- Henryk Sobolewski od 31.10.1998 r. do 17.11.2002 r.,
- Mirosław Mikietyński od 18.11.2002 r. do 05.12.2006 r. i od 06.12.2006 r. do 08.12.2010 r.,
- Piotr Jedliński od 09.12.2010 r.

Organami wewnętrznymi, o charakterze opiniodawczo-doradczym, Rady Miejskiej są Komisje Rady. Obecnie funkcjonuje stała Komisja Rewizyjna oraz 6 Komisji tematycznych.

Należy podkreślić, że znaczącą rolę w zarządzaniu Miastem pełnią również Osiedla jako jednostki pomocnicze. Organizację i zakres działania osiedla określa statut. Tworzą one strukturę społeczno-terytorialną, która przejmując na swoim terytorium realizację zadań publicznych.

Zadania samorządu realizowane są przy pomocy Urzędu Miejskiego w Koszalinie, służb miejskich, jednostek organizacyjnych miasta i spółek komunalnych. Podstawowym aktem określającym zasady funkcjonowania Urzędu Miejskiego w Koszalinie jest Regulamin Organizacyjny Urzędu, który reguluje sposób funkcjonowania Urzędu i organizacyjne zasady wykonywania zadań przez Urząd.

Począwszy od 2005 roku na mocy Zarządzenia Prezydenta Miasta Koszalina corocznie przeprowadzane są badania poziomu zadowolenia klienta z usług świadczonych przez Urząd Miejski w Koszalinie. Celem przeprowadzanych badań jest poznanie opinii klientów na temat jakości usług świadczonych w Urzędzie, a w konsekwencji dostosowanie poziomu świadczonych usług do ich oczekiwań. Syntetyczny wskaźnik satysfakcji klienta, uzyskiwany w wyniku badań i analiz, utrzymuje się od lat (2005-2011) na wysokim poziomie (96%-99%). W celu polepszenia jakości świadczonych usług przez Miasto Koszalin w marcu 2005 roku, wdrożony został System Zarządzania Jakością wg norm PN-EN ISO 9001:2001.

Koszalin promuje się na arenie międzynarodowej m.in. poprzez współpracę z miastami partnerskimi. Z jednej strony to okazja do wymiany doświadczeń między przedstawicielami samorządu oraz instytucji miejskich, z drugiej zaś szansa dla wszystkich mieszkańców, przedstawicieli kultury i sportu, a także gospodarki na wymianę doświadczeń, a także możliwości znalezienia nowych partnerów do współpracy oraz rynków zbytu. Koszalin obecnie współpracuje z 12 miastami: Berlin Tempelhof-Schöneberg (Niemcy), Neumünster (Niemcy), Schwedt/n.Odrą (Niemcy), Neubrandenburg (Niemcy), Kristianstad (Szwecja), Seinäjoki (Finlandia), Gładsaxe (Dania), Lida (Białoruś), Bourges (Francja), Albano Laziale (Włochy), Fuzhou (Chiny) oraz Iwano-Frankiwsk (Ukraina).

Od wielu lat Miasto Koszalin czynnie uczestniczy w kilku związkach, stowarzyszeniach, zrzeszeniach miast, gmin, czy powiatów. Miasto przynależy do następujących związków i stowarzyszeń: Związek Miast Hanzeatyckich, Związek Miast Bałtyckich, Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu "POMERANIA", Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Pomorza Środkowego w Koszalinie, Stowarzyszenie Gmin, Powiatów i Województw „Droga S11”, Związek Miast Polskich oraz Zachodniopomorska Regionalna Organizacja Turystyczna.

Nadrzędnym celem działań promocyjnych miasta jest sukcesywne budowanie rozpoznawalnej marki Koszalina wokół hasła „Koszalin Pełnia życia” oraz umacnianie wizerunku Koszalina jako miasta aktywnego, w którym doskonale się żyje. Miasta otwartego na świat i czerpiącego inspiracje z zewnątrz, ale także propagującego harmonijny rozwój wewnętrzny. Miasta, w którym kultywuje się wszelkie pozytywne strony życia. Docelowo - miasta dobrze rozwiniętego (harmonijnie), wygodnego,

przyjaznego do życia, mającego pozytywnych, aktywnych mieszkańców, kultywujących życie we wszelkich jego przejawach.

Budżet

Podstawą gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego jest budżet, uchwalany corocznie przez Radę Miejską i opiniowany przez Regionalną Izbę Obrachunkową. Od 2011 roku w jednostkach samorządu terytorialnego obowiązuje również Wieloletnia Prognoza Finansowa. Analizując wskaźniki należy stwierdzić, że dynamika dochodów w 2012 r. w stosunku do wykonania w 2000 r. stanowi 225,1%, natomiast dynamika wydatków w analogicznym okresie stanowi 245,2%.

Tabela Nr 21. Syntetyczne zestawienie budżetu Koszalina w latach 2000-2012 (tys. zł)

Wyszczególnienie	2000	2002	2004	2006	2008	2010	2012	Dynamika 2012/2000
Dochody ogółem, w tym:	195 565,6	212 145,5	220 143,3	279 594,1	334 047,5	359 321,7	425 708,5	217,68
Bieżące	185 977,1	201 888,9	206 562,4	255 154,5	303 157,2	333 976,9	376 563,5	202,48
Majątkowe	9 588,5	10 256,6	13 580,9	24 439,6	30 890,3	25 344,8	49 145,0	512,54
Wydatki ogółem, w tym:	204 492,0	217 333,4	221 475,7	294 206,6	335 660,7	406 737,0	460 369,7	225,13
Bieżące	186 502,6	200 426,4	204 974,1	233 723,3	270 945,6	303 967,2	364 842,6	195,62
Majątkowe	17 989,4	16 907,0	16 501,6	60 483,3	64 715,1	102 769,8	95 527,1	531,02
Wynik finansowy	-8 926,4	-5 187,9	-1 332,4	-14 612,5	-1 613,2	-47 415,3	-34 661,20	388,30

Źródło: UM Koszalin, opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z wykonania budżetu za lata 2000-2012

Analiza dochodów Miasta Koszalina w latach 2000-2012 wskazuje na wzrost dochodów o 117,7%. Wielkość dochodów Miasta w latach 2000-2012 wzrosła, z kwoty 195 mln zł w 2000 roku do kwoty 425 mln zł w 2012 rok. Największy przyrost nastąpił w dochodach majątkowych z 9,6 mln zł w 2000 roku do 49,1 mln zł - na 2012 rok, głównie na skutek pozyskiwania od 2004 r. środków z Unii Europejskiej oraz dotacji z budżetu państwa na projekty inwestycyjne.

Największy udział w strukturze dochodów ogółem stanowią dochody własne, które wynoszą od 44,5% w 2000 roku do 51,5% w 2012 roku. Znaczące wpływy miasto uzyskuje z budżetu państwa w postaci subwencji, które w 2012 roku stanowiły 27,8% dochodów budżetu ogółem.

Analiza wydatków Koszalina w latach 2000-2012 wskazuje na wzrost wydatków o 145,2%. Wydatki ogółem poniesione przez Miasto Koszalin w latach 2000-2012 wzrosły z kwoty 204,5 mln zł w 2000 roku do 460,4 mln zł w 2012 roku. Zdecydowany wzrost (o 430 %) odnotowuje się w wydatkach majątkowych, co spowodowane jest wzrostem nakładów na roboty inwestycyjne realizowane głównie przy udziale środków zewnętrznych. Wydatki bieżące zwiększyły się o 95,6% z kwoty 186,5 mln zł na 367, 8 mln zł.

Tabela Nr 22. Dochody Miasta Koszalina wg źródeł powstawania w latach 2000-2012 (tys. zł)

Lp.	Wyszczególnienie	2000	2002	2004	2006	2008	2010	2012	Dynamika 2012/2000
A	DOCHODY WŁASNE	87 052,3	98 339,3	126 145,7	156 618,9	193 574,6	204 581,1	219 170,20	251,77
	<i>Struktura dochodów własnych w doch. og.</i>	<i>44,5</i>	<i>46,4</i>	<i>57,3</i>	<i>56,0</i>	<i>57,9</i>	<i>56,9</i>	<i>51,50</i>	115,73
1.	<i>PODATKI I OPŁATY LOKALNE</i>	23 045,0	29 890,1	30 812,8	36 273,5	38 873,2	49 491,2	58 925,90	255,70
2.	<i>PODATKI POBIERANE PRZEZ URZĄD SKARBOWY</i>	1 951,2	3 949,3	3 669,3	6 494,9	7 888,9	10 099,1	6 080,30	311,62
3.	<i>DOCHODY Z MAJĄTKU</i>	14 692,7	17 607,6	20 826,4	21 542,7	27 103,0	25 963,7	14 503,30	98,71

Lp.	Wyszczególnienie	2000	2002	2004	2006	2008	2010	2012	Dynamika
	MIASTA								
4.	UDZIAŁY W PODATKACH STANOWIĄCYCH DOCHÓD PAŃSTWA	32 987,6	36 640,3	57 474,4	75 856,6	103 005,6	96 067,3	107 112,10	324,70
5.	POZOSTAŁE DOCHODY	14 375,8	10 252,0	13 362,8	16 451,2	16 703,9	22 959,8	32 548,60	226,41
B	SUBWENCJA	69 526,0	75 044,3	67 452,1	76 840,3	90 966,5	106 952,4	118 441,90	170,36
C	ŚRODKI ZEWNĘTRZNE	0,0	0,0	230,8	10 880,3	10 838,8	4 204,0	42 854,90	-
D	DOTACJE CELOWE	38 987,3	38 761,9	26 314,7	35 254,6	38 667,6	43 584,2	45 241,50	116,04
	DOCHODY OGÓŁEM	195 565,6	212 145,5	220 143,3	279 594,1	334 047,5	359 321,7	425 708,50	217,68

Źródło: UM Koszalin, opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z wykonania budżetu za lata 2000-2010 i Budżetu Miasta Koszalina na 2012 r.

Główną pozycją dochodów własnych jest udział gminy w podatku dochodowym od osób fizycznych i osób prawnych. Wpływy te wzrosły z 33 mln zł w 2000 roku (33% dochodów własnych) do 107 mln zł w 2012 roku (47%). Znaczny wzrost udziału tych dochodów w dochodach własnych wynika m.in. ze zmian przepisów dotyczących procentowych wielkości przekazywanych gminom i powiatom. Drugim co do wielkości dochodem własnym Miasta są podatki i opłaty lokalne. Stawki na podatki lokalne uchwalane są corocznie przez Radę Miejską. W omawianym okresie ponad dwukrotnie wzrosły wpływy z tego tytułu (z 23 mln zł do 57,5 mln zł), głównie z podatku od nieruchomości. Uzyskanie większych dochodów z tego podatku w ostatnich latach wynika ze wzrostu powierzchni, od których naliczany jest podatek od nieruchomości od osób prawnych, który stanowi 80% uzyskanych wpływów z podatku od nieruchomości.

Tabela Nr 23. Wielkość długu i obsługi zadłużenia Miasta Koszalina w latach 2000-2012 (tys. zł)

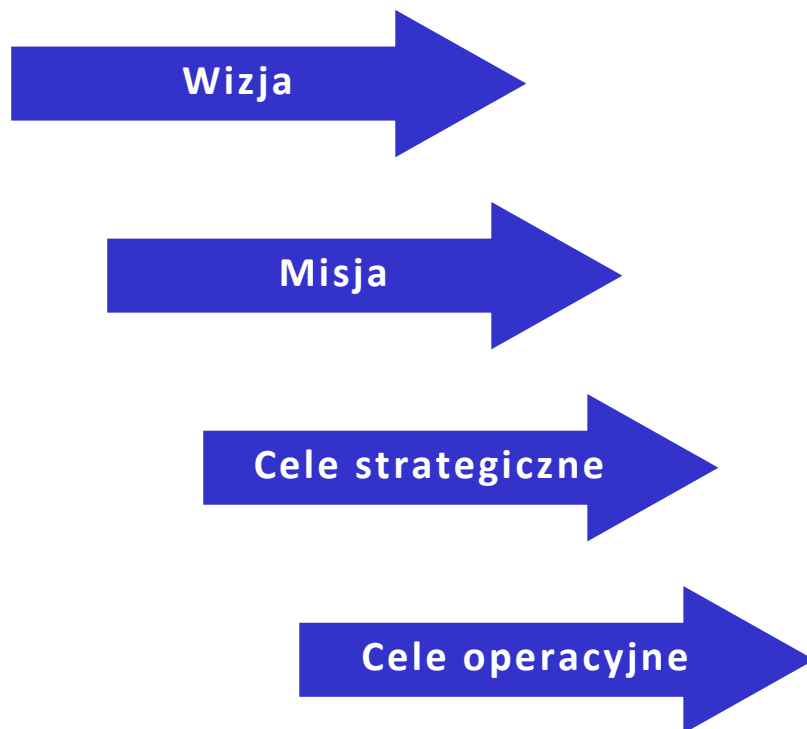
Wyszczególnienie	2000	2002	2004	2006	2008	2010	2011	2012	2012/2000
KWOTA DŁUGU	30 592,0	36 307,5	52 377,7	57 768,4	58 028,4	131 847,6	205 071,4	219 928,90	718,91
OBŚLUGA ZADŁUŻENIA	1 957,4	1 224,9	1 585,5	2 088,3	2 474,0	4 221,1	6869,4	11 151,60	569,71
Liczba mieszkańców	108,9	108,5	107,8	107,7	107,1	107,9	109,2	109,23	100,31
Dług na 1 mieszkańca	280,9	334,6	485,9	536,4	541,8	1 221,9	1 877,43	2 013,39	716,76
Obsługa zadłużenia na 1 mieszkańca	18,0	11,3	14,7	19,4	23,1	39,1	62,89	102,09	567,17

Źródło: UM Koszalin, opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z wykonania budżetu za lata 2000-2012,

Wysoka dynamika wydatków spowodowała konieczność zwiększania deficytu budżetowego i wzrostu zadłużenia Miasta. Na realizowane przedsięwzięcia Miasto zaciągnęło kredyty, pożyczki oraz emituje obligacje. Zadłużenie Miasta wzrosło z kwoty 30,6 mln zł w roku 2000 do 219,9 mln zł w 2012 roku. Zadłużenie na 1 mieszkańca w 2000 roku wynosiło 281 zł natomiast w 2012 rok to 2 013 zł.

4. Analiza SWOT

Mocne Strony	Słabe Strony
<ul style="list-style-type: none"> - walory środowiska - duży procentowy udział zieleni, obiekty i obszary chronione przyrodniczo, brak przemysłu ciężkiego - rezerwy terenów pod zainwestowanie – w tym tereny uzbrojone, posiadające m.p.z.p. - rozwinięta infrastruktura techniczna umożliwiająca dostęp do mediów - poczucie bezpieczeństwa wśród mieszkańców - efektywny system edukacji - ośrodek akademicki, posiadający rozwijającą się bazę dydaktyczno-naukową - obiekty i tereny sportowo-rekreacyjne - rozwinięta baza obiektów kultury - oferta kulturalna obejmująca imprezy o znaczeniu lokalnym, krajowym i międzynarodowym - potencjał gospodarczy miasta – funkcjonowanie Podstrefy „Koszalin” Słupskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, aktywność i przedsiębiorczość mieszkańców, funkcjonowanie instytucji otoczenia biznesu wspierających rozwój przedsiębiorczości, rozwinięta sieć instytucji związanych z obsługą firm - warunki dla rozwoju sieci społeczeństwa informacyjnego - współpraca między uczelniami, biznesem i administracją publiczną - przynależność Miasta do związków i stowarzyszeń 	<ul style="list-style-type: none"> - układ komunikacyjny Miasta - stopień wykorzystania walorów turystycznych - przekroczenie dopuszczalnych norm środowiskowych – hałas i zanieczyszczenia powietrza - mieszkaniowy zasób gminy - brak wykształconego i atrakcyjnego centrum miasta - ujemne saldo migracji - wysoki poziom bezrobocia wśród osób młodych i po 55. roku życia - niewystarczająca infrastruktura społeczna i zdrowotna - zróżnicowany stan obiektów oświatowych oraz wyposażenia bazy szkół i placówek - baza hotelowo - gastronomiczno - konferencyjna - niskie nakłady na promocję w ramach marki miasta - struktura przedsiębiorstw - niewystarczająca ilość imprez kulturalnych w sezonie turystycznym - brak produktów turystycznych
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - znaczenie miasta jako drugiego ośrodka równoważenia rozwoju w układzie przestrzennym województwa - położenie w regionie atrakcyjnym turystycznie i rekreacyjnie – morze, jeziora, obszary leśne - położenie na skrzyżowaniu ważnych szlaków komunikacyjnych – droga nr 6 i 11 - fundusze strukturalne i inne zewnętrzne źródła finansowania - zrealizowanie dużych projektów pobudzających rozwój Miasta – uruchomienie lotniska, budowa ZTPO, budowa dróg ekspresowych 6 i 11 - zmodernizowany szpital, posiadający wiele oddziałów specjalistycznych - wzmocnienie roli i aktywności organizacji pozarządowych - współpraca z okolicznymi gminami w celu realizacji wspólnych przedsięwzięć prorozwojowych - rozwój partnerstwa publiczno – prywatnego 	<ul style="list-style-type: none"> - peryferyjne położenie w stosunku do krajowych centrów wysokiej aktywności gospodarczej i kulturalnej - brak sprawnego systemu komunikacji – drogowej, kolejowej, lotniczej łączącego Koszalin z resztą kraju - niedostateczne zainteresowanie inwestorów ofertą gospodarczą miasta - konkurencja ośrodków gospodarczych i regionów przygranicznych - niekorzystne zmiany demograficzne - osłabienie koniunktury gospodarczej w kraju i regionie skutkujące wzrostem poziomu bezrobocia - zbyt częsta zmiana przepisów prawa

5. Wizja i Misja

WIZJA

Koszalin w 2020 roku to znaczący ośrodek rozwoju w obszarze basenu Morza Bałtyckiego. Miasto dobrze zorganizowane komunikacyjnie, z przyjazną przestrzenią miejską, rozwiniętą turystyką oraz nowoczesną gospodarką opartą na współpracy regionalnej, krajowej i międzynarodowej.

Wizja jest stanem miasta, do którego dążymy. Można powiedzieć, że wizja stanowi cel nadrzędny nad wszystkimi, zawierający w sobie cele strategiczne i operacyjne sformułowane w Strategii. Wizja wskazuje konkretny kierunek działania, tym samym pozwala na wyklarowanie jasno określonych celów, stojących przed władzami i mieszkańcami Koszalina.

Wizja rozwoju Miasta Koszalina określa stan docelowy, jaki chcielibyśmy widzieć na koniec przyjętego okresu planistycznego tj. w 2020 roku. Stan do którego władze lokalne oraz jej partnerzy będą dążyć, wykorzystując możliwości wynikające z mocnych stron miasta i szans pojawiających się w otoczeniu.

MISJA

Samorząd mieszkańców Koszalina wykorzystując dziedzictwo kulturowe, walory środowiska i położenie Miasta oraz jego potencjał społeczny, gospodarczy, turystyczny, kulturalny i akademicki dąży do wzrostu poziomu życia we wszystkich sferach.

Misja jednostki samorządu terytorialnego precyzuje istotę działań samorządu, ze względu na jego rolę i podstawowe funkcje do spełnienia na rzecz rozwoju i zaspokojenia potrzeb mieszkańców. Misja służy określeniu systemu wartości, jakie przyświecają władzom i społeczności w drodze do osiągnięcia przyjętego w wizji przyszłego obrazu Koszalina. Misja ukierunkowuje na szczegółowe działania, definiuje również wewnętrzny klimat działań w gminie.

Głównym realizatorem celów przyjętych w Strategii Rozwoju Koszalina będzie samorząd, który z mocy Ustawy o samorządzie gminnym odpowiedzialny jest za zaspakajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty, którą reprezentuje. W związku z tym misja będzie odnosić się bezpośrednio do starań samorządu, ale można równocześnie stwierdzić, że misję Koszalina określa cała społeczność lokalna.

6. Mapa Strategii Rozwoju Koszalina w perspektywie do 2020 roku

MISJA			
Samorząd mieszkańców Koszalina wykorzystując dziedzictwo kulturowe, walory środowiska i położenie Miasta oraz jego potencjał społeczny, gospodarczy, turystyczny, kulturalny i akademicki dąży do wzrostu poziomu życia we wszystkich sferach			
WIZJA			
Koszalin w 2020 roku to znaczący ośrodek rozwoju w obszarze basenu Morza Bałtyckiego. Miasto dobrze zorganizowane komunikacyjnie, z przyjazną przestrzenią publiczną, rozwiniętą turystyką oraz nowoczesną gospodarką opartą na współpracy regionalnej, krajowej i międzynarodowej			
Cele strategiczne			
Koszalin sprawny komunikacyjnie	Nowoczesna gospodarka	Przyjazna przestrzeń miejska	Czyste środowisko
Cele operacyjne			
<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozbudowa i modernizacja układu komunikacyjnego miasta 2. Modernizacja systemu zarządzania i sterowania ruchem drogowym 3. Podnoszenie atrakcyjności oferty usług transportu publicznego 4. Wprowadzanie rozwiązań systemowych i infrastrukturalnych w komunikacji pieszej i rowerowej 5. Wspieranie i inicjowanie działań na rzecz poprawy zewnętrznej dostępności Miasta 6. Wspieranie sprawnego rozwoju oraz funkcjonowania społeczeństwa informacyjnego 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wspieranie progospodarczych postaw społecznych 2. Wspieranie funkcjonowania i rozwoju lokalnej przedsiębiorczości 3. Pozyskiwanie inwestorów krajowych i zagranicznych 4. Wspieranie rozwoju Koszalina jako innowacyjnego ośrodka naukowego oraz współpracy środowisk nauki, biznesu i samorządu 5. Rozwój turystyki z wykorzystaniem istniejących i planowanych zasobów 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kreowanie przestrzeni publicznej 2. Wspieranie gospodarki mieszkaniowej 3. Rozwijanie działań społecznych 4. Propagowanie innowacyjności i podnoszenie jakości edukacji 5. Podnoszenie roli Koszalina jako znaczącego ośrodka akademickiego 6. Propagowanie zdrowego stylu życia 7. Poprawa stanu bezpieczeństwa oraz porządku publicznego 8. Wzmocnienie pozycji Koszalina jako atrakcyjnego ośrodka kultury 9. Koszalin sportowym centrum regionu 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Usprawnianie systemu gospodarowania odpadami 2. Ograniczanie emisji zanieczyszczeń do powietrza 3. Rozwój gospodarki wodno-ściekowej 4. Poprawa klimatu akustycznego 5. Zachowanie ilości terenów zielonych, w tym obszarów i obiektów chronionych przyrodniczo 6. Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców

7. Cele strategiczne i operacyjne

Cel strategiczny nr 1 - **Koszalin sprawny komunikacyjnie**

Wysoka zewnętrzna i wewnętrzna dostępność komunikacyjna miasta świadczy o jego konkurencyjności i spójności przestrzennej. Jest również podstawowym warunkiem jego rozwoju społeczno - gospodarczego. Podstawą sprawności komunikacyjnej Koszalina jest stworzenie warunków dla sprawnego i bezpiecznego przemieszczania osób i towarów ze szczególnym uwzględnieniem transportu publicznego oraz komunikacji pieszej i rowerowej. Koszalin sprawny komunikacyjnie to miasto charakteryzujące się odpowiednią przepustowością oraz płynnością ruchu w wewnętrznym układzie komunikacyjnym. Zapewnienie sprawności komunikacyjnej Koszalina to również poprawa dostępności komunikacyjnej w wymiarze regionalnym, krajowym i międzynarodowym.

Cel operacyjny nr 1.1 **Rozbudowa i modernizacja układu komunikacyjnego miasta**

Dobre skomunikowanie miasta służy stymulowaniu rozwoju gospodarczego i ładu przestrzennego, poprawie jego prestiżu oraz zmniejszeniu różnicowań w rozwoju i jakości życia w poszczególnych obszarach miasta, przy zachowaniu wymogów ograniczania uciążliwości transportu dla środowiska. Przy rosnącym poziomie motoryzacji, zapewnienie sprawności funkcjonowania całego systemu w tym ograniczanie ruchu tranzytowego w mieście jest sprawą priorytetową.

Głównymi zadaniami w ramach tego celu jest poprawa parametrów technicznych poprzez budowę nowych odcinków dróg, przebudowę niektórych skrzyżowań, wykonanie zabiegów remontowych ze względu na niezadowalający stan nawierzchni dróg, budowę konstrukcji nawierzchni o nośności dostosowanej zgodnie z wymogami.

Rozbudowa i modernizacja układu komunikacyjnego podyktowana jest jego stanem technicznym, koniecznością poprawy przepustowości oraz bezpieczeństwa ruchu drogowego, a także wymogiem dostosowania jego parametrów do wprowadzonych w 1999 r. warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie oraz do standardów Unii Europejskiej.

W pierwszej kolejności realizacja tego celu obejmuje dostosowanie układu komunikacyjnego Miasta do planowanej budowy obwodnic Koszalina i Sianowa; dokończenie budowy tzw. RINGU, przebudowa wybranych skrzyżowań na ronda czy też budowę nowych ulic na przyjętych przez miasto terenach inwestycyjnych i nowych osiedlach mieszkaniowych, jak również budowę infrastruktury komunalnej w zakresie parkingów.

Realizacja tego celu operacyjnego powinna przyczynić się do uzupełnienia braków w układzie głównych ulic Koszalina i tym samym znacznie usprawnić funkcjonalność układu komunikacyjnego. Wskazane działania umożliwią przede wszystkim poprawę przepustowości obecnego układu komunikacyjnego poprzez przeniesienie ruchu tranzytowego poza miasto. Realizacja wskazanych zadań wpłynie także na poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego, zmniejszenie hałasu oraz na ograniczenie emisji spalin. Ponadto przyczyni się do rozwoju infrastruktury technicznej, zapewniającej poprawę jakości życia mieszkańców i uporządkowanie struktury przestrzennej miasta.

Cel operacyjny nr 1.2 **Modernizacja systemu zarządzania i sterowania ruchem drogowym**

Zwiększone natężenie ruchu drogowego wynikające ze stale rosnącej mobilności mieszkańców oraz ruch tranzytowy przez miasto, powoduje takie negatywne następstwa jak: tłok w centrum,

zanieczyszczenia i hałas komunikacyjny. Z uwagi na fakt, że nie zawsze jest możliwa dalsza rozbudowa istniejącej infrastruktury komunikacyjnej za ważne należy uznać efektywne wykorzystanie istniejących instalacji drogowych. Sprawne zarządzanie ruchem drogowym wymaga stosowania zaawansowanych systemów informatycznych, które pozwolą na bieżącą analizę zmieniającej się sytuacji i elastyczność w procesie podejmowania w tym zakresie decyzji.

Realizacja tego celu operacyjnego jest związana z działaniami modernizacyjnymi prowadzonymi w ramach realizacji projektu Inteligentne Systemy Transportowe. Wskazany projekt przewiduje uruchomienie takiego systemu, który umożliwi m.in. poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego poprzez wprowadzenie systemu preselekcji pojazdów przekraczających dopuszczalną prędkość oraz systemu detekcji pojazdów przejeżdżających na czerwonym świetle, a także poprzez sukcesywny rozwój systemu monitorowania ruchu i reagowania na zdarzenia (wypadki, kolizje, awarie techniczne itp.). Realizacja celu zapewni zmniejszenie degradacji istniejącej infrastruktury drogowej m.in. poprzez wprowadzenie systemu preselekcji pojazdów przeciążonych i systemu preselekcji pojazdów o przekroczonej wysokości.

Modernizacja systemu zarządzania i sterowania ruchem drogowym zapewni poprawę efektywności transportu – zwiększenie przepustowości układu drogowego i poprawę płynności ruchu kołowego, a także wpłynie na bezpieczeństwo w ruchu drogowym, jego usprawnienie, jak również uzyskanie oszczędności w kosztach eksploatacji pojazdów i oszczędności w czasie podróży.

Cel operacyjny nr 1.3

Podnoszenie atrakcyjności oferty usług transportu publicznego

Transport publiczny stanowi dla mieszkańców miasta alternatywny sposób przemieszczania się. Wobec tego stałe podnoszenie atrakcyjności oferty usług transportu publicznego w dużej mierze przyczynia się do ograniczenia obciążeń układu ruchu ulicznego miasta. Dogodny dostęp do przystanków autobusowych oraz dostosowane do potrzeb mieszkańców rozkłady jazdy zachęcą do korzystania ze środków komunikacji publicznej i ograniczą korzystanie z pojazdów osobowych.

Zakres realizowanych w ramach tego celu zadań związany jest z zakupem nowoczesnych autobusów i dostosowaniem ich wielkości do obciążenia poszczególnych linii autobusowych. Wpłynie to na zwiększenie płynności ruchu, a także poprzez ograniczenie ilości pojazdów poruszających się po drogach miasta wpłynie na ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery. Na podniesienie atrakcyjności oferty usług transportu ma również wpływ realizacja takich działań jak funkcjonowanie w sezonie letnim alternatywnych połączeń ze strefą nadmorską - poprzez szynobus do Mielna oraz kursy statkiem „Koszałek” przez jezioro Jamno.

W ramach celu „*Podnoszenie atrakcyjności oferty usług transportu publicznego*” realizacja powyższych rozwiązań transportowych będzie miała wpływ na dalsze dostosowywanie infrastruktury miejskiego transportu publicznego do potrzeb mieszkańców Koszalina, a także turystów.

Cel operacyjny nr 1.4

Wprowadzanie rozwiązań systemowych i infrastrukturalnych w komunikacji pieszej i rowerowej

Miasto Koszalin posiada sprzyjające warunki do rozwoju ruchu rowerowego i pieszego. Odpowiednie wspieranie rozwoju alternatywnych, w stosunku do komunikacji autobusowej i samochodowej, środków transportu oraz ruchu pieszego powinno przyczynić się do popularyzacji takich form przemieszczania się po mieście oraz do podniesienia bezpieczeństwa uczestników ruchu.

Założeniem podstawowym tego celu operacyjnego jest to, aby w Koszalinie nie istniały miejsca niedostępne dla pieszych czy rowerzystów lub dostępne w sposób utrudniony i niebezpieczny, w szczególności osób niepełnoprawnych, a jednocześnie, aby ruch pieszy czy jazda rowerem stał się atrakcyjnym rozwiązaniem dla mieszkańców.

Realizacja tego celu obejmuje zarówno zadania z zakresu rozbudowy i modernizacji infrastruktury oraz przyjęcie rozwiązań systemowych mających na celu zwiększenie bezpieczeństwa i swobody

poruszania się dla ruchu pieszego i rowerowego, jak również aktywną promocję ruchu pieszego czy wykorzystywanie roweru w podróżach.

Efektom realizacji tego celu będzie uzupełnienie układu istniejących ścieżek rowerowych o odcinki przewidziane do realizacji tak, aby każdy nowobudowany odcinek dawał efekt funkcjonalny. Zapewnienie sprawnego funkcjonowania komunikacji pieszej i rowerowej poprzez połączenia wjazdów do miasta ze śródmieściem, zapewnienie połączeń obszarów mieszkaniowych z centrum miasta, wprowadzenie stref ruchu uspokojonego oraz stworzenie warunków wygodnego i bezpiecznego przechowywania rowerów.

Cel operacyjny nr 1.5

Wspieranie i inicjowanie działań na rzecz poprawy zewnętrznej dostępności Miasta

Podstawowym warunkiem sprawnego funkcjonowania miasta oraz jego rozwoju gospodarczego jest dostępność komunikacyjna. Istotne znaczenie dla jego możliwości rozwojowych ma zewnętrzna dostępność komunikacyjna Miasta. Dlatego właśnie za istotne należy uznać działania na rzecz wspierania przez władze Miasta krajowych i regionalnych zamierzeń prowadzących do poprawy standardów oraz rozbudowy infrastruktury drogowej, kolejowej i lotniczej.

Realizacja zadań w zakresie poprawy zewnętrznej dostępności transportowej jest możliwa poprzez wspieranie działań zmierzających do jak najszybszego dostosowania dróg krajowych S6 i S11 do parametrów dróg ekspresowych oraz budowę zewnętrznej obwodnicy Koszalina w ciągu dróg krajowych. Niezbędne są również konsekwentne działania Miasta zmierzające do uruchomienia lotniska cywilnego w Zegrzu Pomorskim k. Koszalina oraz ubieganie się o zwiększenie siatki połączeń kolejowych.

Realizacja wskazanego celu przyczyni się do wzrostu dostępności komunikacyjnej nie tylko Miasta Koszalina, ale również całego regionu, dlatego w tym zakresie za konieczną należy uznać współpracę z sąsiednimi gminami. Realizacja tego wpłynie na poprawę dostępu transportowego do krajowych centrów gospodarczych, co pozwoli na silniejsze włączenie Koszalina w procesy rozwojowe kraju i w rezultacie wzrost poziomu konkurencyjności miasta.

Cel operacyjny nr 1.6

Wspieranie sprawnego rozwoju oraz funkcjonowania społeczeństwa informacyjnego

Istotnym czynnikiem stymulującym sprawny rozwój Miasta jest umiejętność pozyskiwania, gromadzenia i wykorzystywania informacji, dzięki dynamicznemu rozwojowi technologii informacyjnych i komunikacyjnych. Wzrost znaczenia informacji oraz usług świadczonych drogą elektroniczną wiąże się z nowym trendem cywilizacyjnej transformacji w kierunku budowy społeczeństwa informacyjnego. Proces jego budowy wymuszają zarówno zmiany w prawie, technologii, administracji i gospodarce, jak również szeroko rozumiane zmiany świadomościowe i kulturowe, które często są niezrozumiałe dla osób, które nie korzystają z ww. technologii.

Głównym wyzwaniem w ramach tego celu jest, więc stworzenie warunków do dynamicznego rozwoju społeczeństwa informacyjnego, będącego źródłem przewagi konkurencyjnej w regionie.

Realizacja założonego celu polegać będzie przede wszystkim na zapewnieniu szerokiego dostępu za pośrednictwem technologii informatycznych i telekomunikacyjnych do usług publicznych poprzez rozwój informatyzacji administracji, placówek oświatowych, jednostek organizacyjnych, Koszalińskiej Biblioteki Publicznej. Prowadzone działania skierowane są na ułatwianie mieszkańcom Koszalina załatwiania spraw w Urzędzie, dostępie do informacji o postępach dzieci w nauce (dziennik elektroniczny), dostępie do wiedzy i danych znajdujących się w Koszalińskiej Bibliotece Publicznej. Realizacja wskazanych założeń oprócz inwestycji teleinformatycznych, wiązała się będzie z organizacją programów powszechnej edukacji dla mieszkańców, realizowanych we współpracy z organizacjami pozarządowymi, wyspecjalizowanymi instytucjami szkoleniowymi oraz środowiskiem akademickim.

Ułatwianie mieszkańcom Koszalina dostępu do wiedzy i informacji za pośrednictwem technologii informatycznych i telekomunikacyjnych, poprzez dostępne powszechnie szkolenia i kursy, które przyczynią się do podniesienia poziomu ich wiedzy i umiejętności w tym zakresie.

Cel strategiczny nr 2 - Nowoczesna gospodarka

Rozwój nowoczesnej gospodarki zależy od poziomu wiedzy danej społeczności oraz od umiejętności wykorzystania tej wiedzy do tworzenia innowacji. Wzmocnienie potencjału i konkurencyjności lokalnej gospodarki wiąże się z szerszym niż dotychczas stosowaniem przedsięwzięć związanych z wykorzystaniem i promowaniem nowoczesnych technologii. Dlatego potencjał naukowy Miasta powinien służyć, nie tylko do podnoszenia rangi miasta jako ośrodka akademickiego, ale również być wykorzystywany w sferze gospodarczej. W tym celu konieczna jest budowa stałej sieci współpracy biznesu, nauki i samorządu. Rolą samorządu, we wzmacnianiu pozycji koszalińskiej gospodarki w długim okresie, jest wspieranie i inicjowanie takim przedsięwzięciom, które sprzyjają innowacjom, rozwojowi przedsiębiorczości oraz wzrostowi gospodarczemu. Rozwój nowoczesnej gospodarki wiąże się również w dużym stopniu z rozwojem turystyki i wypoczynku jako dziedzin należących do sfery gospodarki. Turystyka jest ważnym źródłem dochodów publicznych, przyczynia się do wzrostu zatrudnienia i dochodów ludności.

Cel operacyjny nr 2.1   Wspieranie progospodarczych postaw społecznych

Stymulowanie przedsiębiorczości wśród lokalnej społeczności stanowi podstawę rozwoju społeczno - gospodarczego miasta. Cel ten będzie realizowany poprzez promocję zwłaszcza kreatywnych postaw społecznych oraz wspieranie inicjatyw i rozwiązań w tym zakresie służących rozwojowi przedsiębiorczości wśród mieszkańców Koszalina.

Realizacja tego celu przede wszystkim polegać będzie na wsparciu i promowaniu przez Miasto działań pobudzających przedsiębiorczość wśród młodzieży koszalińskich szkół ponadgimnazjalnych i wyższych. Za istotne w kształtowaniu postaw przedsiębiorczych należy uznać szersze uwzględnienie w ramach zajęć szkolnych zagadnień z zakresu przedsiębiorczości (w aspekcie teoretycznym i praktycznym) oraz organizację przedsięwzięć promujących tzw. dobre praktyki gospodarcze (zawodowe). Ponadto należy tworzyć sprzyjające warunki dla tych osób, które wykazują zainteresowanie prowadzeniem działalności gospodarczej. Działania w tym zakresie wymagają również inicjatywy ze strony tych osób (m.in. praktyki zawodowe, szkolenia z zakresu przedsiębiorczości, uczestnictwo w targach pracy, wymiana doświadczeń o praktykach biznesu).

Nabycie przez zainteresowanych wiedzy z zakresu przedsiębiorczości zarówno w aspekcie teoretycznym jak i praktycznym. Za nie mniej istotne należy również uznać stworzenie (przez działające na rynku lokalne instytucje okołobiznesowe m.in. KARR S.A., FCIP) sprzyjających warunków osobom zainteresowanym prowadzeniem działalności gospodarczej.

Cel operacyjny nr 2.2   Wspieranie funkcjonowania i rozwoju lokalnej przedsiębiorczości

Lokalna gospodarka Koszalina oparta jest na mikro- i małych przedsiębiorstwach (95% to przedsiębiorstwa małe zatrudniające do 9 pracowników) oraz na dominacji sektora usług. Dlatego tak ważnym zadaniem jest wspieranie przez Miasto lokalnej przedsiębiorczości (co piąta osoba w wieku

produkcyjnym prowadzi własną firmę). Zadanie to realizowane jest poprzez tworzenie przyjaznego przedsiębiorcom otoczenia prawnego, finansowego oraz instytucjonalnego, przyczyniającego się do ich sprawnego powstania i funkcjonowania. Wspieranie właściwych podstaw i warunków dla podejmowania i prowadzenia samodzielnej aktywności zwłaszcza w tym sektorze sprzyja nie tylko tworzeniu nowych miejsc pracy, ale przyczynia się do wzrostu poziomu gospodarczego miasta. Realizacja tego celu będzie służyła zaspokajaniu potrzeb i oczekiwań koszalińskich przedsiębiorców celem utrzymania przez nich pozycji na rynku oraz zwiększeniu konkurencyjności lokalnej gospodarki. Rodzaje instrumentów służących temu celowi muszą zostać dostosowane do zróżnicowanych potrzeb przedsiębiorców, zarówno tych, którzy już istnieją na rynku, jak i nowopowstających. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości będzie realizowane poprzez zapewnienie przedsiębiorcom dostępu do źródeł kapitału na preferencyjnych warunkach, usług doradczych oraz usług szkoleniowych. Natomiast formą mającą na celu wsparcie równych szans funkcjonujących przedsiębiorstw będzie konsekwentne stosowanie zasad korzystnych dla rozwoju przedsiębiorczości (m.in. posiadanie atrakcyjnych terenów inwestycyjnych czy aktywna promocja gospodarcza miasta i jego otoczenia gospodarczego). Podmioty gospodarcze powinny dążyć do współpracy i tworzenia więzi biznesowych. Za istotną w tym zakresie należy uznać współpracę pomiędzy przedsiębiorcami, samorządem i otoczeniem naukowo - badawczym. Wskazany cel będzie realizowany również poprzez współpracę przedsiębiorców z instytucjami otoczenia biznesu, organizacjami zrzeszającymi pracodawców oraz organizacjami pozarządowymi. Ze względu na fakt, że sektor MŚP odgrywa dominującą rolę w procesie tworzenia nowych miejsc pracy w gospodarce, budowanie odpowiednich podstaw i warunków dla podejmowania i prowadzenia samodzielnej aktywności w tym sektorze, będzie sprzyjać wzrostowi poziomu gospodarczego miasta.

Cel operacyjny nr 2.3   Pozyskiwanie inwestorów krajowych i zagranicznych

W ciągu ostatnich lat w Polsce istotnie wzrosła podaż terenów inwestycyjnych w tym objętych statusem specjalnych stref ekonomicznych. W celu pozyskiwania inwestorów zewnętrznych niezbędna jest intensyfikacja działań zmierzających do jak najszerzej promocji oferty Koszalina na zewnątrz. Proces pozyskiwania inwestorów jest złożony i wielotorowy. Wskazany cel można będzie osiągnąć poprzez posiadanie przez Miasto atrakcyjnej oferty inwestycyjnej i stałe jej doskonalenie, skuteczną i intensywną promocję gospodarczą Koszalina na zewnątrz oraz sprawną obsługę inwestorów zainteresowanych rozpoczęciem działalności gospodarczej w Koszalinie oraz możliwie niskie obciążenia podatkowe dla inwestorów.

Koszalin dysponuje wewnętrznym potencjałem gospodarczym w postaci atrakcyjnych terenów inwestycyjnych, w tym przede wszystkim terenów Podstrefy „Koszalin” Słupskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Dlatego w celu pozyskania inwestorów krajowych i zagranicznych Miasto podejmować będzie takie działania, które będą miały na celu maksymalne wykorzystanie obecnego potencjału gospodarczego Miasta, zwiększanie terenów inwestycyjnych, budowę i rozbudowę infrastruktury technicznej. Ponadto zintensyfikowane zostaną działania zmierzające do jak najszerzej promocji oferty inwestycyjnej Koszalina na zewnątrz (wydawnictwa promocyjne, publikacje reklamowe w mediach ogólnotematycznych i branżowych, portal internetowy, uczestnictwo w targach i misjach gospodarczych, ścisła współpraca z jednostkami obsługującymi inwestorów zagranicznych na poziomie regionu i kraju oraz z ambasadami i izbami przemysłowo-handlowymi w kraju i za granicą). Doskonalenie obecnej oferty inwestycyjnej przyczyni się do zwiększenia potencjału posiadanych terenów (stałe poszerzanie obszaru Podstrefy „Koszalin” SSSE), budowy i rozbudowy infrastruktury technicznej (m.in. dzięki projektom współfinansowanym ze środków UE). Ważne w rozwoju koszalińskiej gospodarki jest również umiejętne wykorzystanie narzędzia, jakim są środki zewnętrzne. Poprzez granty pozyskane m.in. z Unii Europejskiej czy funduszy norweskich Miasto może wdrażać innowacyjne rozwiązania, sprzyjające rozwojowi przedsiębiorstw i nowych inwestycji. Tworzenie przyjaznego klimatu oraz działanie wyspecjalizowanej komórki Urzędu Miejskiego, pomagającej kompleksowo przeprowadzić inwestorów przez wszystkie procedury na każdym etapie inwestycji

Realizacja wskazanego celu będzie wymagała spójnej promocji walorów i atrakcji miasta na poziomie krajowym i międzynarodowym oraz skoordynowanej w tym zakresie pracy całego środowiska, tj. władz samorządowych i przedsiębiorców.

Z uwagi na uwarunkowania przestrzenne oraz kulturowe Koszalina, rozwój turystyki z wykorzystaniem istniejących i planowanych zasobów stanowi kluczowy bodziec dla rozwoju społeczno – gospodarczego miasta. Rozwój turystyki w Koszalinie będzie miał wpływ na powstawanie nowych miejsc pracy, wzrost usług oraz wzrost konkurencyjności lokalnej przedsiębiorczości.

Cel strategiczny nr 3 - Przyjazna przestrzeń miejska

Głównym zadaniem samorządu jest zapewnienie mieszkańcom miasta poczucia bezpieczeństwa wynikającego z posiadania dogodnych warunków życia i własnego rozwoju, przebywania w urządzonej przestrzeni oraz z przynależności do społeczności lokalnej. O przyjazności Koszalina decyduje wiele czynników odpowiadających szerokiemu spektrum potrzeb jego mieszkańców. Przyjazność przestrzeni miejskiej Koszalina na poziomie podstawowym określana jest przede wszystkim przez komfort życia codziennego, w tym w szczególności odpowiednie warunki mieszkaniowe, sprawność usług społecznych oraz bezpieczeństwo i jakość przestrzeni publicznych. Przyjazną przestrzeń miejską wyróżnia również atrakcyjna oferta edukacyjna, możliwość zawodowego rozwoju oraz dostępność atrakcyjnych form spędzania wolnego czasu - kultura, sport i rekreacja. Przyjazne miasto to takie, w którym chce się mieszkać, ponieważ na miejscu jest wszystko, czego się oczekuje.

Cel operacyjny nr 3.1

Kreowanie przestrzeni publicznej

Przestrzeń publiczna koncentruje życie społeczności. Przyjazna przestrzeń publiczna to taka, gdzie mieszkańcy chętnie przebywają, gdzie mogą wypocząć i spotkać się z przyjaciółmi i gdzie czują się bezpiecznie. Realizacja tego celu operacyjnego ma służyć stworzeniu przyjaznej i atrakcyjnej przestrzeni miejskiej, poprzez kreowanie przestrzeni publicznej wzbogacającej istniejące oraz projektowane zagospodarowanie, w tym nowo urbanizowanych obszarów. Kreowanie przyjaznej przestrzeni polegać będzie na podnoszeniu jej jakości w szczególności poprzez stworzenie miejsc i warunków do masowego wypoczynku i rekreacji oraz uprawiania sportu, podnoszenie standardu obiektów już istniejących i budowę nowych oraz stworzenie spójnego założenia przestrzennego, obejmującego tereny zielone miasta, zapewniające lokalnej społeczności możliwość atrakcyjnego i bezpiecznego spędzania czasu wolnego. Kreowanie przestrzeni publicznej i realizacja zadań wynikających tego celu operacyjnego odbywała się będzie również poprzez współdziałanie samorządu z prywatnymi inwestorami.

Działaniem niezbędnym dla poprawy jakości przestrzeni miejskiej jest wykreowanie, poprzez nowe inwestycje Centrum Miasta jako reprezentacyjnej przestrzeni ogólnomiejskiej o funkcjach społeczno-kulturalnych.

Koniecznym jest również wykorzystanie potencjału miasta, związanego z jego położeniem nad wodą, poprzez stworzenie i funkcjonowanie systemu ekologicznego, łączącego dwa podstawowe węzłowe tereny ekologiczne - rezerwat przyrody „Jezioro Lubiatowskie” z jeziorem Jamno. Działania realizujące przedmiotowy cel operacyjny obejmują również zagospodarowanie części terenów Góry Chełmskiej na cele rekreacyjno-sportowe oraz budowę, przebudowę i remonty placów zabaw, boisk, parków, a także zorganizowanie atrakcyjnych wizualnie i funkcjonalnie form obsługi ruchu wypoczynkowo-rekreacyjnego mieszkańców Koszalina oraz ruchu turystycznego.

Realizacji celu służyć będą również kompleksowe działania rewitalizacyjne zabudowy, podnoszące estetykę miasta i poprawę jego wizerunku w oczach mieszkańców i turystów.

Przestrzeń miejska powinna być dostępna dla różnych grup użytkowników, w tym osób niepełnosprawnych. Dlatego szczególnie ważnym jest kreowanie przestrzeni publicznej tak, aby niwelowane były wszelkie bariery architektoniczne.

Ramy przestrzenne dla powyższych działań zapewnią sukcesywnie opracowywane plany miejscowe, które ustawowo uwzględniają problematykę kształtowania obszarów przestrzeni publicznych.

Realizacja tego celu przyczyni się do poprawy jakości i atrakcyjności przestrzeni publicznej w mieście. Skutkowałą będzie uporządkowaniem elementów przestrzeni miejskiej oraz zapewnieniem odpowiedniej infrastruktury, a także wyeksponowaniem elementów wartościowych w strukturze przestrzennej miasta.

Cel operacyjny nr 3.2

Wspieranie gospodarki mieszkaniowej

Prawidłowa gospodarka mieszkaniowa jest jednym z ważniejszych elementów rozwoju miasta. Głównym celem polityki mieszkaniowej jest tworzenie warunków zapewniających mieszkańcom możliwość zaspokajania potrzeb mieszkaniowych zgodnie z własnymi preferencjami, aspiracjami i możliwościami ekonomicznymi poprzez zastosowanie przez miasto odpowiednich instrumentów.

Realizacja celu zakłada odpowiednie gospodarowanie komunalnym zasobem mieszkaniowym, wykorzystywanym adekwatnie do potrzeb i możliwości mieszkańców, w tym dostosowanie powierzchni lokali komunalnych i socjalnych do potrzeb i możliwości najemców. Ważny element rozwiązywania problemów mieszkaniowych obok budowy nowych lokali stanowi poprawa standardów już istniejących zasobów mieszkaniowych. Ponadto miasto w dalszym ciągu będzie wpływać na poprawę warunków dla rozwoju budownictwa mieszkaniowego realizowanego przez inne podmioty poprzez odpowiednie działania planistyczne i inwestycyjne.

Wymagać to będzie tworzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego z odpowiednim udziałem terenów z przeznaczeniem pod budownictwo mieszkaniowe jak również uzbrajanie terenów pod zabudowę mieszkaniową. Tworzenie dogodnych warunków podmiotom działającym na lokalnym rynku mieszkaniowym (sprzedaż gruntów komunalnych pod budownictwo mieszkaniowe, uzbrajanie terenów pod przyszłe budownictwo) jest drogą do pozyskiwania nowych mieszkań, ale również kreuje dogodne warunki do rozwoju lokalnych firm budowlanych.

Tworzenie szerokiego asortymentu mieszkań o zróżnicowanym standardzie i zróżnicowanej cenie ma na celu przede wszystkim stopniowe łagodzenie problemów socjalno-mieszkaniowych, wynikających z sytuacji gospodarstw domowych znajdujących się w niedostatku. Ponadto uatrakcyjnienie oferty mieszkaniowej w mieście przyczyniać się będzie do zahamowania odpływu mieszkańców z terenu miasta, w tym zwłaszcza młodzieży. Poprzez działania sprzyjające powstawaniu nowych centrów wielorodzinnych i osiedli mieszkaniowych, Miasto zaprezentuje się jako przyjazne do życia.

Cel operacyjny nr 3.3

Rozwijanie działań społecznych

Zachowanie spójności gospodarczej miasta i odpowiedniego poziomu życia, poszanowanie dla obywateli i ich potrzeb, stwarzanie mieszkańcom szans rozwoju - to główne przesłanki działania Samorządu Koszalina. Przejawem takiego podejścia jest troska o najbardziej potrzebujących, zapewnienie równości szans osobom niepełnosprawnym, podnoszenie i wspieranie aktywności mieszkańców oraz tworzenie warunków do uzyskania statusu Miasta przyjaznego, otwartego i przeciwdziałającego wykluczeniu społecznemu. Cele, którymi kieruje się Miasto kształtując politykę społeczną w środowisku lokalnym to przede wszystkim: dążenie do poprawy położenia materialnego i wyrównywanie szans życiowych grup ekonomicznie i socjalnie najsłabszych; reintegracja społeczna i zawodowa osób korzystających z pomocy społecznej, prowadzenie bieżących działań osłonowych; dostrzeganie z wyprzedzeniem zagrożeń społecznych poprzez dokonywanie rzetelnej i szczegółowej diagnozy problemów społecznych oraz wdrażanie standardów unijnych i międzynarodowych.

Wspieranie szeroko rozumianej polityki społecznej realizowane będzie poprzez zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego rodzinie, w tym również rozwijanie pieczy zastępczej i pracę z rodzinami biologicznymi. Celem łagodzenia negatywnych zjawisk społecznych konieczne jest rozwijanie zintegrowanego systemu wspierania wychodzenia z bezdomności i łagodzenia jej skutków oraz redukcja zjawiska ubóstwa, jako podstawowego czynnika przyczyniającego się do marginalizacji społecznej. Odbywać się to będzie przede wszystkim poprzez realizację działań z zakresu reintegracji społecznej i zawodowej. Rozwijanie działań społecznych to również poprawa jakości życia i wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych, likwidacja barier architektonicznych, komunikacyjnych. Rozwijanie zintegrowanego i kompleksowego systemu wsparcia osób starszych. Zmniejszenie skali zjawiska przemocy oraz stworzenie jednolitego, profesjonalnego systemu interwencji i wsparcia dla osób zagrożonych bądź uwikłanych w przemoc w rodzinie oraz rozwój zintegrowanego systemu przeciwdziałania uzależnieniom.

Realizacja powyższego celu doprowadzi do zwiększenia aktywności mieszkańców Koszalina, podniesienia poziomu ich życia i wyrównania szans. Wpłynie na zwiększenie możliwości rozwoju mieszkańców a pośrednio miasta, jako lokalnej społeczności opartej na spójności gospodarczej i lokalnych grup społecznych. Miasto w swoich działaniach będzie podejmować również inicjatywy mające na celu rozwój aktywności obywatelskiej oraz działalności instytucji pozarządowych, wchodzących w skład III sektora.

Cel operacyjny nr 3.4

Propagowanie innowacyjności i podnoszenie jakości edukacji

Propagowanie innowacyjności i podnoszenie jakości edukacji jest bardzo ważnym zadaniem, ponieważ innowacyjność gospodarki i wpływający na nią poziom edukacji decyduje o prawidłowym funkcjonowaniu i rozwoju większości sfer życia mieszkańców. Głównym wyzwaniem jest utrzymanie wysokiego poziomu koszalińskiej edukacji na każdym etapie kształcenia. Najwięcej uwagi wymaga szkolnictwo ponadgimnazjalne, które od dnia 1 września 2012 r. podlega kolejnym zmianom w ramach reformy kształcenia ogólnokształcącego i zawodowego. Na uwagę zasługuje również edukacja osób niepełnosprawnych (w tym niepełnosprawnych umysłowo, wymagających kształcenia specjalnego) oraz pomoc w postaci dofinansowania kształcenia uczniów z rodzin najbiedniejszych.

Realizacja tego celu operacyjnego wiąże się z zapewnieniem uczniom dostępu do nowoczesnych pomocy dydaktycznych poprzez odpowiednie wyposażenia placówek oraz z poszerzeniem oferty zajęć dodatkowych dla uczniów, ukierunkowanych na rozwój kompetencji kluczowych takich jak technologie innowacyjne, języki obce czy przedsiębiorczość. Realizacja założeń tego celu operacyjnego zakłada konsekwentną modernizację bazy oświatowej, tak by odpowiadała ona zmieniającym się potrzebom edukacyjnym. Wiązało się to będzie również z inwestycjami w infrastrukturę służącą poprawie stanu technicznego niektórych obiektów oświatowo-wychowawczych i dostosowaniem ich do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Realizacja powyższego celu doprowadzi do wdrożenia nowych, innowacyjnych form i metod nauczania i do stworzenia lepszych warunków do przekwalifikowywania absolwentów szkół ponadgimnazjalnych zgodnie z potrzebami rynku pracy. Wpłynie na kształtowanie postaw innowacyjnych i przedsiębiorczych wśród dzieci i młodzieży oraz pozwoli im w przyszłości na aktywne włączanie się w procesy gospodarcze miasta wzmacniając proces budowy nowoczesnej gospodarki i społeczeństwa innowacyjnego.

Cel operacyjny nr 3.5

Podnoszenie roli Koszalina jako znaczącego ośrodka akademickiego

Koszalin jest najważniejszym ośrodkiem akademickim na Pomorzu Środkowym. Potencjał koszalińskich uczelni oraz liczba studiujących sprawiają, że środowisko akademickie jest bardzo istotną częścią społeczeństwa lokalnego. Znaczenie środowiska akademickiego w Koszalinie obejmuje

szerokie spektrum oddziaływania. Świadczy o rozpoznawalności miasta, o budowaniu jego prestiżu oraz wpływa na jakość kapitału ludzkiego szczególnie w wymiarze rozwoju osobowego i kwalifikacji zawodowych. Zakres pozytywnego oddziaływania uczelni, a z drugiej strony zagrożenie spadkiem liczby studentów, wynikającym z tendencji demograficznych i konkurencyjności ofert studiowania i pracy w dużych miastach jak również niewystarczający poziom transferu wiedzy do gospodarki stanowią przesłanki do zacieśniania współpracy Miasta i uczelni.

Realizacja tego celu skupia się przede wszystkim na zadaniach, które mogą być realizowane wspólnie z uczelniami lub zadaniach wspierających inicjatywy koszalińskich uczelni przy założeniu, że rozwój uczelni znacząco i pozytywnie wpływa na rozwój całego miasta. Wykonanie założeń tego celu nieodrodnie związane jest z celem *Wspieranie rozwoju Koszalina jako innowacyjnego ośrodka naukowego oraz współpracy środowisk nauki, biznesu i samorząd.*

Poprzez realizację założeń tego celu Koszalin zyska szansę przyspieszenia swojego rozwoju. Poziom edukacji społeczeństwa i niska średnia wieku mieszkańców stanie się jednym z najważniejszych czynników konkurencyjności Koszalina względem innych ośrodków w regionie i kraju. Ponadto funkcjonowanie miasta jako ośrodka akademickiego przyczynia się do wzrostu atrakcyjności lokacji inwestycji.

Cel operacyjny nr 3.6

Propagowanie zdrowego stylu życia

Dbłość o prawidłowy rozwój psychofizyczny i zdrowie mieszkańców jest jednym z ważniejszych elementów rozwoju miasta. W ramach realizacji zadania własnego gminy związanego z ochroną zdrowia podejmowane i kontynuowane będą działania zmierzające do kształtowania prozdrowotnego stylu życia mieszkańców oraz aktywizowania jednostek i organizacji pozarządowych do działań na rzecz zdrowia.

Poprawa stanu zdrowia, a w tym i jakości życia mieszkańców będzie możliwa dzięki realizacji działań profilaktycznych takich jak zwalczanie chorób układu krążenia, chorób nowotworowych, działania na rzecz ludzi starszych i dzieci, szczepienia profilaktyczne (m.in.: grypa, HPV), walka z otyłością oraz propagowanie zdrowego odżywiania. W ramach realizacji tego celu operacyjnego należy przywracać i tworzyć nowe nawyki zajęć sportowo-rekreacyjnych dla szerokiego ogółu odbiorców. Wspólną sprawą samorządu, stowarzyszeń kultury fizycznej oraz mieszkańców winien stać się zdrowy i aktywny styl życia. Propagować i upowszechniać należy tradycje dyscyplin uprawianych głównie na świeżym powietrzu, takich jak bieganie, jazda na rowerze, aktywna turystyka piesza, oraz szeroko rozumiana lekkoatletyka. W zakresie realizacji tego celu operacyjnego ważnym czynnikiem jest propagowanie rekreacji fizycznej wśród mieszkańców i stwarzanie warunków do jej funkcjonowania oraz rozwoju.

Propagowanie zdrowego stylu życia wśród mieszkańców m.in. poprzez realizację programów profilaktycznych czy upowszechnianie rekreacji fizycznej przyczyni się do poprawy stanu zdrowia mieszkańców i wzrostu jakości życia w mieście.

Cel operacyjny nr 3.7 Poprawa stanu bezpieczeństwa oraz porządku publicznego

Jedną z najważniejszych potrzeb społecznych jest poczucie bezpieczeństwa. Występujące zagrożenia związane ze zjawiskami cywilizacyjnymi, patologii społecznej oraz zagrożenia powodowane siłami natury decydują o konieczności budowy systemów zabezpieczających i reagowania w każdej sytuacji zagrożenia. Skuteczność tych działań, szczególnie w sytuacjach kryzysowych, to podstawowa miara oceny poczucia bezpieczeństwa mieszkańców. Sprawy bezpieczeństwa własnego, rodziny, bezpieczeństwa w najbliższym otoczeniu, bezpieczeństwa prowadzonej działalności gospodarczej oraz dobra organizacja ruchu drogowego i sprawne funkcjonowanie służb ratowniczych stawiane są na czele oczekiwań społeczności lokalnej.

Bezpieczeństwo jest dla władz miasta Koszalina jednym z priorytetowych zadań, dlatego też realizacja tego celu polegała będzie na podejmowaniu (kontynuowaniu) szeregu działań mających na celu podniesienie jego poziomu.

Podstawowym zadaniem wynikającym z realizacji tego celu jest koordynacja i usprawnienie współdziałania pomiędzy różnymi podmiotami na rzecz poprawy bezpieczeństwa i porządku publicznego jak również zaangażowanie mieszkańców Koszalina w działania na rzecz bezpieczeństwa w tym zmiana świadomości społecznej w zakresie dbania o bezpieczeństwo własne i otoczenia m.in. poprzez wprowadzenie nowych rozwiązań edukacyjnych i zapobiegawczych. Realizacja celu będzie oparta zarówno na działaniach z zakresu zastosowania nowych rozwiązań technicznych na rzecz poprawy bezpieczeństwa i zmian w infrastrukturze takich jak: rozbudowa sieci monitoringu wizyjnego i Miejskiego Centrum Zarządzania Kryzysowego, budowa nowej siedziby Jednostki Ratowniczo – Gaśniczej Państwowej Straży Pożarnej, jak również funkcjonowaniu instytucjonalnych form działania. Podejmowane będą również systematyczne działania na rzecz poprawy możliwości szybkiego działania i reagowania podmiotów odpowiedzialnych za bezpieczeństwo oraz inwestycji poprawiających bezpieczeństwo ruchu drogowego. Poprawa stanu bezpieczeństwa w mieście polegać będzie również na wdrażaniu szeregu programów prewencyjnych wśród mieszkańców. Realizacja zadań z zakresu tego celu operacyjnego wpłynie na wzrost jakości życia mieszkańców poprzez poprawę stanu bezpieczeństwa w Koszalinie oraz wzrost poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców.

Cel operacyjny nr 3.8

Wzmocnienie pozycji Koszalina jako atrakcyjnego ośrodka kultury

Przyjęty cel operacyjny związany jest z potencjałem i aktywnością instytucji kultury oraz środowisk twórczych kreujących ważne wydarzenia w mieście i dających wielostronne możliwości jego rozwoju. Realizacja tego celu zakłada przede wszystkim dążenie do zwiększenia aktywności kulturalnej mieszkańców Koszalina oraz zainteresowania koszalińską kulturą osób odwiedzających miasto. Ważnym zadaniem jest więc kształtowanie wizerunku miasta jako atrakcyjnego ośrodka kultury. Osiągnięcie tego celu wymaga ciągłego wzmacniania i rozwijania infrastruktury, współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami kultury, a także twórcami i artystami.

Jego realizacja wiąże się również z podejmowaniem działań zmierzających do zapewnienia i utrzymania wysokiego poziomu bazy materialnej miejskich instytucji kultury, spełniającej oczekiwania mieszkańców i turystów oraz organizowaniem wydarzeń kulturalnych o charakterze regionalnym, krajowym i międzynarodowym.

Ważnym czynnikiem wpływającym na rozwój Koszalina jako ośrodka kultury jest mecenat nad środowiskami twórczymi – wspieranie twórczości artystycznej, twórców i promowanie ich osiągnięć, a także wzbogacanie oferty kulturalnej, inicjowanie nowych przedsięwzięć, tworzenie projektów zapewniających całoroczny program kulturalny. Promowanie miasta jako atrakcyjnego ośrodka kulturalnego, w którym realizowane są prestiżowe programy kulturalne i ważne, ponadlokalne – w tym międzynarodowe, wydarzenia artystyczne.

Już dzisiaj nie brakuje w Koszalinie osób, miejsc i wydarzeń przysparzających miastu prestiżu. Wykorzystanie i promocja tych zasobów oraz potencjału intelektualnego lokalnych artystów zwiększy znaczenie miasta jako ważnego i aktywnego ośrodka kultury. Otwierając się na nowe zjawiska, mody i trendy będziemy dążyć do pełnego wykorzystania lokalnych możliwości w zakresie kultury, wspierać rodzime inicjatywy i twórców oraz instytucje i poprzez ich promocję, przyciągać do miasta nowych ludzi i nowe przedsięwzięcia.

Cel operacyjny nr 3.9

Koszalin sportowym centrum regionu

Podstawowym założeniem realizacji tego celu jest dążenie do zaspokojenia potrzeb i oczekiwań mieszkańców Koszalina oraz osób odwiedzających miasto w zakresie kultury fizycznej, a przez to ukształtowanie i utrwalenie wizerunku miasta jako atrakcyjnego ośrodka kultury fizycznej oraz wydarzeń sportowych.

Utrzymanie takiego wizerunku wymaga jednak podejmowania ciągłych działań w tym obszarze, polegających m.in. na utrzymaniu istniejącej bazy obiektów sportowych oraz dalszym, systematycznym jej rozwoju, mającym na celu dostosowanie infrastruktury sportowo-rekreacyjnej do potrzeb społecznych, a także kreowaniu i organizacji wydarzeń sportowych o randze regionalnej, krajowej i międzynarodowej. Stałe poszerzanie i różnicowanie oferty sportowej, również z wykorzystaniem potencjału Jeziora Jamno. Realizacja tego celu obejmuje również tworzenie dogodnych warunków prawno-organizacyjnych oraz finansowych dla rozwoju kultury fizycznej w mieście. Wspieranie dyscyplin sportowych występujących w najwyższej klasie rozgrywkowej oraz skuteczne upowszechnianie kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży, co przyczyni się do ich przyszłych sukcesów i osiągania znaczących wyników.

Sport i działalność stowarzyszeń kultury fizycznej są również ważnymi elementami promującymi miasto oraz mającymi wpływ na jego rozwój. Atrakcyjne i systematycznie organizowane wydarzenia sportowe przyczynią się do postrzegania Koszalina jako ośrodka, którym zainteresowane są środowiska sportowe, media i środowiska turystyczne z całego kraju.

Organizacja imprez sportowych o znaczeniu ogólnopolskim i międzynarodowym sprzyjać będzie zorganizowanym i indywidualnym pobytom w mieście, które z kolei wpłyną na promocję miasta w kraju i ugruntują jego pozycję jako atrakcyjnego ośrodka sportu. Wydarzenia nośne medialnie oraz obecność atrakcyjnych obiektów sportowych przyciągną m.in. turystów wypoczywających na Wybrzeżu oraz mieszkańców regionu.

Powyższe działania będą miały wpływ na rozwój miasta, na podniesienie jego rangi jako aktywnego ośrodka w sferze kultury fizycznej, turystyki i wypoczynku, a także miasta rozwijającego się, otwartego na nowe wyzwania, inwestycje i przedsięwzięcia.

Cel strategiczny nr 4 - Czyste środowisko

Środowisko przyrodnicze jest istotnym walorem Koszalina. Dbłość o środowisko oznacza zarówno inwestycje w infrastrukturę sanitarną, ograniczenie lub wyeliminowanie emisji zanieczyszczeń jak również ochronę terenów zielonych. Zachowanie tych walorów i poprawa stanu środowiska przyrodniczego w Koszalinie służyć będzie kształtowaniu wizerunku Koszalina jako miasta uwzględniającego ekologiczne aspekty rozwoju lokalnego oraz kształtującego odpowiedzialność za środowisko wśród lokalnej społeczności.

Cel operacyjny nr 4.1

Usprawnianie systemu gospodarowania odpadami

Usprawnianie systemu gospodarowania odpadami jest priorytetowym zadaniem Miasta ze względu na konieczność ograniczania negatywnego oddziaływania odpadów na środowisko przyrodnicze. Najważniejszym wyzwaniem w ramach tego celu operacyjnego jest konieczność dostosowania gospodarki odpadami komunalnymi do diametralnie zmienionej formy gospodarowania odpadami, w której posiadaczem odpadów staje się gmina, jak również zapewnianie stale rozwijającego się systemu zbierania, odzysku i unieszkodliwiania odpadów, dostosowanego do wymogów prawnych.

Wynikające ze zmieniających się przepisów prawnych zaostrzenie standardów ochrony środowiska nakłada obowiązek sukcesywnego wdrażania nowoczesnych metod postępowania z odpadami.

Podstawowym kierunkiem w nowoczesnym gospodarowaniu odpadami jest sukcesywnie ograniczanie i eliminowanie deponowania odpadów na składowisku, które jest najmniej pożądaną formą gospodarowania w hierarchii postępowania z odpadami. W związku z tym niezbędne jest rozwijanie systemu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych u „źródła”, m. in. poprzez usprawnianie systemu selektywnego zbierania odpadów, prowadzenie akcji informacyjno-edukacyjnych dla mieszkańców miasta, organizowanie dodatkowych punktów selektywnego zbierania odpadów dostępnych dla wszystkich mieszkańców. Selektywne zbieranie i odbieranie odpadów umożliwia i usprawnia prowadzenie przez uprawnione podmioty dalszych działań związanych z odzyskiem, w tym recyklingiem odpadów oraz ich ponownym użyciem.

Realizacja przez Miasto tego celu operacyjnego przyczyni się do corocznego zwiększania się poziomów odzysku odpadów surowcowych i budowlanych oraz ograniczania ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, kierowanych na składowisko. Rozwijanie systemu gospodarowania odpadami, będące wynikiem realizacji unijnych i krajowych aktów prawnych, służy poprawie jakości i czystości środowiska przyrodniczego, a tym samym estetyki Miasta.

Cel operacyjny nr 4.2 **Ograniczanie emisji zanieczyszczeń do powietrza**

Główną przyczyną zanieczyszczenia powietrza na obszarze miasta Koszalina jest emisja antropogeniczna, na którą składają się: emisja ze źródeł przemysłowych, z sektora komunalno-bytowego oraz ze środków transportu. Najbardziej uciążliwa na terenie Miasta jest emisja z sektora komunalno-bytowego i emisja ze środków transportu. W celu poprawy stanu powietrza w Koszalinie konieczne jest ograniczanie emisji zanieczyszczeń do powietrza. Pożądane jest utrzymanie ilości substancji szkodliwych, co najwyżej na poziomie norm dopuszczalnych. Aby możliwe było skuteczne zmniejszenie tej emisji należy prowadzić kompleksowe działania, które przyczyniają się przede wszystkim do obniżenia poziomu emisji zanieczyszczeń z indywidualnych źródeł ciepła.

Zmniejszanie emisji substancji do powietrza realizowane będzie głównie poprzez wymianę lub przebudowę energochłonnych i nieekologicznych źródeł ciepła na źródła efektywne i ekologiczne. Odbywać się to będzie w pierwszej kolejności przy wykorzystaniu podłączenia budynków do miejskiego systemu ciepłowniczego jak również poprzez wymianę niskosprawnych kotłów opalanych paliwami stałymi w budownictwie indywidualnym i wielorodzinnym na ekologiczne i niskoemisyjne. Celem zachęcania mieszkańców do takiej wymiany konieczne będzie prowadzenie kampanii na rzecz uświadomienia społeczeństwa o korzyściach płynących z wymiany starego typu pieców na nowe jak również stosowanie różnego typu zachęt, w tym finansowych, przy wymianie starych kotłów na nowe. Realizacji założeń tego celu operacyjnego służyć będzie również zwiększenie wykorzystywania odnawialnych źródeł energii. Natomiast w przypadku ograniczania emisji ze środków transportu ważnym czynnikiem jest poprawa stanu technicznego pojazdów samochodowych, jakości stosowanych paliw oraz poprawa stanu technicznego dróg.

Prowadzone działania w sposób opisany powyżej, przyczynią się do poprawy jakości powietrza na terenie miasta Koszalina. Przywrócenie naruszonych standardów jakości powietrza, spowoduje poprawę komfortu życia i zdrowia mieszkańców, podwyższenie standardów cywilizacyjnych oraz zwiększenie atrakcyjności turystycznej Miasta.

Cel operacyjny nr 4.3 **Rozwój gospodarki wodno-ściekowej**

Rozwój gospodarki wodno-ściekowej w Mieście będzie realizowany przez konsekwentną i systematyczną rozbudowę sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej oraz rozbudowę sieci wodociągowej. Całkowite skanalizowanie miasta poprzez zapewnienie dostępu wszystkim gospodarstwom domowym do miejskiej sieci wodociągowej i sanitarnej jest gwarantem zachowania czystego środowiska w mieście.

Poprawa funkcjonowania systemu gospodarki wodno-ściekowej wiąże się przede wszystkim z potrzebą pełnego skanalizowania terenów peryferyjnych Miasta, w tym osiedli: Lubiętowa, Dzierżęcina, Jamna, Raduszki, Wilkowa i Sarzyna oraz dalszego zwiększania dostępu do miejskiej sieci wodociągowej. Porządkowanie gospodarki ściekowej odbywać się będzie również poprzez modernizację wyeksploatowanej sieci wodociągowej oraz kontynuację rozdziału kanalizacji ogólnospławnej na sanitarną i deszczową.

Realizacja celu wpłynie na standard życia mieszkańców oraz poprawę stanu środowiska przyrodniczego, a także pozwoli na ochronę wód rzecznych oraz wód jeziora Jamno i jeziora Lubiętowskiego. Ponadto realizacja zadań z zakresu tego celu operacyjnego przyczyni się do wzrostu atrakcyjności poszczególnych obszarów miasta dla realizacji inwestycji z zakresu budownictwa mieszkaniowego oraz inwestycji podmiotów gospodarczych, co w konsekwencji stworzy warunki do rozwoju gospodarczego Koszalina.

Cel operacyjny nr 4.4

Poprawa klimatu akustycznego

Rozwój społeczno-gospodarczy miasta nierozłącznie związany jest ze zmianami stanu akustycznego środowiska, kształtowanego w Koszalinie głównie przez komunikację drogową. Sukcesywna jego poprawa stanowi dla Miasta priorytetowe zadanie pro środowiskowe, mające na celu ograniczenie zagrożenia hałasem, a tym samym poprawę komfortu życia mieszkańców Koszalina. Z uwagi na fakt, że zagrożenie hałasem cechuje się powszechnością występowania i stanowi pochodną wielu niekorzystnych czynników, z których podstawowym jest wysoki stopień urbanizacji i zagęszczenie tras komunikacyjnych, jego ograniczanie stanowi dla Miasta duże wyzwanie.

W celu poprawy klimatu akustycznego w mieście będą stosowane m.in. zabezpieczenia akustyczne oraz systematyczne wdrażanie rozwiązań organizacyjno - technicznych, a także prowadzone działania wspomagające, polegające na edukacji w tym zakresie mieszkańców.

Realizacji tego celu polegać będzie na dokonywaniu analiz opartych na obserwacjach stanu akustycznego środowiska i trendów jego zmian oraz realizacji działań naprawczych na terenach, na których stwierdzone zostaną przekroczenia norm dopuszczalnych. Takie działania zapewnią systematyczną poprawę klimatu akustycznego Miasta.

Cel operacyjny nr 4.5

Zachowanie ilości terenów zielonych, w tym obszarów i obiektów chronionych przyrodniczo

Ochrona zasobów środowiska przyrodniczego stanowi jedno z priorytetowych zadań polityki ekologicznej Miasta. Zachowanie i zrównoważone użytkowanie oraz odnawianie zasobów przyrody służy zapewnieniu dostępu do nich obecnym i przyszłym pokoleniom. Głównym wyzwaniem w ramach tego celu jest ochrona terenów zielonych i cennych przyrodniczo przed nieracjonalnym z punktu widzenia ochrony przyrody zagospodarowywaniem terenu miasta.

Wzrost ilości uporządkowanych terenów zielonych oraz oczekiwania mieszkańców dotyczące dostępu mieszkańców do odpowiednio zagospodarowanych i wyposażonych terenów rekreacyjnych, wymagają inwestycji w tym kierunku. Wiąże się to z odpowiednim zagospodarowaniem dotąd nieurządzonych terenów zielonych i rewitalizacją istniejących terenów zielonych w mieście, takich jak parki, zieleńce czy tereny zieleni osiedlowej. Wymagać to będzie stosowania najnowszych rozwiązań w celu ograniczenia przekształceń ekosystemów i zachowania unikalnych w wielu rejonach walorów przyrodniczych, w tym tworzenia prawno-organizacyjnych warunków i narzędzi dla ochrony przyrody. Realizacja tego celu odbywać się będzie m.in. poprzez pogłębianie i udostępnianie wiedzy o zasobach przyrodniczych Koszalina oraz promocję jego walorów przyrodniczych.

Sukcesywne zwiększanie ilości obszarów zieleni zorganizowanej wpłynie pozytywnie na wizerunek Miasta i komfort życia jego mieszkańców. Atrakcyjne, zdrowe i bezpieczne środowisko przyrodnicze stanowi element równie ważny jak wzrost materialnego poziomu życia w Mieście.

Cel operacyjny nr 4.6**Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców**

Świadomość ekologiczna jako postawa człowieka cechująca się odpowiedzialnością za stan przyrody, wynikająca z wiedzy o niej i determinacji do jej zachowania w jak najlepszym stanie, wpływa na poprawę jakości życia w Mieście. Wobec tego niezbędne jest łączenie rozwojowych i środowiskowych potrzeb obecnych i przyszłych pokoleń, budując szacunek do przyrody i działając zgodnie z zasadą "myśl globalnie, działaj lokalnie". Podnoszenie stanu wiedzy i umiejętności na temat ochrony środowiska oraz kształtowanie przekonań i postaw proekologicznych jest warunkiem niezbędnym do zrównoważonego rozwoju Koszalina.

Realizacja tego celu operacyjnego odbywać się będzie przede wszystkim poprzez organizację działań informacyjno-edukacyjnych wpływających na kształtowanie świadomości ekologicznej mieszkańców miasta w zakresie m.in. ochrony powietrza, gospodarki odpadami, ochrony środowiska przed hałasem, jak również gospodarki wodno-ściekowej. W ramach podnoszenia świadomości ekologicznej mieszkańców szczególnie ważne jest kreowanie proekologicznych wzorców zachowań, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży.

Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców wpłynie na zmniejszenie ich negatywnego oddziaływania na środowisko. Zapewnienie mieszkańcom Koszalina zdrowego życia w harmonii z otoczeniem możliwe jest dzięki kształceniu pro środowiskowych nawyków i pobudzaniu odpowiedzialności za stan środowiska.

8.1. Wdrażanie Strategii Rozwoju Koszalina

8.2. Monitoring Strategii Rozwoju Koszalina

8.3. Ewaluacja Strategii Rozwoju Koszalina

8.4. Aktualizacja Strategii Rozwoju Koszalina

8.5. Finansowanie realizacji Strategii Rozwoju Koszalina

8. Procedury wdrażania, monitoringu, ewaluacji i aktualizacji Strategii Rozwoju Koszalina

Strategia Rozwoju Koszalina w perspektywie 2020 roku stanowi narzędzie wdrażania długookresowej polityki rozwoju. Efektywność realizacji Strategii wymaga podjęcia dalszych szczegółowych procesów planowania oraz wdrażania w życie różnych procedur zarządczych. Realizacja Strategii wymaga zaangażowania przede wszystkim samorządu ale także współpracy różnych instytucji i organizacji działających w Mieście. Wobec tego proces realizacji Strategii powinien zostać uregulowany poprzez przyjęcie odpowiedniego systemu wdrażania, monitoringu i ewaluacji oraz aktualizacji.

8.1. Wdrażanie Strategii Rozwoju Koszalina

Strategia Rozwoju Koszalina przez wizję miasta i przyjęte cele, nakreśla ogólne ramy rozwoju miasta. Przyjęte w Strategii cele mają charakter programowy, stanowią wyłącznie wytyczne dla planowanych działań. Wobec tego konieczne jest określenie systemu wdrażania, który pozwoli na realizację założeń Strategii na poziomie operacyjnym.

Proces wdrażania Strategii Rozwoju Koszalina polegał będzie na realizacji zawartych w niej celów strategicznych i operacyjnych za pośrednictwem zarówno kontynuowanych jak i nowych sektorowych programów rozwoju. Poprzez **sektorowe programy rozwoju** należy rozumieć dokumenty, które zostały przyjęte lub zostaną przyjęte (bądź zaktualizowane) w trybie uchwały lub na innej drodze uzyskały status obowiązujących jak np.: strategia, program, plan czy studium. Zgodnie z przyjętym systemem poszczególne sektorowe programy rozwoju (realizowane i proponowane do opracowania) stanowią instrument wdrażania ogólnej strategii rozwoju. W celu właściwej koordynacji realizacji Strategii zostały one (zgodnie z **załącznikiem nr 1**) uszeregowane w ramach czterech celów strategicznych. Ponieważ aktualnie obowiązujące dokumenty nie obejmują zakresu wszystkich przyjętych celów konieczne było również wskazanie propozycji nowych dokumentów do opracowania. Nie wyklucza się także w przyszłości konieczności przyjęcia innych programów rozwoju, których obowiązek opracowywania wynikał będzie z wymagań jakie niosła będzie ze sobą nowa perspektywa finansowa Unii Europejskiej 2014-2020.

Dla osiągnięcia przyjętych celów strategicznych i operacyjnych niezbędna będzie sukcesywna aktualizacja, pod kątem bieżących zapisów Strategii, obowiązujących sektorowych programów rozwoju jak również przygotowanie nowych, które wskazane zostały jako proponowane do opracowania. Celem sprawnego prowadzenia tego procesu wskazane jest przygotowanie planu aktualizacji sektorowych programów rozwoju oraz opracowanie wytycznych zawierających zasady ich opracowywania i aktualizacji. Wytyczne te poprzez określenie podstawowych elementów jakie powinny zawierać opracowywane i aktualizowane dokumenty, doprowadzą do ujednoczenia systemu zarządzania strategicznego w mieście. Za aktualizację, przygotowanie i realizację sektorowych programów rozwoju odpowiedzialne są (merytorycznie i organizacyjnie) właściwe jednostki organizacyjne samorządu miejskiego.

W celu usprawnienia procesu wdrażania Strategii Rozwoju Koszalina powołany zostanie przez Prezydenta Miasta Koszalina **Zespół ds. wdrażania Strategii**. Powołanie Zespołu ds. wdrażania Strategii służyć będzie koordynacji współpracy pomiędzy poszczególnymi komórkami organizacyjnymi Urzędu Miejskiego, miejskimi jednostkami organizacyjnymi oraz podmiotami zewnętrznymi zaangażowanymi w opisany powyżej system wdrażania Strategii Rozwoju Koszalina.

Zaleca się, aby w skład Zespołu ds. wdrażania Strategii weszli Dyrektorzy Wydziałów i Kierownicy Biur Urzędu Miejskiego oraz Dyrektorzy miejskich jednostek organizacyjnych odpowiedzialnych przede wszystkim za sprawy inwestycji, planowania przestrzennego, mieszkalnictwa, ochrony środowiska,

kultury i sportu, spraw społecznych, promocji, turystyki, przedsiębiorczości, edukacji, dróg i komunikacji. Natomiast za koordynację i organizację prac Zespołu ds. wdrażania Strategii odpowiedzialny będzie Wydział Rozwoju i Współpracy Zagranicznej. Do składu Zespołu proponuje się również włączenie przedstawicieli różnych środowisk, w tym sektora społecznego, gospodarczego i naukowego.

Do zadań **Zespołu ds. wdrażania Strategii** należeć będzie przede wszystkim:

- opracowanie planu aktualizacji sektorowych programów rozwoju;
- opracowanie wytycznych dot. opracowywania i aktualizacji sektorowych programów rozwoju określających w szczególności:
  - obligatoryjne elementy, jakie powinny zawierać sektorowe programy rozwoju,
  - niezbędne elementy karty projektu/zadania stosowanej we wszystkich sektorowych programach rozwoju;
- opiniowanie projektów sektorowych programów rozwoju;
- rekomendowanie projektów/zadań zgłaszanych do sektorowych programów rozwoju do zatwierdzenia kierownictwu urzędu;
- prowadzenie monitoringu realizacji Strategii Rozwoju Koszalina wraz z przygotowaniem raportu z realizacji;
- przeprowadzenie ewaluacji lub zlecenie ewaluacji zadania na zewnątrz;
- aktualizację Strategii Rozwoju Koszalina.

Szczegółowy zakres i tryb pracy Zespołu ds. wdrażania Strategii określony zostanie zarządzeniem wewnętrznym Prezydenta Miasta Koszalina.

Ważne jest, by organizować warsztaty tematyczne i regularnie zbierać opinie mieszkańców, co przełoży się na zwiększenie zaangażowania mieszkańców Koszalina w proces realizacji Strategii.

Podsumowując należy przyjąć, że system zarządzania strategicznego w Mieście oparty będzie na sieci powiązań pomiędzy głównym dokumentem jakim jest Strategia Rozwoju Koszalina i sektorowymi programami rozwoju zawierającymi konkretne zestawy zadań do realizacji. Natomiast nad prawidłowym i optymalnym działaniem tego systemu czuwać będzie Zespół ds. wdrażania Strategii.

8.2. Monitoring Strategii Rozwoju Koszalina

Monitoring Strategii to systematyczny proces zbierania i analizowania danych służących ocenie realizacji przyjętych w niej celów strategicznych i operacyjnych. Określony system wdrażania niesie ze sobą konieczność przyjęcia zgodnego z nim systemu monitorowania. Wobec tego monitoring Strategii Rozwoju Koszalina powinien być prowadzony systematycznie (1) i kompleksowo (2), czyli jego zakres powinien obejmować wszystkie elementy zarządzania strategicznego, tj. Strategię oraz sektorowe programy rozwoju.

Zgodnie z tak przyjętymi zasadami monitoring Strategii Rozwoju Koszalina prowadzony będzie na poziomie:

- Strategii Rozwoju Koszalina – poprzez przyjęty zestaw wskaźników (**załącznik nr 2**);
- sektorowych programów rozwoju – zbiorczo, poprzez opis stanu realizacji zadań oraz osiągniętych wskaźników.

Przyjęty zestaw wskaźników do Strategii składa się zarówno ze stałych danych statystycznych (ilościowych), jak i z danych jakościowych wynikających z prowadzonych badań oraz wskaźników opisowych charakteryzujących działalność Urzędu Miejskiego we wskazanym obszarze. Natomiast monitoring na poziomie sektorowych programów rozwoju polegał będzie na bieżącej obserwacji

wykonywanych zadań/projektów zaplanowanych w ramach tych programów. Ponieważ w chwili obecnej monitoring poszczególnych sektorowych programów rozwoju jest prowadzony w różnej formie istnieje konieczność ujednoczenia tego procesu dla wszystkich dokumentów. Ujednoczenie monitoringu powinno zostać uregulowane poprzez opracowanie przez Zespół ds. wdrażania Strategii odpowiednich wytycznych.

Monitoring Strategii na każdym z poziomów będzie realizowany przez Zespół ds. wdrażania Strategii. Procedury monitoringowe poszczególnych sektorowych programów rozwoju prowadzone będą przez właściwe jednostki organizacyjne Urzędu Miejskiego i/lub miejskie jednostki organizacyjne. Monitoring Strategii Rozwoju Koszalina prowadzony będzie przez Zespół ds. wdrażania Strategii na bieżąco, natomiast wartości na koniec kolejnych lat będą stanowić element *Raportu z realizacji Strategii*.

Raport z realizacji Strategii Rozwoju Koszalina zawierać będzie: stopień osiągnięcia wskaźników, relację ze stanu wdrażania zadań/projektów zawartych w poszczególnych sektorowych programach rozwoju oraz wynikające z nich mierniki, a także informację o poniesionych wydatkach. Raport z realizacji Strategii należy sporządzać raz do roku w terminie nie później niż do końca czerwca każdego roku. Raport z realizacji Strategii przyjmowany będzie uchwałą Rady Miejskiej.

Sprawny system monitorowania Strategii Rozwoju Koszalina umożliwi nie tylko ocenę czy coś co planowano zostało osiągnięte ale przede wszystkim będzie wskazaniem w jakim kierunku powinny iść zmiany przy aktualizacji Strategii.

8.3. Ewaluacja Strategii Rozwoju Koszalina

Poza monitoringiem, który ma odpowiedzieć, czy i w jaki sposób założone cele będą realizowane, proces realizacji Strategii Rozwoju Koszalina podlegał będzie również okresowej ewaluacji. Głównym celem ewaluacji będzie badanie i ocena procesu wdrażania Strategii pod kątem zgodności realizowanych działań z celami strategicznymi i operacyjnymi zapisanymi w Strategii. Ewaluacja jest zatem próbą znalezienia odpowiedzi na pytanie, czy podjęte działania przyniosły zamierzone efekty. Proces ewaluacji pozwoli nie tylko na ocenę wdrażanej Strategii ale również poprzez wnioski, zalecenia i rekomendacje da podstawę do ewentualnej modyfikacji zapisów Strategii lub jej aktualizacji.

Dla procesu ewaluacji Strategii Koszalina zakłada się zastosowanie dwóch form ewaluacji:

- ewaluację okresową (on-going);
- ewaluację końcową (ex-post).

Ewaluacja on-going realizowana jest w trakcie wdrażania Strategii. Skupia się przede wszystkim na badaniu aktualności Strategii i sprawności systemu jej wdrażania. Ewaluację okresową należy przeprowadzić co najmniej raz w trakcie trwania okresu planistycznego.

Ewaluacja ex-post dokonywana jest po zakończeniu realizacji Strategii. Koncentruje się na ocenie efektów zrealizowanej Strategii tj. na ile udało się osiągnąć założone cele. Ewaluację końcową należy przeprowadzić w ostatnim roku obowiązywania niniejszej Strategii.

Ewaluacja powinna opierać się na analizie danych statystycznych, raportów z realizacji Strategii, a także danych pozyskanych na podstawie przeprowadzonych badań społecznych. Ewaluacja będzie prowadzona w oparciu o przyjętą metodologię podmiotu realizującego. Ewaluacja może być realizowana zarówno wewnątrz, przez osoby zaangażowane we wdrażanie Strategii bądź zewnątrz, poprzez zlecenie oceny niezależnemu zespołowi ewaluacyjnemu.

Wyniki ewaluacji okresowej oraz końcowej stanowiąc będą podstawę do aktualizacji Strategii Rozwoju Koszalina w kolejnym okresie strategicznym.

8.4. Aktualizacja Strategii Rozwoju Koszalina

Ze względu na zmienność i trudną przewidywalność występujących trendów społeczno - ekonomicznych Strategia Rozwoju Koszalina, jako najważniejszy dokument rozwoju szczebla lokalnego, powinna charakteryzować się dużą elastycznością zapisów. Celem dostosowania założeń Strategii do dynamicznie zmieniającego się otoczenia i tym samym zachowania ciągłości procesu zarządzania strategicznego konieczne jest prowadzenie okresowej aktualizacji Strategii Rozwoju Koszalina.

Aktualizację Strategii Rozwoju Koszalina należy przeprowadzić wraz z upływem przyjętego okresu planistycznego bądź też w sytuacji gdy w mieście lub jego otoczeniu zajdą zmiany, które wpłyną na dezaktualizację przyjętych założeń strategicznych. Przestanki do aktualizacji Strategii Rozwoju Koszalina mogą wynikać także z prowadzonego monitoringu oraz dokonanej ewaluacji.

Proces aktualizacji Strategii wymaga przede wszystkim kompleksowego prześledzenia zmian prawnych, gospodarczych, politycznych, społecznych oraz uwzględnienia ich w przesuwającym się horyzoncie czasowym zgodnie z kolejnymi latami programowania. Niezbędnym narzędziem przy aktualizacji Strategii będą raporty z przeprowadzonej ewaluacji.

8.5. Finansowanie realizacji Strategii Rozwoju Koszalina

Warunkiem realizacji założeń wynikających ze Strategii Rozwoju Koszalina jest finansowanie przedsięwzięć rozwojowych. Ponieważ miasto posiada ograniczone narzędzia bezpośredniego wspierania rozwoju społeczno – gospodarczego, wobec tego koncentruje się przede wszystkim na tworzeniu warunków rozwoju gospodarczego i pobudzania aktywności mieszkańców, poprzez kształtowanie przestrzeni, budowę infrastruktury, rozwój zasobów ludzkich oraz zapewnienie bezpieczeństwa w sferze społecznej. Dlatego też, celem pełnego wykorzystania potencjału rozwojowego Koszalina konieczne jest również zaangażowanie ze strony podmiotów zewnętrznych w realizację przyjętych celów.

Finansowanie realizacji celów zawartych w Strategii Rozwoju Koszalina, zależeć będzie w głównej mierze od środków wydatkowanych na ten cel przez Miasto, ale również od źródeł i środków podmiotów zewnętrznych, które realizują zadania na terenie Miasta.

Środki finansowe na realizację zadań wynikających z przyjętych celów strategicznych i operacyjnych pochodzić będą z następujących źródeł:

- budżet miasta;
- środki zewnętrzne krajowe i unijne;
- środki innych partnerów zaangażowanych w osiągnięcie celów Strategii;
- środki prywatne zaangażowane w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego.

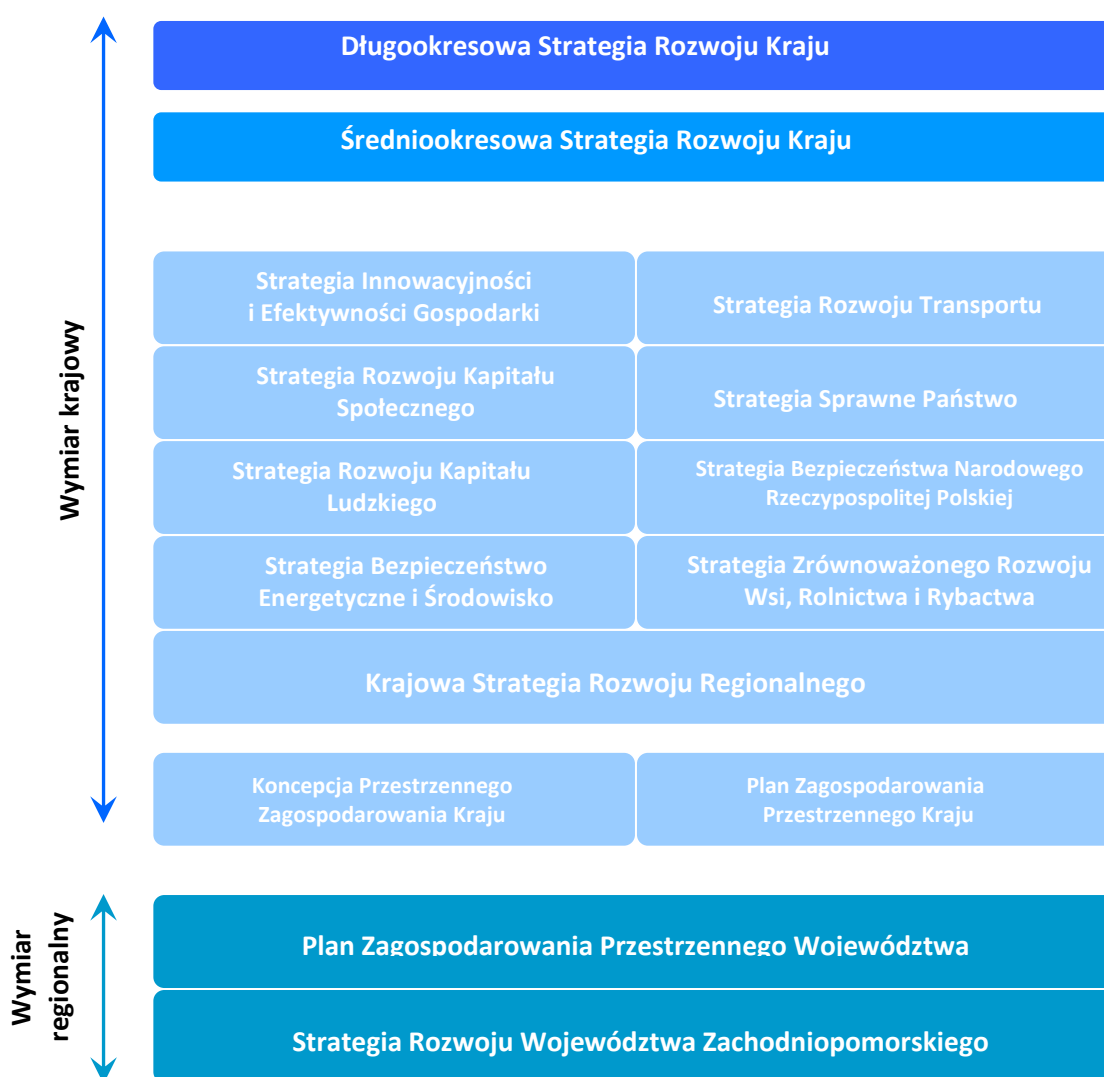
Strategia jest dokumentem ogólnym, określa cele nie mówiąc o kolejności, tempie i miejscu ich realizacji oraz sposobie finansowania. Szczegółowe zakresy finansowe wynikać będą z sektorowych programów rozwoju. Natomiast planowanie źródeł finansowania ze strony Miasta odbywa się poprzez Budżet Miasta oraz Wieloletnią Prognozę Finansową.

9. Powiązanie Strategii Rozwoju Koszalina z krajowymi i regionalnymi dokumentami strategicznymi

Przy aktualizacji Strategii Rozwoju Koszalina kierowano się kryterium zgodności z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu, określającymi kierunki, trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno - gospodarczego kraju i regionu. Wobec tego sformułowane cele strategiczne i operacyjne zostały przeanalizowane pod kątem ich zgodności z celami strategicznymi określonymi w zasadniczych dokumentach z zakresu rozwoju społeczno – gospodarczego tj. w Strategii Rozwoju Kraju 2020, Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego na lata 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie oraz Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego. Przeprowadzona analiza wykazała, że przyjęte w Strategii cele są spójne z dokumentami wyższego szczebla i przyczyniają się do osiągnięcia celów wymienionych w tych dokumentach.

Obecnie na poziomie krajowym wprowadzany jest jednolity System zarządzania strategicznego. Kilkadziesiąt dotychczasowych dokumentów sektorowych jest zastępowane dziewięcioma strategiami krajowymi, które są systematycznie uzupełniane o dokumenty wdrożeniowe.

Rysunek Nr 2 Powiązanie krajowych i regionalnych dokumentów strategicznych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Założenia systemu zarządzania rozwojem Polski”

Zgodnie z przyjętymi *Założeniami* podstawowymi dokumentami z zakresu programowania rozwoju społeczno-gospodarczego kraju są horyzontalne dokumenty strategiczne tj. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030 oraz Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2020. Natomiast miejsce i rola polityki miejskiej w ramach krajowej polityki rozwoju określone zostały przede wszystkim w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie oraz w Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju.

Zestawienie sektorowych programów rozwoju realizowanych i proponowanych w ramach poszczególnych celów strategicznych przyjętych w Strategii Rozwoju Koszalina

Zgodnie z przyjętym systemem wdrażania Strategii Rozwoju Koszalin, opisanym w rozdziale 8.1. dokumentu, instrument wdrażania Strategii stanowią sektorowe programy rozwoju. Poprzez **sektorowe programy rozwoju** należy rozumieć dokumenty, które zostały przyjęte (lub zostaną przyjęte w przyszłości) w trybie uchwały lub na innej drodze uzyskały status obowiązujących jak np.: strategia, program, plan czy studium. Dla prawidłowego funkcjonowania przyjętego systemu wdrażania niezbędna jest aktualizacja już realizowanych sektorowych programów rozwoju jak również przygotowanie nowych.

W celu właściwej koordynacji realizacji Strategii zostały one poniżej uszeregowane w ramach czterech celów strategicznych. Ponieważ aktualnie obowiązujące dokumenty nie obejmują zakresu wszystkich przyjętych celów niezbędne było również wskazanie propozycji nowych dokumentów do opracowania. Wskazane propozycje nie narzucają konieczności opracowania dokładnie takiego dokumentu (co do nazwy i zakresu) wskazują tylko na obszar, który powinien zostać objęty planowaniem.

Spośród aktualnie obowiązujących dokumentów o charakterze strategicznym, planistycznym oraz finansowym istnieją takie, które służą realizacji wszystkich celów strategicznych i operacyjnych dlatego nie zostały dopisane do żadnego z poniższych zestawień. Do takich należy zaliczyć:

1. **Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego**
2. **Strategię Promocji Miasta Koszalina na lata 2009-2014**
3. **Strategię Urzędu Miejskiego w Koszalinie**
4. **Wieloletnią Prognozę Finansową**
5. **Budżet Miasta**

Cel strategiczny: Koszalin sprawny komunikacyjnie	
Lp.	Nazwa dokumentu
Dokumenty realizowane	
1.	Zintegrowany Plan Rozwoju Transportu Publicznego Miasta Koszalina na lata 2006-2013
2.	Studium Rozwoju Ruchu Rowerowego w Koszalinie
Propozycje dokumentów	
1.	Program informatyzacji miasta i usług miejskich

Cel strategiczny: Nowoczesna gospodarka	
Lp.	Nazwa dokumentu
Propozycje dokumentów	
1.	Program wspierania przedsiębiorczości
2.	Program rozwoju turystyki dla miasta Koszalina

Cel strategiczny: Przyjazna przestrzeń miejska	
Lp.	Nazwa dokumentu
Dokumenty realizowane	
1.	Lokalny Program Rewitalizacji dla Obszarów Miejskich na lata 2010-2015
2.	Program opieki nad zabytkami
3.	Strategia mieszkaniowa dla Miasta Koszalina na lata 2008-2015
4.	Program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Miasta Koszalin na lata 2012-2016
5.	Program współpracy Miasta Koszalina z organizacjami pozarządowymi oraz z innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego
6.	Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Koszalin na lata 2009-2015
7.	Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2011-2015
8.	Miejski Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2013-2015
9.	Koszaliński Program Wychodzenia z Bezdomności i Łagodzenia jej Skutków 2010-2015 „DROGOWSKAZ”
10.	Miejski Program Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2011-2014
11.	Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
12.	Program wyrównywania szans osób z niepełnosprawnością
13.	Program zapobiegania przestępczości oraz ochrony bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego na lata 2011-2014 pn. "Bezpieczny Koszalin"
14.	Programu ochrony zdrowia psychicznego dla Miasta Koszalina na lata 2013-2015
Propozycje dokumentów	
1.	Programy rozwoju zakresu: Kultury Sportu Edukacji

Cel strategiczny: Czyste środowisko	
Lp.	Nazwa dokumentu
Dokumenty realizowane	
1.	Program ochrony Środowiska Miasta Koszalina na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019
2.	Program Ograniczenia Niskiej Emisji dla Miasta Koszalina
3.	Program Ochrony Środowiska przed Hałasem dla Miasta Koszalina
4.	Program usuwania azbestu z Miasta Koszalina
5.	Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Koszalina w 2013 r.

Przedstawione zestawienie sektorowych programów rozwoju w ramach czterech celów strategicznych stanowi listę otwartą i może być w razie konieczności modyfikowane i uzupełniane o nowe i aktualizowane dokumenty.

Baza wskaźników monitorowania Strategii Rozwoju Koszalina.

Załącznik zawiera bazę wskaźników monitorowania Strategii Rozwoju Koszalina. Zostały one opracowane przez Zespół ds. aktualizacji Strategii Rozwoju Koszalina podczas prac nad aktualizacją Strategii. Przyjęte wskaźniki służą do oceny stopnia realizacji przyjętych celów strategicznych i operacyjnych. Obrazować będą dynamikę zmian zachodzących w poszczególnych sferach funkcjonowania Miasta poprzez porównanie wartości bazowych z danymi z kolejnych lat realizacji Strategii.

Do monitorowania realizacji Strategii przyjęte zostały zarówno wskaźniki o charakterze ilościowym, opierające się na danych statystycznych jak i również wskaźniki o charakterze jakościowym pochodzące z prowadzonych badań społecznych. W bazie wskaźników uwzględniono również wskaźniki opisowe, charakteryzujące działalność Urzędu oraz opisujące zjawiska i zmiany zachodzące we wskazanym obszarze.

Zaproponowana baza wskaźników ma charakter otwarty i może być przez cały czas obowiązywania Strategii Rozwoju Koszalina zmieniana – modyfikowana i uzupełniana o kolejne wskaźniki w zależności od dostępności danych oraz zakresu ewentualnych zmian dokonywanych w przyjętych założeniach strategicznych.

Cel strategiczny: Koszalin sprawny komunikacyjnie						
Cel operacyjny	Wskaźnik	Konstrukcja wskaźnika / metodologia	Jednostka miary	Wartość bazowa	Źródło informacji	Trend
1. Rozbudowa i modernizacja układu komunikacyjnego miasta	Długość nowo wybudowanych dróg	Długość nowo wybudowanych dróg w ciągu roku narastająco	km	204,75	ZDiT, Wydział Inwestycji	Wzrost
	Liczba miejsc postojowych na terenach miejskich	Liczba miejsc postojowych na terenach miejskich (administrowanych i w trwałym zarządzie ZDM) narastająco	szt.	10.197	ZDiT	Wzrost
	Długość przebudowanych dróg	Długość przebudowanych dróg w ciągu danego roku	km	0	ZDiT, Wydział Inwestycji	Wzrost
2. Modernizacja systemu zarządzania i sterowania ruchem drogowym	-----					
3. Podnoszenie atrakcyjności oferty usług transportu publicznego	Liczba pasażerów transportu zbiorowego	Liczba pasażerów korzystających z przewozów MZK w ciągu roku	os.	20 131 00	MZK	Wzrost
	Wskaźnik zadowolenia klienta z usług świadczonych przez MZK	Wskaźnik obliczany w ramach prowadzonych badań zadowolenia klienta z usług świadczonych przez MZK	%	3,75	MZK badania	Wzrost
4. Wprowadzenie rozwiązań systemowych i infrastrukturalnych w komunikacji pieszej i rowerowej	Długość ścieżek i tras rowerowych	Wskaźnik obliczany z uwzględnieniem dróg rowerowych oznakowanych znakiem C-13, drogi z ruchem rowerowym po jednej stronie drogi pieszo- rowerowej , drogi użytkowane wspólnie przez pieszych i rowerzystów	km	34,567	ZDiT, Wydział Inwestycji	Wzrost
5. Wspieranie i inicjowanie działań na rzecz poprawy zewnętrznej dostępności miasta	Wskaźnik opisowy – obrazujący działania realizowane w danym roku					
6. Wspieranie sprawnego rozwoju oraz funkcjonowania społeczeństwa informacyjnego	Liczba projektów na rzecz rozwoju społeczeństwa informacyjnego	Wskaźnik określany na podstawie ilości projektów realizowanych przez Urząd Miejski oraz jednostki podległe	szt.	5	Urząd Miejski	Wzrost

Cel strategiczny: Nowoczesna gospodarka						
Cel operacyjny	Wskaźnik	Konstrukcja wskaźnika / metodologia	Jednostka miary	Wartość bazowa	Źródło informacji	Trend
1. Wspieranie progospodarczych postaw społecznych	Liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących w rejestrze REGON w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Wskaźnik obliczany wg wzoru: podmioty gospodarki narodowej/ (liczba mieszkańców/ 1000)	szt.	166	GUS	Wzrost
	Wskaźnik zatrudnienia	Wskaźnik liczony wg wzoru: Liczba pracujących mieszkańców miasta/ liczba mieszkańców miasta w wieku produkcyjnym *100%	%	45,7	GUS	Wzrost
	Stopa bezrobocia	Stosunek liczby osób bezrobotnych do liczby ludności aktywnej ekonomicznie	%	11,7	PUP	Spadek
	Średnie miesięczne wynagrodzenie brutto w Koszalinie stosunku do średniej krajowej	Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w Koszalinie w relacji do średniej krajowej (stały wskaźnik GUS)	%	87,7	GUS	Wzrost
	Wielkość wpływów do Budżetu Miasta z tytułu podatków od osób fizycznych – PIT	Udziały w podatku dochodowym od osób fizycznych – PIT przekazywane przez Ministerstwo Finansów	w mln zł	98,1	Urząd Miejski	Wzrost
	Wielkość wpływów do Budżetu Miasta z tytułu podatków od osób prawnych – CIT	Udziały w podatku dochodowym od osób prawnych – CIT przekazywane przez Ministerstwo Finansów	w mln zł	5,7	Urząd Miejski	Wzrost
2. Wspieranie funkcjonowania i rozwoju lokalnej przedsiębiorczości	Liczba podmiotów gospodarczych otrzymujących wsparcie w ramach finansowych instrumentów wsparcia	Liczba podmiotów gospodarczych, które uzyskały w danym roku wsparcie w ramach instrumentów pożyczkowych i poręczeniowych	szt.	26	FCIP/KARR	Wzrost
	Liczba podmiotów gospodarczych działających w inkubatorach i parkach technologicznych	Liczba podmiotów gospodarczych prowadzących działalność w działających na terenie miasta inkubatorach i parkach technologicznych w ciągu roku	szt.	52	FCIP/ PT /KARR	Wzrost
3. Wspieranie sprawnego rozwoju oraz funkcjonowania społeczeństwa informacyjnego	Udział spółek z udziałem kapitału zagranicznego w liczbie jednostek ogółem	Wskaźnik obliczany wg wzoru: Udział spółek z udziałem kapitału zagranicznego/liczba podmiotów ogółem * 100 %	%	1,3%	GUS	Wzrost
	Liczba firm powstałych w Podstrefie Koszalin SSSE	Wskaźnik obliczany z uwzględnieniem: liczby nowych firm, które zakupiły teren w Podstrefie Koszalin SSSE w ciągu roku narastająco w stosunku do lat poprzednich	szt.	15	Urząd Miejski	Wzrost

Cel strategiczny: Nowoczesna gospodarka						
Cel operacyjny	Wskaźnik	Konstrukcja wskaźnika / metodologia	Jednostka miary	Wartość bazowa	Źródło informacji	Trend
3. Wspieranie sprawnego rozwoju oraz funkcjonowania społeczeństwa informacyjnego	Powierzchnia miejskich terenów sprzedanych z przeznaczeniem pod inwestycje o funkcji produkcyjno – usługowej	Łączna powierzchnia miejskich terenów sprzedanych w ciągu roku z przeznaczeniem pod inwestycje o funkcji produkcyjnej, usługowej, komercyjnej	ha	2,8	Urząd Miejski	Wzrost
	Liczba przedsięwzięć z zakresu promocji gospodarczej zrealizowanych w ciągu roku	Wskaźnik obliczany z uwzględnieniem: udział lub organizacja targów, misji gospodarczych, konferencji, seminariów, spotkań oraz publikacje w wydawnictwach własnych i obcych	szt.	0	Urząd Miejski	Wzrost
4. Wspieranie rozwoju Koszalina jako innowacyjnego ośrodka naukowego oraz współpracy środowisk nauki i biznesu	Liczba wspólnych projektów realizowanych przez Uczelnię i przedsiębiorcę w Koszalinie	Liczba wspólnych projektów realizowanych przez Uczelnię i przedsiębiorcę w Koszalinie w ciągu roku	szt.	0	Koszalińskie Uczelnie, PiK	Wzrost
	Liczba osób aktywizowanych w ramach podpisanych porozumień o współpracy	Liczba osób aktywizowanych w ramach podpisanych porozumień o współpracy w ciągu roku narastająco	os.	0	PiK	Wzrost
5. Rozwój turystyki z wykorzystaniem istniejących i planowanych zasobów	Liczba miejsc noclegowych	Łączna liczba całorocznych miejsc noclegowych wg danych GUS	szt.	536	GUS	Wzrost
	Udzielone noclegi przypadające na 1 miejsce noclegowe	Wskaźnik obliczany wg wzoru: korzystający z noclegów ogółem/ miejsca noclegowe ogółem w ciągu roku	szt.	79,2	GUS	Wzrost
	Liczba podmiotów gospodarczych w sferze usług turystycznych w stosunku do liczby podmiotów ogółem	Wskaźnik obliczany wg wzoru: liczba podmiotów gospodarczych sekcji PKD I, N dział 79 oraz R dział 93/ liczba podmiotów gospodarczych*100%	%	6,5%	Urząd Miejski	Wzrost
	Nowo powstałe atrakcje turystyczne	Nowy obiekt lub wydarzenie będące przedmiotem zainteresowania ze strony turystów oraz przyciągające ruch turystyczny powstałe w ciągu roku	szt.	0	Urząd Miejski	Wzrost

Cel strategiczny: Przyjazna przestrzeń miejska						
Cel operacyjny	Wskaźnik	Konstrukcja wskaźnika / metodologia	Jednostka miary	Wartość bazowa	Źródło informacji	Trend
1. Kreowanie przestrzeni publicznej	Pokrycie powierzchni miasta planami miejscowymi w stosunku do powierzchni wymaganej	Udział sumy powierzchni objętej planami do pow. miasta - z wyłączeniem terenów lasów i zamkniętych (wojskowych).	szt.	54%	Urząd Miejski	Wzrost
2. Wspieranie gospodarki mieszkaniowej	Zasoby mieszkaniowe ogółem na 1000 mieszkańców	Wskaźnik obliczany wg wzoru : Zasoby mieszkaniowe ogółem/ (liczba mieszkańców * 1000)	szt.	392	GUS	Wzrost
3. Rozwijanie działań społecznych	Liczba stowarzyszeń i organizacji społecznych oraz fundacji	Liczba stowarzyszeń i organizacji społecznych oraz fundacji, które ujęte zostały w Banku Danych Regionalnych w danym roku kalendarzowym	szt.	403	GUS	Wzrost
	Liczba osób, które skorzystały z projektów i programów wsparcia realizowanych przez MOPR	Liczba osób, które skorzystały z projektów i programów wsparcia realizowanych przez MOPR w danym roku kalendarzowym.	os.	301	MOPR	Wzrost
	Liczba miejsc w żłobkach publicznych i niepublicznych	Liczba miejsc w żłobkach publicznych i niepublicznych w danym roku kalendarzowym.	szt.	642	Urząd Miejski	Wzrost

Cel strategiczny: Przyjazna przestrzeń miejska						
Cel operacyjny	Wskaźnik	Konstrukcja wskaźnika / metodologia	Jednostka miary	Wartość bazowa	Źródło informacji	Trend
4. Propagowanie innowacyjności i podnoszenie jakości edukacji	Średni wynik z egzaminu ósmoklasisty w porównaniu do średniej krajowej	Średni wynik punktowy osiągnięty przez koszalińskie szkoły podstawowe ze sprawdzianu, w szkołach dla których organem prowadzącym jest Gmina Miasto Koszalin / średni wynik punktowy w Polsce	%	wskaźnik mierzony od 2019 r.	Urząd Miejski	Wzrost
	Średni wynik osiągnięty przez koszalińskie szkoły z testów gimnazjalnych w porównaniu do średniej krajowej	Średni wynik procentowy możliwych do zdobycia punktów z poszczególnych części egzaminu gimnazjalnego w szkołach gimnazjalnych dla których organem prowadzącym jest Gmina Miasto Koszalin/średni wynik procentowy w Polsce	%	1.Język polski 67,66/65,00 2.Historia i WOS 63,37/61,00 3.Matematyka 52,21/47,00 4.Przedmioty przyrodnicze 51,81/50,00 5.Język angielski 70,06/63,00 6.Język niemiecki 63,00/57,00	Urząd Miejski	Wzrost
	Średni wynik osiągnięty przez koszalińskie szkoły z egzaminu maturalnego w porównaniu do średniej krajowej	Wskaźnik zdawalności egzaminu maturalnego w szkołach ponadgimnazjalnych dla których organem prowadzącym jest Gmina Miasto Koszalin (obliczany wg wzoru: liczba osób, które zdały maturę x 100% /liczba osób zdających maturę) / wskaźnik zdawalności egzaminu maturalnego w Polsce	%	87,6 /80,00	Urząd Miejski	Wzrost
5. Podnoszenie roli Koszalina jako znaczącego ośrodka akademickiego	Liczba absolwentów koszalińskich szkół wyższych wobec liczby absolwentów w Polsce	Łączna liczba osób kończących studia w danym roku akademickim (dane dla subregionu koszalińskiego) / liczba osób kończących studia w danym roku akademickim w Polsce	os.	3400 / 485 246	GUS, MNiSW	Wzrost
	Liczba studentów koszalińskich szkół wyższych wobec liczby studentów w Polsce	Łączna liczba osób studiujących w danym roku akademickim (dane dla subregionu koszalińskiego) / liczba osób studiujących w danym roku akademickim w Polsce	os.	13 921 / 1 676 927	GUS, MNiSW	Wzrost
6. Propagowanie zdrowego stylu życia	Liczba wdrożonych zdrowotnych programów profilaktycznych realizowanych przez miasto Koszalin	Liczba realizowanych przez Miasto zdrowotnych programów profilaktycznych w danym roku kalendarzowym	szt.	3	Urząd Miejski	Wzrost
	Liczba osób, które skorzystały ze zdrowotnych programów profilaktycznych	Liczba osób, które skorzystały ze zdrowotnych programów profilaktycznych realizowanych przez Miasto w danym roku kalendarzowym	os.	6.600	Urząd Miejski	Wzrost

Cel strategiczny: Przyjazna przestrzeń miejska						
Cel operacyjny	Wskaźnik	Konstrukcja wskaźnika / metodologia	Jednostka miary	Wartość bazowa	Źródło informacji	Trend
7. Poprawa stanu bezpieczeństwa oraz porządku publicznego	Liczba wypadków i kolizji	Łączna liczba wypadków i kolizji w ciągu roku	szt.	987	KMP	Spadek
	Wskaźnik wykrywalności przestępstw	Wskaźnik obliczany wg wzoru: liczba przestępstw wykrytych w danym roku/ liczba przestępstw stwierdzonych w danym roku *100%	%	74,2%	KMP	Wzrost
8. Wzmocnienie pozycji Koszalina jako atrakcyjnego ośrodka kultury	Liczba imprez kulturalnych rangi wydarzeń	Liczba imprez kulturalnych o charakterze międzynarodowym lub ogólnopolskim lub miejskim, które miały miejsce w danym roku kalendarzowym, spełniających co najmniej jedno z poniższych kryteriów: - impreza o dużym prestiżu dla Miasta, - impreza unikatowa w skali międzynarodowej lub ogólnopolskiej, - impreza charakteryzująca się dużymi walorami promocyjnymi dla Miasta, - impreza ciesząca się dużym zainteresowaniem uczestników lub publiczności.	szt.	23	Urząd Miejski	Wzrost
	Liczba osób korzystających z miejskich obiektów kultury	Liczba osób, które skorzystały z usług miejskich instytucji kultury w danym roku kalendarzowym	os.	702 815	Urząd Miejski	Wzrost
9. Koszalin sportowym centrum regionu	Liczba imprez sportowych rangi wydarzeń	Liczba imprez sportowych o charakterze międzynarodowym lub ogólnopolskim lub miejskim, które miały miejsce w danym roku kalendarzowym, spełniających co najmniej jedno z poniższych kryteriów: - impreza o dużym prestiżu dla Miasta, - impreza unikatowa w skali międzynarodowej lub ogólnopolskiej, - impreza charakteryzująca się dużymi walorami promocyjnymi dla Miasta, - impreza ciesząca się dużym zainteresowaniem uczestników lub publiczności.	szt.	8	Urząd Miejski	Wzrost

Cel strategiczny: Czyste środowisko						
Cel operacyjny	Wskaźnik	Konstrukcja wskaźnika / metodologia	Jednostka Miary	Wartość bazowa	Źródło informacji	Trend
1. Usprawnianie systemu gospodarowania odpadami	Poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów surowcowych	Poziom obliczany wg wzoru wskazanego w rozporządzeniu: Poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów surowcowych (papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła) w ciągu roku	%	12*	Urząd Miejski	Wzrost
	Poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia i odzysku odpadów budowlanych i rozbiórkowych	Poziom obliczany wg wzoru wskazanego w rozporządzeniu: Poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami (innych niż niebezpieczne) odpadów budowlanych i rozbiórkowych w ciągu roku	%	36*	Urząd Miejski	Wzrost
	Poziom masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych na składowisko	Wskaźnik obliczany wg wzoru wskazanego w rozporządzeniu: Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania (w odniesieniu do masy odpadów wytworzonych w 1995r.)	%	50*	Urząd Miejski	Spadek
2. Ograniczanie emisji zanieczyszczeń do powietrza	Poziom zanieczyszczenia powietrza benzo(a)pirenem(B(a)P)	Wskaźnik obliczany z uwzględnieniem: poziomu stężenia substancji B(a)P rzeczywistego i dopuszczalnego	%	160	WIOŚ, BDL-GUS	Spadek
3. Poprawa klimatu akustycznego	Udział terenów zagrożonych hałasem w ogólnej powierzchni terenów chronionych w mieście	Wskaźnik obliczany z uwzględnieniem: powierzchni terenów zagrożonych hałasem drogowym (wskaźnik L_{DWN}) [km ²] i powierzchni terenów chronionych w mieście [km ²]	%	1,73	Mapa akustyczna	Spadek
4. Rozwój gospodarki wodno-ściekowej	Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacji sanitarnej	Wskaźnik obliczany z uwzględnieniem liczby ludności korzystającej z sieci kanalizacji sanitarnej i ogólnej liczby mieszkańców	%	97,65	Urząd Miejski	Wzrost
	Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej	Wskaźnik obliczany z uwzględnieniem liczby ludności korzystającej z sieci wodociągowej i ogólnej liczby mieszkańców	%	98,80	Urząd Miejski	Wzrost

* wartość bazowa mierzona od 2013 r.

Cel strategiczny: Czyste środowisko						
Cel operacyjny	Wskaźnik	Konstrukcja wskaźnika / metodologia	Jednostka miary	Wartość bazowa	Źródło informacji	Trend
5. Zachowanie ilości terenów zielonych, w tym obszarów i obiektów chronionych przyrodniczo	Udział terenów zielonych w ogólnej powierzchni miasta	Wskaźnik obliczany z uwzględnieniem: trzech rodzajów gruntów (ha) i powierzchni miasta (ha) (grunty leśne ogółem, grunty zadrzewione zakrzewione, grunty rekreacyjno-wypoczynkowe)	%	38,11	Urząd Miejski	Constans
6. Wspieranie sprawnego rozwoju oraz funkcjonowania społeczeństwa informacyjnego	Poziom świadomości ekologicznej mieszkańców	Wskaźnik opisowy			Urząd Miejski	Wzrost